

UCIMWENE WAKWE WASUMULIGWE.
NAMBO AKUWUJIGALA SONI.

MWENYE *jwa* LUMBILI

KUTYOCELA
M'MALEMBA GESWELA

JAKULEMBEWA NI
P. D. BRAMSEN

MKULONGOSOLA NI KWAMBULA YITUSITUSI
ARMINDA SAN MARTÍN

MWENYE JWA LUMBILI

Jakulembegwa ni : P. D. Bramsen

Mkulongosola ni kwambula yitutusisi: Arminda San Martín

KING of GLORY translated into chiYao

Copyright © 2017 ROCK International. All rights reserved.

ISBN 978-0-97987-067-5

Jakupanganyigwa ni likuga lya ROCK International

- **Bungwe jakupeleka cikamucisyo, upile ni cisamalilo kwa wanace**

- **Yakusosegwa kuti wandu akole lunda lwakwenela**

P.O. Box 4766, Greenville, SC 29608

www.rockintl.org resources@rockintl.org

www.king-of-glory.com

Title Design by Dave Bramsen

Jagopolegwe ni Mthenga Wabwino, PO Box 3151 Blantyre, Malawi

Cover Movie Graphic by Zariel Mina

Magi Artwork on page 176 by Cole Phail, secondary artist for MFUMU YA ULEMERERO THE MOVIE

Book royalties are reinvested in ROCK International projects. To translate MFUMU YA ULEMERERO

or other ROCK publications and broadcasts, contact: resources@rockintl.org

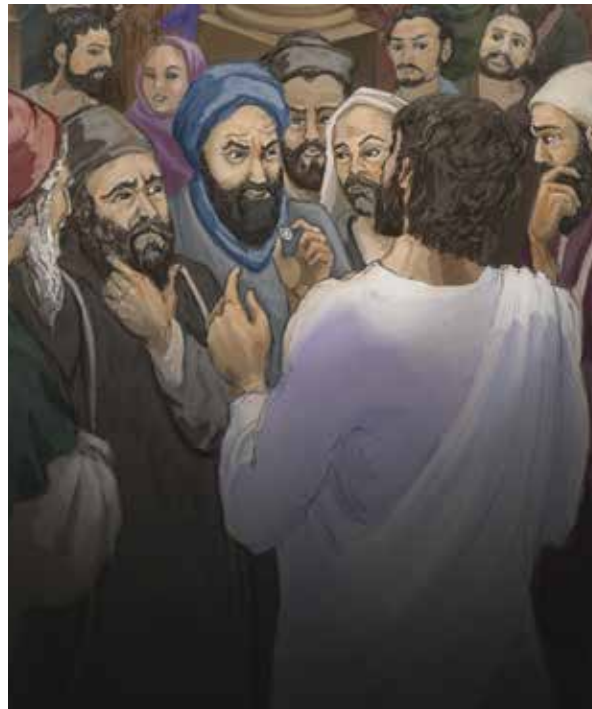
Yakwamba Mkulemba: Paul Dan Bramsen jwapagwile ku California. Jwalakwejo pampepe ni wamkwakwe walelite wanace wawo watatu ali mkutama ku Senegal, cilambo cacili kungapililolyuwa kwa Africa, cilambo cacikwete Asilamu wajinji cacili mungulugulu Cipululu ca Sahara. Bramsen jwalembelaga jele nganiji wandu wa yilambo yine, pakusaka kwapa upile wakola yakusosegwa pakulongosola cenene yakwamba utenga wa Mlungu, kutyocela mu utenga wa wakulocesya wa Baibulo kutandila kundanda. Aga ni gane mwa masengo gawalembile: Litala Lyacilungamo (ngani jawawisile pa wayilesi jajili mu mbuwa syakwana 100 syasyalembegwe pandanda m'ciweceto ca Ciwolofu ca ku Senegal, nambo sambano jili m'yiweceto yakwana 100), Mlungu Jumo Utenga Umo (bukuji jajalembegwe kuti jakamucisye wandu wakwete lung'wanu lyakusaka kumanyilila yakuwona pa yakusawusya yakusimana nayo kuti akole ukombosi wakupikanicisya Baibulo, buku jakwenda malonda mnope kupunda gane gosope), ni Kanema ja *Mwenye jwa Lumbili* (jajili mu mbindi syakwana 222 syakupeleka lung'wanu ni ukombosi wakupikanicisya cenene maloŵe ga wakulocesya). Komboleka kupikana yejinji kupitila mu adilesi aji pdbramsen@rockintl.org

YAKWAMBA JWAKWAMBULA: Arminda San Martins jwa ku Argentina jwalembile kuti, 'Kutandila kalakala ngukumbucila kuti mbele ndili mkwambula. Panajimicile ni cakulinga cakuti samale liwasa ni kulela wanace wangu, natandile soni masengo gangu kuti mbate digili jakwambula. Nalimbicile pakuya matala gakulekanganalekangana gawatendaga wandu m'cilambo mwetu nambo soni ku New York, kwanatemi kwa yaka yamnono mu yaka ya m'ma 1990. Ndili mbujile ku Argentina nakwete mpata wakolosya majiganyo gangu gakwambula m'mabuku gejinji, mnopemnope ga cilengedwe ni ga usimu. Nakamulicisye masengo ukombosi wosope wawambele Mlungu, pakwambula yitutusisi mu kanema ja *Mwenye jwa Lumbili*. Kwa une gele masengoga gakwanilise yanasakaga mu mtima mwangu, cacili cindu cacatendegwe kamo pa umi wangu. Nganimba ngwanisye kwatogolela Ambuje ligongo lya wele upilewu. Nambo soni ngwatogolela Paul Bramsen, jwali mkombosi ngaŵa pakulembape nambo soni pakwambula kanema. Ngumtogoŵe Mlungu ligongo lya lunda lwakwe ni cikamucisyo cangamala cacangamucisye kuti napakombole kwanilisa masengoga.' Apanopano Arminda akukamula masengo mpela mkombosi jwakwambula m'makuga gejinji gakulemba mabuku. Komboleka kupikana yejinji kupitila mu adilesi aji: armisanmartin@yahoo.com.ar

Printed in China

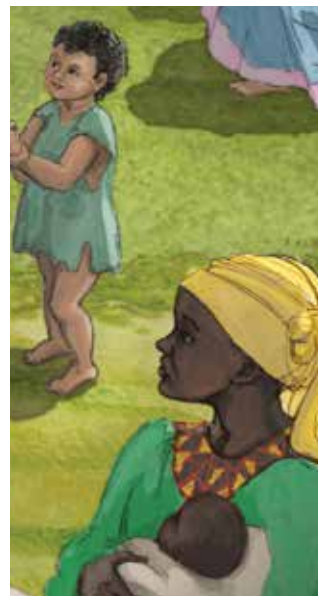

**JA LUMBILI LWA MWENYE
NI UPILE KWA WĀNACE
ŴA MISINGU JOSOPE
M'CILAMBO CILICOSE**

“Mtendele? Ana nduni jwaŵaŵecete cilicose cakwamba mtendele? Jwalakwejo nganagamba kuŵa pa mtendele, nambo ali pambone. Ngumsalila, jwalakwejo ali Mwenye”

— KUTYOCELA M'BUKU JA THE LION, THE WITCH, AND THE WARDROBE JAKULEMBEGWA NI C.S. LEWIS

KUSAGULA KWA YITENDO

Yakutendegwa pakwambula kanemaji.....	8
Maloŵe Gandanda.....	11
1 • Mwenye ni Ucimwene wakwe	
2 • Mwenye ni Ŵakuloceŵa ŵakwe	
3 • Mwenye ni Cilambo cakwe	
Mbuŵa jandanda- Mwenye akuloceŵa ya pulani jakwe.....	19
4 • Lisiku Lyandanda	Jenesesi 1
5 • Cilambo Cambone	Jenesesi 1-2
6 • Mundu Jwandanda	Jenesesi 1-2
7 • Malo Gambone Gakutama	Jenesesi 2
8 • Lilamusi Lya Ulemwa ni Ciwa	Jenesesi 2
9 • Jwamkongwe Jwandanda	Jenesesi 2
10 • Ucimwene wa Lilanguka	Ciwunukuko 4-5
11 • Ucimwene wa Cipi	Yesaya 14; Esekuyeli 28
12 • Lijoka	Jenesesi 3
13 • Kusagula	Jenesesi 3
14 • Soni ni Ulemwa	Jenesesi 3
15 • Kuwa mu Usimu	Jenesesi 3
16 • Kulwesa	Jenesesi 3
17 • Cilanga	Jenesesi 3
18 • Mbopesi Jandanda	Jenesesi 3
19 • Kutopolegwa	Jenesesi 3
20 • Ŵanace Ŵandanda	Jenesesi 4
21 • Kupopela kwa Ŵandu Ŵakulemwa	Jenesesi 4
22 • Lilamusi Lya Mbopesi Jakupesya Ulemwa	Jenesesi 4
23 • Kundigwa ni Kanigwa	Jenesesi 4
24 • Kuwulaga Kwandanda	Jenesesi 4-5

25 • Kuwusimana Mtima ni Gamula	Jenesesi 6-7
26 • Kutanda kwa Sambano	Jenesesi 8-9
27 • Sanja ja Kulikwesya Kwa Wāndu	Jenesesi 11
28 • Mlungu akwaŵilanga Ibulahima	Jenesesi 12
29 • Jwakuŵilanga Cilanga	Jenesesi 15
30 • Kulinjigwa Kusyesyene	Jenesesi 22
31 • Mwanace Jwakuwulajigwa	Jenesesi 22
32 • Yitusitisi ni Kuloceŵa	Jenesesi 22
33 • Mlungu Jwamswela ni Jwakulupicika	Ekisodo 19-20
34 • Malamusi Likumi	Ekisodo 20
35 • Yitusitisi yakonjecesya	Ekisodo 20, 24
36 • Yakuloceŵa Yejinji	Masalimo

MBUWA JAWILI- MWENYE AKUKWANILISYA PULANI JAKWE.....87

37 • Ngani ja Mwenye Jikupitilila	Mateyu 1
38 • Ngani ja Maliyamu	Luka 1
39 • Ngani ja Yusufu	Mateyu 1
40 • Kwika	Luka 2
41 • Ngani ja Wākucinga Yilango	Luka 2
42 • Ngani ja Wāndu Wālunda	Mateyu 2
43 • Mwanace Jwambone	Luka 2
44 • Mwanace jwa Ngondolo jwa Mlungu	Yahaya 1
45 • Mwanace Jwamlume Jwangali Ulemwa	Mateyu 3
46 • Mundu Jwaŵili	Mateyu 4
47 • Mwenye Mesiya	Luka 4
48 • Ulamusi pa Misimu Jakusakala ni Yilwele	Luka 4
49 • Ulamusi pa Mbungo ni Matumbela	Maliko 4
50 • Ulamusi pa Ulemwa	Maliko 2
51 • Kola macili pa Ciwa	Luka 7; Yahaya 11
52 • Jwakupeleka	Yahaya 6
53 • Mwalimu	Mateyu 5-7

54 • W̄akucimbicika	Mateyu 17
55 • Masengo Gakwe	Mateyu 16, 20
56 • Mwenye Akwinjila mu Yelusalemu	Maliko 11
57 • Mwenye Akumwusya Yiwusyo	Luka 20
58 • Mwenye Akukamuligwa	Maliko 14
59 • Mwenye Akugamuligwa kuti ali Jwakulemwa	Yahaya 18
60 • Mwenye Akum'weca Ucimwene	Mateyu 27
61 • Mwenye Akumkomela pa Msalaba	Luka 23
62 • Mwenye Mesiya	Luka 23
63 • Mbopesi Jakumalisya	Mateyu 27
64 • Mwenye Akusicigwa	Mateyu 27
65 • Lilembe Lyangali Kandu	Mateyu 28
66 • Maloŵe ga W̄akulocesya	Luka 24
67 • Kucen ga kwa Ukawonece wa Cilu	Yahaya 20
68 • Kutyoka	Masengo 1
69 • Cisangalalo Cakulosya Kupunda pa Ngondo	Masalimo 24; Ciwunukuko 5
70 • Mwenye Akuwujila	Ciwunukuko 19-22

Kuwugala..... 157

- Kuŵa W̄akusengwa Mpaka Kalakala
- Ngani Jakusakala
- Ngani Jambone
- Kwiticisya kwa W̄alakwe ku Yakusaka ya Mwenyejo

Yakonjecesya Yine ni Yine..... 167

- Yiwusyo Yakutyocela mu Ngani
- Mawusyo Gakutyocela mu Ngani. Mbuŵa Jandanda Malangano Gakala
- Mawusyo Gakutyocela mu Ngani. Mbuŵa jaaŵili Malangano Gasambano
- Yakamucisya pakusagula mbuŵa sya kanema

YAKUTENDEGWA PAKWAMBULA KANEMAJI

Alice wātandite kupela mnope kutama ni akulu wawo mungulugulu nyasa, ali wāngali cilicose cakutenda; kamo kapena kawili Alice walingulilaga m' buku ja wāwālangaga akulu wawowo, nambo m' bukumo mwaliji mwangali yitusitusi kapena ngani syakuwecetana. Alice ni wāliwusisye kuti, "Ana jele bukuji ja masengoci, jangali yitusitusi nambo soni ngani syakuwecetana?"

— MALOŴE GANDANDA M'BUKU 'ALICE'S ADVENTURES IN WONDERLAND' NI LEWIS CAROLL, M'ČAKA CA 1865

Buku jacimwalanjejeji jana yitusitusi nambo soni ngani syakuwecetana syejinji nambo ngajikulandana ni ngani jakusangalasya jajili m' buku ja *Alice in Wonderland*¹. Candanda, yitusitusi ni ngani syakuwecetana syasili m' buku ja *Mwenye jwa Lumbili* sikutyocela pa yindu yayatendegwe³. Ca wili, ligongo lyakayicila pa yindu yine ni yine, yeleyi yandendekasisye kuti lembe buku jana yitusitusi ni ngani syakuwecetana syakwamba ngani syekulungwa syanganisilembegweje.

Yaka yipiteyo, panatama kungapililolyuwa kwa Africa, natesile majiganyo gakupanganya mapologalamu ga pa wayilesi. Lisiku lyandanda lya majiganyogo, jwakwiganya jwatuwusisye kuti, "Ana umbone waci wajikwete wayilesi kupunda wayilesi ja kanema?" Kwanga kwawo kwatusimonjesye mnope, "Jikusapeleka citusitusi cambone."

Yakuwona.

Atamose mafilimu gakutesya lung'wanu ga wājonanjile mbiya syejinji pakwambula gakusa waga gakuwusya kamulana ni nganisyo sya wāndu pakusaka gopolela maloŵe kuti gaŵe yitusitusi yakumulana ni nganisyo sya wāndu. Maloŵe gakalakala ga wakulocesya gakuwalicisya ya maloŵe gakupunda 100 ga yitusitusi gakuti pangali yitusitusi yampaka yijambuligwe kuti yikwaniliseye, nambo soni pangali mkombosi jwampaka akombole kulongosola mwakupikanika cenene.

M'yoyo une ngwiticisya kuti pangali yitusitusi yampaka yilongosole mwakupikanika cenene ngani jajalembegwe. Nambope yaliji yakusangalasya pakulinga kutenda m'yoyo.

Arminda San Martin, mjetu jwakwete ukombosi mwacanasa ca Mlungu jwakutyocela ku Argentina, jwalakweju akamwile masengo gekulungwa, gakusangalasya pagopoela ngani syakutyocela m’Baibulo mwacilungamo, pakucenga maloŵe kuŵa yitususiti. Pakamulicisya masengo pesulo ni bulashi jakwambulila, Arminda ŵamalisysye mbuŵa jandanda ja gele masengoga ni kwambula yitususiti yakumalisya pali papite myesi 14. Ngukulupilila kuti cimŵe ŵakusimonga ni masengo gakwe mpela mwanasimonjele une.

Sambano mgambe ganicisya ayi:

Naga tuli mkuŵalanga buku jajikwete ngani, ana tukusatandila papi? Pasikati? Iyayi, tukusatandila kundanda kwa bukujo. Tuli tutesile yeleyi ni pampaka tukombolece kujipikanicisya cenene nganijo, m’yoyo soni kuti tukombolece kugapikanicisya Maloŵe ga Mlungu, tukwenela kutandila kundanda ni kuya mndandanda wa nganijo mpaka kumbesi kwakwe.

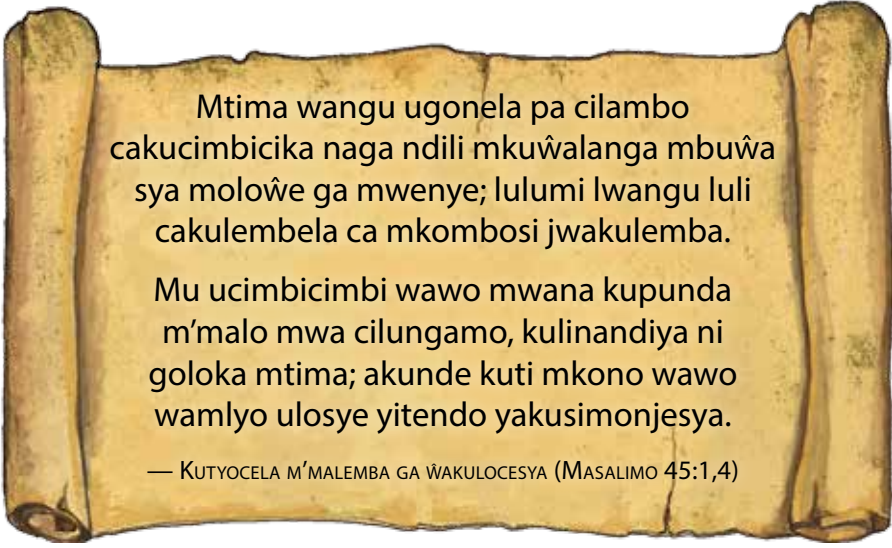
Yakulemba ya ŵakuloceya yana ngani syejinji syejipijipi syasilumbikenye kuŵa ngani jimpepe. Pakulemba ngani ja *Mwenye jwa Lumbili*, naliwonaga mpela mundu jwakwete ukombosi wakusalalisya pa malo ni maluŵa, jwapocele masengo gakuti ajinjile mu mgunda wa maluŵa wekulungwa mnope, ni cakulinga cakuti akasagule maluŵa gamnono, ni kugataŵa cipukutu cimo kuti galosye lumbili lwa mgundawo. M’jele bukuji, sagwile ngani syamnono syakusosegwa mnope kutyocela m’Maloŵe ga Mlungu ni kusilumbikanya kuŵa yitendo 70 yakutendegwa pa ung’asi, ni cakulinga cakuti silosye lumbili lwa Mwenye jwaŵalilosisye msyene mu mbili ja cilambo capasi.

Lipopelo lyangu kwa Mlungu lili lyakuti; kulosya ni kusala ngani jakuwonaji kwatendekasye ŵandu ŵakulolela ŵa misingu josope kuŵa ŵakusengwa ni yaŵalembile ŵakuloceya, akole lung’wanu nambo soni amnonyeleje jwamsasile mu nganisi ni kuja kusengwa nawo mu Ucimwene wakwe wangamala.

Kuti amanyilile yakuwona yisyesyene,

Paul D. Bramsa

Malowe gandanda

Mtima wangu ugonela pa cilambo
cakucimbicika naga ndili mkuwâlanga mbuwa
sya moloŵe ga mwenye; lulumi lwangu luli
cakulembela ca mkombosi jwakulemba.

Mu ucimbicimbi wawo mwana kupunda
m'malo mwa cilungamo, kulinandiya ni
goloka mtima; akunde kuti mkono wawo
wamlyo ulosye yitendo yakusimonjesya.

— KUTYOCELA M'MALEMBA GA WAKULOCESYA (MASALIMO 45:1,4)

CITENDO 1

MWENYE NI UCIMWENE WAKWE

Kalakala cilambo capasi mkaniciwê kupanganyigwa, jwapali Mwenye jwaŵakwete ucimbicimbi ni lumbili.

Jwele mwenyeju jwatamaga kwakutalika mnope mwakuti jwalijose; mmwejo kapena une ngaŵa mkukuganicisya. Jwalakweju jwaliji Mwenye jika soni ucimwene wakwe waliji wampaka kalakala, jwele mwenyeju jwaliji jwamgumbalilwe ni lunda, cinonyelo, nambo soni cisangalalo ni utendele.

Ucimwene wakwewo nganiwupinjlaga kuŵala kwa lyuŵa kapena ndondwa pakuŵa mwenyejo ni jwaŵaliji lilanguka.

Atamose kuti ucimwenewo waliji wekulungwa soni wangali mbesi, nambo yitendo ya mu ucimwenewo yaliji yamwana. Ŵane akusatiga mwenyejo nganakola yitendo yiliyose.

Kapena mwine tujile kuti jwakwete?

Cimo mwa yakusimonjesya candanda ca mwenyejo caliji cakuti, atamose jwawonekaga kuti ali jikape nambope jwalakwejo nganaŵa jika.

Nambope Mweyejo jwasakaga kuti atameje yimpepe ni yindu yine yayaliji yalunda.

M'yoyo Mwenye jwambone soni jwalundaju, jwapanganyisye kwinani ni ya umi yejinji yakunyesima ni yalunda mnope yakolanjigwa malayika. Mwenyejo jwagamanyililaga malayika gosopego mena gakwe, soni jwalakwejo jwasakaga kuti malayikago gammanyilileje jwalakwejo. Umi wakutama ni jwele mwenyeju waliji wegumbale ni yakusimonjesya.

Nambo mwenyejo jwasakaga cindu cakupunda malayikago, m'yoyo jwapanganyisye ndaŵi,

lipesa, ukombosi, yindu yakupeleka lung'wanu ni cilambo cakusimonjesya cakunyesima ni cakulinga cakuti gaŵe malo gakutama yindu yakusimonjesya yakolanjigwa kuti ŵandu.

Mwakulekangana ni malayika gala, liŵasa lya ŵandu lyatandite ni ŵandu ŵaŵili; jwamlume ni jwamkongwe. Mpela mwajwatendelaga ni malayika gala, mwenyejo jwasakaga kutama yimpepe ni ŵanduwo.

Kaneko cindu cine cakwe cakusakala catendegwe. Kwimucilila kwatendegwe mu ucimwenewo, kwatandile kwinani kaneko pa cilambo capasi.

Lilayika lyakwimucilila lyasumwile ucimwene wa cilambo capasi, pakola ukumu kwa ŵandu ŵa m'cilambomo, nambo yeleyi nganiyimsimonjesya mwenyejo.

Mwenyejo mu mtima mwakwe jwakwete nganisyo syekulungwa, syalunda mnope nambo soni syamtengo wapenani, nganisyo syakwakulupusya ŵanduwo syasijigale yaka yejinji kuti sitendegwe.

Ana cine camkajembeceye kwa Mwenye jwampaka kalakalaju ni cici?

Jwalakweju jwaliji pasogolo pa ndaŵi.

CITENDO 2

MWENYE NI WAKULOCESYA WAKWE

Kuti mummanyilile mwenyeju ni nganisyo syakwe, mkwenela kuti mjimanye buku jakwe.

Yaka yakupunda 1500 yayipiteyo, mwenyejo jwasagwile wandu 40 kuti alembe ngani ja jwalakwejo ni utenga wakwe, wele wanduwa wakolanjigwaga kuti wakulocesya. Mwenyejo jwapele jemanjajo maloŵe gakwe gaŵagalembile m'mipukutu jajajenele kuti wasunjile wandu wamsogolo. Atamose kuti wakulocesya wajinji nganamanyiganaga jwine ni mjakwe, yakulemba yawo yakwete ngani ni utenga wakulandana.

Yakulemba ya wakulocesyawo yakolanjigwaga kuti Maloŵe ga Mlungu. Pakaŵe kuti pangali Maloŵe ga Mlunguga tukagambaga ganicisya kwatwatyocele, ligongo cici tuli pa cilambo pano soni kuti ana tukwawula kwapi. Kuti tumanyilile kwanga kusyesyene kwa ye yiwusyoyi, yili yakusosegwa kuti tukole buku ja mwenyejo.

Yaka yanganandipila 3500 yayipiteyo, mwenyejo wamsagwile jwakulocesya jwakolanjigwa Musa kuti alembe:

maloŵe gakuti mundu
ngaŵa mkola umi ligongo lya
yakulyape, nambo maloŵe
gagakusatyocelaga mkamwa
mwa Mlungu. (Detolonome 8:3)

Lelojino maloŵe ga mwenyejo gali m'buku jimpepe, Maloŵe Geswela; uswela ugopoela kuti, kutakata kapena kusagulika kulekangana ni yine. Maloŵe gakuti Baibulo gagopoela kuti, mabuku gejinji kuŵa m'buku jimpepe. Baibulo jili buku jakwenda malonda nambo soni jajigopolelegwe mnope pa cilambo capasi. Yipepala ni mapende gejinji yikulosya kuti ni yayasunjile

mnope yakulembegwa yakalakala.³

Maloŵe ga Mlungu gakwete mbuŵa siwili.

Mbuŵa jandanda jikolanjigwa kuti, "Malangano Gakala" (Tawuleta, Masalimo ni yine yejinji).

M'gele mabukuga mwenyejo akusala ya mapulani gakwe.

Mbuŵa jaŵiili jikolanjigwa kuti, "Malangano Gasambano" (Utenga wambone, Masengo ga wandumetume ni yine yejinji), m'gele mabukuga mwenyejo akukwanilisya mapulani gakwe.

Maloŵe gakuti Malangano gakusagopoela kuti cilanga. Malangano gakala gakusala ya mapulani ga Mlungu ga msogolo. Malangano gasambano gagumbalicsiya ya mapulani ga Mlungugo. Mlungu jikape ni jwampaka akombole kulemba mbili ja yindu, yinduyo mkaniyiŵe kutendegwa.

Malangano Gakala gali mpela kola Mwenye jwamkulungwa jwagamba kutumisya yikalata kapena yipikica kwa wandu wakwe, nambo Malangano Gasambano gali mpela mwenyejo msyene ayice kukwajendela wandu wakwe.

Maloŵe ga Mlungu gatandite kupatikana ku yilambo ya sikati cakungopokolyuŵa, ku Aflika, ku Asiya, ku Ulaya kaneko ku Ameleka ni kwendelecelaga ku yilambo yine. WAKULOCESYA watyocele ku yilambo ya sikati cakungopokolyuŵa, nambo utenga waŵalembile uli wa wandu wosope, maŵasa gosope ni mundu jwalijose.

Utenga wenumwe.

CITENDO 3

MWENYE NI CILAMBO CAKWE

Naga tuli tutite tukumbucile yamunyuma mnope, wându, yilambo kapena ndondwa, mkaniyiwe kupanganyigwa, mpaka tuwicile umboni wa macili ga Mlungu ni lumbili lwakwe lwalukupatikana m'Malo we gakwe gandanda.

Pandanda Mlungu
jwapanganyisye kwinani ni
cilambo capasi. (Jenesesi 1:1)

Lelojino wându wajinji akusaganisyaga kuti cilambo ni yakusimonjesya yayili m'cilambomo yatendegwe yisyenepe nambo nga wa m' macili ga Mlungu. Nambo matala gawogo ngagakusakwanilisya kusala yisyenyene yayatendegwe kuti cilamboci cipanganyigwe ni ci we mpela mwaciwelelemu.

M'buku jakwejo mwenyejo jwatite,

Kwinani kukusala ya lumbili
lwa Mlungu; kwiwunde
kukulosya ukombosi wa
masengo gakwe. (Masalimo 19:1)

Patukuweceta ya mkono atande kuwulola mkono wawo, apinde yala yawo ni alinje kamula buku, lisace kapena koma cindu pangakamulicisya masengo mkono wawowo. Agambe ganicisya cenene ya ngose syawo, malumbiko ga mawupa ni cilu cawo. Aganicisye ya yindu yakusosegwa yakusakombola kutenda ni mkono wawowo. Ana nduni jwampaka apakombole kutenda yele yinduyo panga waga kuti jwalakwejo ali mkombosi msyenyene?

Ana kuti tupanganye ndondwa syejinji mpaka pasosegwe ukombosi ni macili gamti uli? Kapena kuti tupanganye kamnowu ka pacilu ni wangawanga ja mitasi ni nyama? Kapena kulukanya

tuminowu twamwanamwanato kuwa mbota syampaka kupanganya cilu ca walakwe mwa welelemo.

Yaka 3000 yayipiteyo, Mwenye jwine jwakulocesya lina lyakwe Dawudi jwalembile kuti,

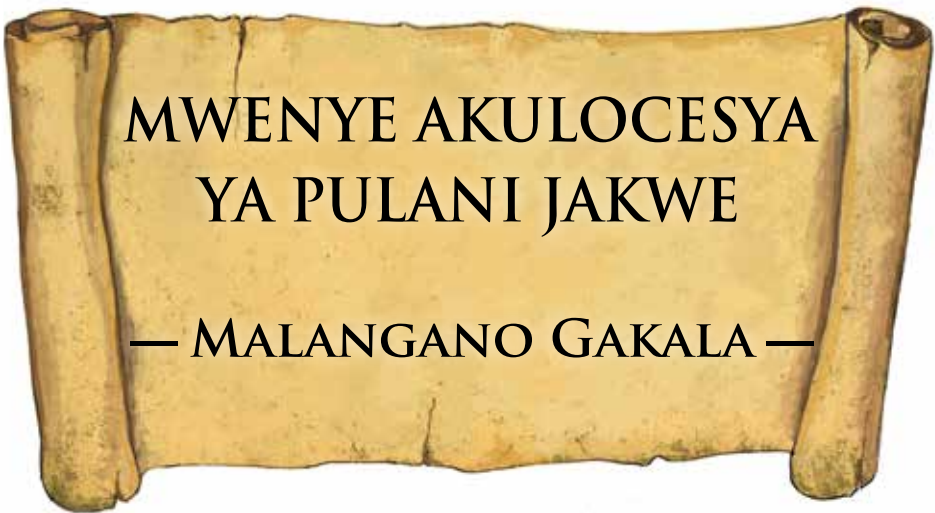
Mwambanganyisye une
m'citumbo mwa mama
wangu, sambano ngumlumba
ligongo napanganyigwe
mwakutesya woga nambo soni
mwakusimonjesya. (Masalimo 139:13-14)

Ana mpaka asace kuti awonegane ni jwa wagumbile walakwe? Ana mpaka asace kuja kutama kwampaka kalakala yimpepe ni jwa wapanganyisye yindu ni ndondwa syejinji sila? Elo, mpaka yikombolece. Jwalakwejo aliwumbwile msyene, soni akusaka kuti walakwe ammanye. Jwalakwejo akusaka kuti li wasa lya walakwe ni wându wa wasyungulile ammanye jwalakwejo, m'yoyo akwakodola kuti walakwe ajimanye pulani jakwe, amanyilile cinonyelo cakwe, ucimbicimbi wakwete jwalakwejo soni kuti walakwe alijiganye kugakuya malamusi gakwe ni kutamilicika mu ucimwene wakwe. Nambo mwenyejo nga wa mkwakanganicisya walakwe kuti a we pasi pa ulamusu wakwe.

Nambope Mwenyejo nganagamba kuwa mwenye wamba. Jwalakwejo ali *Mwenye jwa Lumbili*. Aji ni ngani jakwe.

Mabuwa 1

CITENDO 4

LISIKU LYANDANDA

Buku ja Maloŵe ga Mlungu jikutanda kulosya ucimbicimbi wakuŵajilwa Mwenye. Jwalakwejo akutusalila yatukuŵajilwa kuti tuyimanye pangajonjecesya yine.

Pandanda Mlungu jwapanganyisye kwinani ni cilambo capasi. (Jenesesi 1:1)

Cilicose campaka tuciwone kapena kucikwaya cikwete ndanda jakwe, nambo mkupanganya, msyene cilambo ni yosope yayili m'cilambomo nganakola ndanda kapena mbesi. Jwalakwejo jwangawoneka ni meso, ligongo ali msimu wampaka kalakala, jwakusapatikana palipose mwandaŵi jimo. Jwalakwejo akusayiwona ni kuyimanyilila yosope.

Ana alimanyi lina lya jwalakwejo? Mlungu akwete mena gejinji, nambo lina lyakumanyika mnope lili lyakuti, AMBUJE. Mu ciŵeceto cisyesyene ca Maloŵe ga Mlungu, akusalikolanga kuti YAHWE lyaligopolela kuti JWANDILI kapena kuti UNE.

Nganiji jikupelenganya ni kusalicisya yakwamba mwenyejo ni cilambo capasi cisyesyene

Pandanda cilambo caliji cili cangali ukawonece wakwe usyesyene soni m'cilambomo mwaliji mwangali cilicose, cipi cawunicile palipose, Msimu wa Mlungu waliji mkwendajenda pacanya pa mesi. (Jenesesi 1:2)

Jejeji jaliji ndaŵi jaŵakolosyaga cilambo cakuti ŵandu atameje

Kaneko Mlungu jwatite, "Kulanguce" ni kwalangwice.

Mlungu jwakuweni kulangukako kuti kwaliji kwambone ni jwakulekangenyene ni cipi. Jwakupele

kulangukako lina lyakuti, "Muusi," cipico jwacipele lina lyakuti, "Cilo." Kwaswele soni ni kwacele, ali lyaliji lisiku lyandanda. (Jenesesi 1:3-5)

Ana pa lisiku lyandanda lyaŵagumbile cilamboci Mlungu jwatesile cici? Jwakulamwile kulanguka kuti kulangusye cipi ni cakulinga cakuti lyuŵa liŵaleje pa cilambo capasi, nambo ngaŵa pa lisiku lyandanda, ligongo Mlungu akusasakaga kuti uwe tumanyilile kuti jwalakwejo ni jwali lilanguka.

Mlungu ali lilanguka, mwa jwalakwejo mwangali cipi amta panandi. (1 Yahaya 1:5)

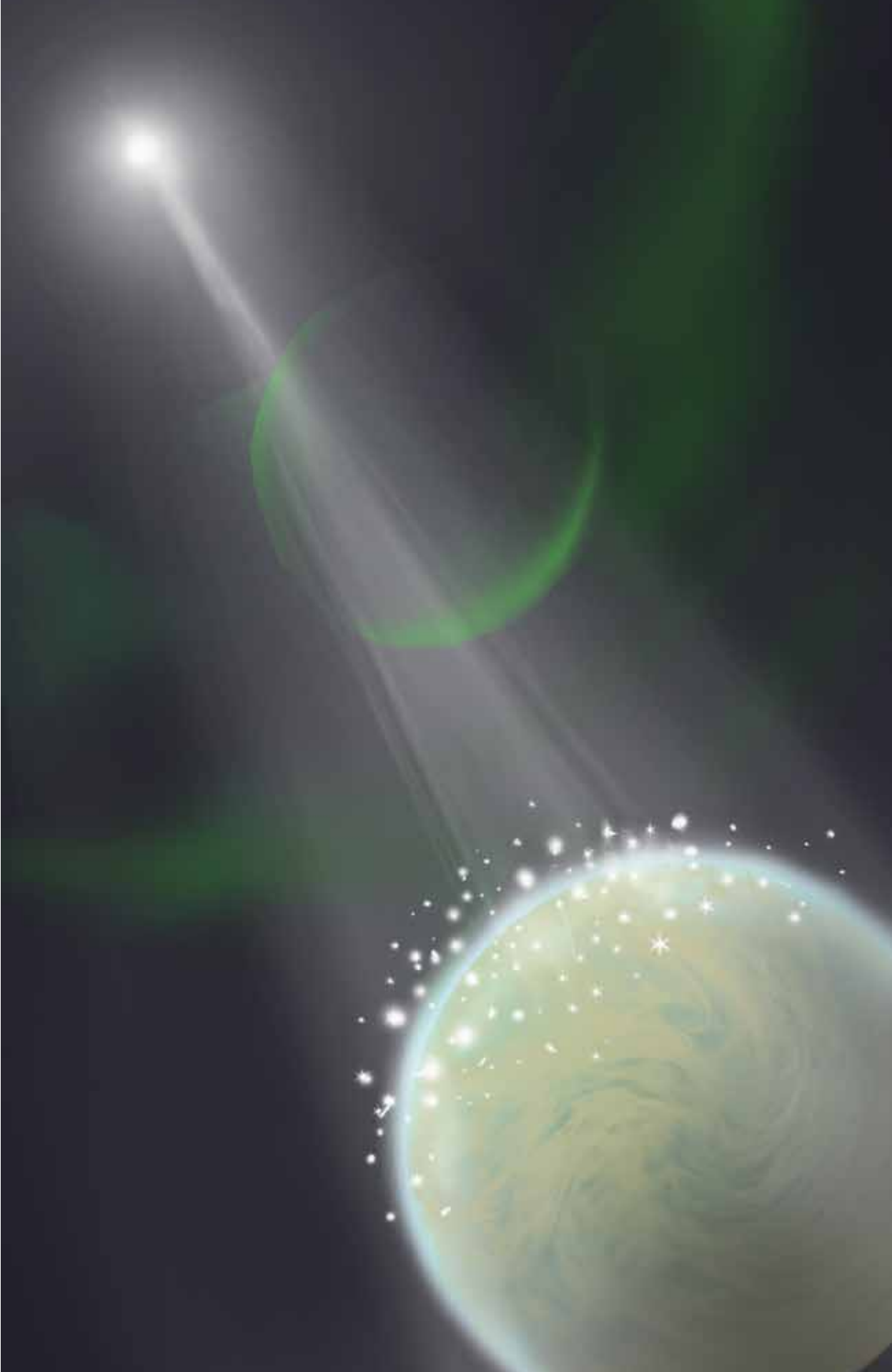
Mlungu ali jwamswela, mpela lilanguka. Jwalakwejo nganaŵa aŵilile ligongo atamose lilanguka liŵale pa yindu yeŵilile likusalangusya cenenepe. Mlungu jwangali ulemwa soni ali jwamswela.

Ana mkummanyilila jwaŵaliji ni Mlungu pandaŵi ja cilamboci? Msimu Ŵaswela ŵa Mlungujo ŵaliji papopo, ni ŵajendagajendaga pacanya pa mesi. Maloŵe ga Mlungu nombe nago galiji papopo, ni gagaŵecetaga.

Pandanda gapali maloŵe, maloŵego galiji ni Mlungu soni maloŵego galiji Mlungu. Jwalakwejo jwaliji ni Mlungu Pandanda, kupitila mwa jwalakwejo yosope yapanganyigwe. (Yahaya 1:1-3)

Msimu Ŵaswela ŵa Mlungu ni maloŵe aŵele ali yimpepe ni Mlungujo citandilile. Ali ni ligongo lyakwe mpaka asale yakwamba mwenyejo:

Atamose pandaŵi jaŵaliji jikape, jwalakwejo nganaŵa jika.

CITENDO 5

CILAMBO CAMBONE

M'masiku 6 gakulundana, mwenyejo jwapanganyisye cilambo cakusalala nambo soni cambone. Mlungu jwagambaga kuweceta, yindu yakupanganyigwa mwa ukombosi soni yakutesya lung'wanu yatendegwaga.

Pa lisiku lyandanda Mlungu jwatite, "Kulanguce!" Ni kwalangwice.

Pa lisiku lyaŵili Mlungu jwapanganyisye kwinani ni mawunde ga buluwu gatukusagawonagaga yimpepe ni mpweya watukusapumulaga nambo wangawoneka. Pakupanganya kwinani Mlungujo jwaŵisile mipweya jakulekanganalekangana jajikusatukamucisya kuti tupakomboleje kupumula cenene mpela: Okosijeni ni Nayitulojeni.

Pa lisiku lyatatu Mlungu jwatite, "Kuŵe kwana litaka!" Ni yatendegwe m'yoyo. Kaneko Mlungu jwatite, "Mwitakamo mumele yakumela!" Ndaŵi jijojo; manyasi, mawukutu, maluŵa, ni yisogosi yatandite kumela malingana ni mitundu jakwe.

Pa lisiku lyamcece Mlungu jwalamwile kuti lyaŵa ni myesi yipelece lilanguka soni kuti yiŵe yilosyo ya ndaŵi, miyesi, yaka ni masiku. Soni Mlungujo jwapanganyisye ndondwa.

Pa lisiku lyamsano Mlungu jwatite, "M'nyasa muŵe mwana somba ni yawumi yakulekanganalekangana! Soni yijuni yakulekanganalekangana yigulujeje Mwinani!" Ni yatendegwe m'yoyo.

Pa lisiku lya 6, Mlungu jwatite, "M'cilambo muŵe mwana yinyama yawumi yakulekanganalekangana, yakulanga ni yamwitinji yakwe!" Mlungu jwapanganyisye yinyamayo ni kuyipa ukombosi wakuŵeleka ŵanace ŵa mtundu wakwe ni kwasamalila cenene ŵanacewo

Mlungu ni jwayiweni kuti yaliji yambone.
(Jenesesi 1:25)

Pandanda wapali mtendele, mwakuti yinyama nganiyiwulaganaga cine ni cijakwe kuti yitawunane. Pakuŵa manyasi ni galaliji yakulya ya yinyamayo.

Cilicose catendegwaga mu litala lyakwe, mpela mwajikusatendela woci; lyaŵa lyaŵaga pa lutando lwakwanila ni cilambo capasi, mwesi waliji mkwenda cenene, wawonekaga ni kuja kutiŵila mundaŵi jakwe. Mpweya, mesi ni yiswani yasunjigwaga malo gakwenela. Naga tuli tucisamalile cenene cilamboci mpaka ciŵe cangasoŵa kalikose kambone, soni mpaka ciŵe malo gambone gakutama ŵandu.

Lisiku lililyose lyaŵapanganyisye Mlungu cindu, likutulosya kuti Mlungu ali jwamti uli.⁴

Lisiku lya 1; likulosya kuti Mlungu ali jwamswela soni jwangali ulemwa, mpela lilanguka.

Lisiku lya 2; Likulosya kuti Mlungu ali jwamacili. Jwaŵapanganyisye cilambo cosope soni ni jwakusacilolela;

Lisiku lya 3; Likulosya kuti Mlungu ali jwambone, jwapanganyisye yakumela yejinji ni yakulya yetu.

Lisiku lya 4; Likulosya kuti Mlungu ali jwakulupicika, lyaŵa ni mwesi yikusajenda m'matala gakwe.

Lisiku lya 5; Likulosya kuti Mlungu ni jwakusapeleka umi, jwaŵaŵisile somba m'nyasa ni yijuni yaguluka mwinani.

Lisiku lya 6; Likulosya cinonyelo ca Mlungu, Mlungujo pajwapanganyisye yinyama, Jejeji jaliji ndaŵi jakuti apanganye yiwumbe yacayilosyeje cinonyelo cakwe.

Jaliji ndaŵi jakuti agumbe yiwumbe yapadela yakuti yilosyeje uswela, macili, umbone, kulupicika, umi ni cinonyelo cakwe.

CITENDO 6

MUNDU JWANDANDA

Lisiku lya 6 lyakupanganya kwa yindu, mwenyejeo jwalisalile msyene (Mlungu, Msimu W̄aswela ni Maloŵe gakwe) kuti,

“Kwende tupanganye mundu m’cilandanyo cetu, aŵe jwandamo syakulandana ni syetuwe⁵, soni akole ulamusi pa yosope ya pa cilambo capasi, ni ya umi yosope.”

M’yoyo Mlungu w̄ampanganyisye mundu m’cilandanyo cakwe; m’cilandanyo cakwe w̄ampanganyisye jwalakwejo; w̄ampanganyisye jwamlume ni jwamkongwe. (Jenesesi 1:26-27)

Malemba pagakuŵeceta kuti Mlungu jwapanganyisye w̄andu m’cilandanyo cakwe, ngayigopolela kuti Mlungu ali mpela uwe. Maloŵega gakugopolela kuti uweji tukwenela kulosya ndamo ni ukawonece wakwe. Mpela mwayaŵelele ni likobili lya ku Loma lyaŵalidindile ngope ja Kayisala, m’yoyo nombe Mlungu jwadindile cilandanyo cakwe pa w̄andu. Mundu jwamlume ni jwamkongwe jwandanda gumbigwa, w̄apele ukombosi wa ganisya, kunonyela, ni kuŵeceta mpela mkugumba jwawo ni cakulinga cakuti akombole kola ulongo usyesyene ni jwalakwejo. Mlungu nganiw̄agumba w̄andu kuti aŵe acikapolo w̄akwe nambo kuti aŵe pa ulongo ni jwalakwejo.

Paŵagumbile w̄andu m’cilandanyo cakwe, Mlungujo jwapele jemanjajo ulamusi. W̄andu w̄awajilwaga kusamalila ni kola ulamusi pa cilambo m’ malo mwa Mlungu, kumanyilila yindu yakwe yakusisika, ni kombola kamulicisya masengo yindu yayikupatikana m’cilambomo mwa lunda. Wele ukumuwu ni wawukusamtendekasya mundu kuŵa jwakulekangana ni yinyama. Kwa yinyama Mlungu jwapelece yindu yiŵili; cilu ni umi. Kwa mundu Mlungu jwapelece

yindu yitatu, cilu, msimu ni umi.

AMBUJE Mlungu w̄amgumbile mundu kutyocela ku luwundu lya pa cilambo, ni w̄ampumulile mpweya wa umi mumbula mwakwe, kaneko mundu jwakwete umi. (Jenesesi 2:7)

Cilu ca mundujo cili mpela nyumba kapena tenti jakusunjila umi ni msimu wa mundujo.

Msimuwo uli citimatima ca mundu cacikusamtendekasyaga kola ukombosi wa ganisya, kusaka kutenda yindu kapena iyayi, ni kusagula.

Yeleyi yikusamtendekasya mundujo kuti akombole ganisya, kukwaya ni kutenda cisagula.

Msimuwo ukusamlumbikanya mundu ni Mlungu, nambo cilu cikusamlumbikanya mundu ni yindu yayili pa cilambo capasi. Msimu ukusapeleka ukombosi wakuti mundu akombolece kulumbikana ni yindu yangawoneka ni meso. AMBUJE w̄asakaga kuti w̄andu w̄amanyilileje w̄alakwewo.

W̄andu w̄awajilwaga kuŵa cipanje capamtima ca Mlungu, pakuŵa jwalakwejo ni jwaŵagumbile jemanjajo; Mlungujo nganagamba kuŵa mkugumba jwa w̄anduwo nambo ni jwali msyene w̄anduwo.

AMBUJE Mlungu w̄ampele mundu jwamlume jwandanda lina lyakuti Adamu, lyaligopolela kuti Cilambo kapena kuti Mundu. Kaneko Mlungu jwasakaga kupanganya mundu jwamkongwe jwandanda, nambo yeleyo mkaniyiŵe, yasosegwaga kosecela kwa mtundu wine wakwe.

Yasosegwaga kuti Adamu akole malo gakutama ni akole masengo.

CITENDO 7

MALO GAMBONE GAKUTAMA

Ali apanganyisye mundu jwandanda kutyocela ku luwundu⁶ ni kumpepelela mpweya wakupeleka umi mumbula mwakwe; Mlungu jwaŵisile mgunda ku Edeni, ku malo gane gakwe gasikati cakungopokolyuŵa.

Lusulo lwa mesi getakate cenene lwajilimaga kupitila mu mgundamo

Mlungu jwatendekasisye kuti yitela ya mitundu josope yimele mu mgundamo; yitela ya yisogosi yakunonyelesya m’meso ni yambone kulya. Pasikati pa mgundawo paliji pana citela cakupeleka umi ni cine cakumanyisya yambone ni yakusakala.

AMBUJE ŵamjigele mundu jwamlume jula ni kumŵika mu mgunda wa Edeniwo ni cakulinga cakuti awusamalileje ni kuwulolela. (Jenesesi 2:9,15)

AMBUJE Mlungu nganiŵawusya Adamu naga ŵasakaga kuja kutama mu mgunda wa Edeniwo.

Mlungu ni jwaŵamgumbile mundu soni ni jwaŵaliji msyene mundujo, m’yoyo jwalakwejo ni jwaŵayimanyi yampaka yiŵe yambone kwa mundujo.

Mgunda wawaliji mangwawo ga Adamu waliji wegumbale ni yindu yangamala yakusimonjesya: yakuwoneka ni meso, yagamba kuyipikana, yampaka kuyikamula, sulo syakunyesima, tujuni twakwimbajimba, maluŵa gakununjila cenene, tulombo twakulekanganalekangana twakupeleka lung’wanu, yisogosi yakunong’a, maponda gakunong’a, mabulosi gakunong’a, matinji gakusalala, maganga ga mitundumitundu, ni yine yejinji yanganituŵe kuyikopocela.

Nambo mundu nganagamba kumgumba kuti cagambe kuyiwona yinduyo ni kupata kulya. Mlungu ŵagumbile Adamu kuti aŵe

nangolo jwa mtundu wa ŵandu, jwasakaga kuti Adamu ni liŵasa lyawo calamulile cilamboci yimpepe ni jwalakwejo mpaka kalakala. Nambo ŵampaka akombolece kuŵa ŵakulupicikapewo pa masengo gamnono ni ŵampaka apocele masengo gekulungwa.

M’yoyo Mlungu jwapele Adamu masengo gawo gandanda gakuwusamalila mgundawo.

Mgundawo waliji wambonembonepe, mwaliji mwangali miŵa, makonde kapena tulombo twakusakala.

Ndaŵi jakwe jaliji jambone soni litaka lyakwe lyaliji lyacajila; nambotu nganijigwaga wula, mmalomwakwe mangame gakopokaga pasi ni kwitilaga litaka.

Mlungu ŵapele Adamu masengo gane gakuti; apelece mena kwa yinyama.

AMBUJE ŵayice nayo yinyamayo kwa Adamu kuti Adamuwo ayipe mena. Agambe ganicisya citendo camti mpela celeci cakuti yinyama ya manyunya gakuangalasya soni ya ngongolo syamacili, yili mkwika kwa Adamu; ŵalakwewo ni kuyilolecesyaga cenene, kulinga kwela pamgongo pakwe kaneko ni kuyipa lina lyakuti, Ngamiya. Mlungu ni kuciŵilanga cinyama cine; ndaŵi jijojo cijuni cekulungwa calugomo lwepindicile capasi mpela cisopo, cana mapapiko getambasukece cenene ni kwika kutula pamti m’yoyo, Adamu ni kucipa lina lyakuti, “Nyanga!” Kaneko cinyama camtundu wakale ca miselamisela jepiliwu ni kopocela pa malopo, ana mkuganisisya kuti Adamu ŵacipele linaci?

M’yoyo mundujo jwapelece mena kwa yinyama yosope yakulanga, yijuni ni yinyama yamwitinji. (Jenesesi 2:20)

Mgunda wa Edeni waliji malo gambone kuti Adamu ammanye jwaŵagumbile, sambano jayice ndaŵi jakuti Adamu alinjigwe.

CITENDO 8

LILAMUSI LYA ULEMWA NI CIWA

Kutyocela pandanda, Mlungu jwaliji pa ulongo ni mundu, nambo wele ulongowu wajenele kulinjigwa. Ucimwene wa pa cilambo capasi nganiwukwanilisyaga yakusaka ya ucimwene wa Mlungu, wawajenele kuti wându wâpa cilambo capasi awukwanilisyeye.

Mlungu jwanonyele Adamu ni jwakwete mapulani gambone gawatendela Adamuwo pampepe ni liwâsa lyawo. Ligongo Mlungu jwasakaga kuti wându akoleje ndamo syambone ngawâ syakusakala. Mlungu jwapele Adamuwo lilamusu yakuti alikuyeje.

Ambuje Mlungu wâmlamwile mundu kuti, "Komboleka kulya cisogosi ca m'citela cilicose mu mgundamu; nambo mkasimlya cisogosi ca m'citela cakupeleka lunda lwakumanyilila yambone ni yakusakala, pakuwâ pacimcilya cele cisogosici, nditu cimciwa" (Jenesesi 2:16-17)

Lyeleli lyaliji lilamusu lyangasawusya. Adamu wakombolekaga kulya cisogosi ca mtundu uliwose ca mu mgundamo ni akawê ca mtundu umo. Pakulikuya lilamusu lyangasawusyali, Adamu wâlosyaga kuti akumkulupilila jwaâpanganyisye, pakuyimanyilila yayaliji yambone kwa jwalakwejo.

Ana Mlungu jwaâwecete kuti cicitendegwa cici kwa Adamu naga ali akasile lyele lilamusili?

Ana Mlungu jwasalile Adamuwo kuti pacacilya cisogosi ca walekasisye cila, cacitanda kutenda misyungu ja mapopelo, kamulicisya masengo yuma pakupopela, kulijima yakulya, kupeleka sadaka, kwawula ku calici, ku

nyumba jakulijiganyicisya ya Mlungu kapena ku msikiti, ni kulinjilila kutenda yambone pakusaka kusaka yakusakala? Ana yeleyi ni yajwatite Mlungu?

Iyayi, nganajila m'yoyo.

Mlungu ni jwasalile Adamuwo kuti, "Pacimcilya cele cisogosici, nditu *cimciwa*."

Ungapikanila lilamusu lya Mlungu kukolanjigwa kuti *ulemwa*. Yakuyicisya naga uli ukasile lilamusu lya Mlungu, ni *ciwa*. M'buku jakwe, Mwenye akuyikolanga yeleyi kuti, "Lilamusu lya ulemwa ni ciwa." (Aloma 8:2).

Lilamusu lya Mwenye likuti ciwa ni cilango ca ulemwa.

Ciwa cigopolela kuti kulekangana. Naga Adamu akatende ngalikuya lilamusu lya Mlunguli, caciwâ mpela lujambi lwepacuce lwalukutanda kunyala ni kumula ndawî jijojo jalupacwicejo.

Adamu akaganisye kutenda ya wâsakaga kutenda mmalo mwa ya wâsaliligwe ni Mwenye jwakwinani ni cilambo capasi kuti ayitende, kukaliji kumjimucilila Mwenyejo; wawuli ulemwa.

Ulemwa ucimasya ulongo wa pasikati pa mundu ni Mlungu. Ulemwa ucimtendekasya mundu kalambala ni kuwa. Ulemwa ucilekanganya msimu, umi ni cilu ca mundu ni Mlungu mpaka kalakala.

Ulemwa cili ciwa.

CITENDO 9

JWAMKONGWE JWANDANDA

Mlungu ali ampele masengo mundu jwandanda kumpanganya jula gakuti atendeje ni lilamusi lyakuti alikuyeje, jakwanile ndaŵi jakuti ampanganye jwamkongwe jwandanda

Ambuje Mlungu ŵatite, “Nganiyiŵa yambone kuti mundu atameje jika. Cinampanganyicisye jwakuti amkamucisyeje jwakuŵajilana ni jwalakwejo.”

M’yoyo Ambuje Mlungu ŵamtendekasisye mundujo gona lugono lwakuwa nalo; ali m’lugono m’yoyo, Mlungu ŵamtyosisye jwalakwejo luŵalati ni kumwugala ni mnowu pamalo paŵamtyosisye luŵalatipo. Kaneko Ambuje Mlungu ŵampanganyisye jwamkongwe kutyocela ku luŵalati lula, ni ŵayice najo kwa mundu jula.

Mundujo ni jwatite, “Sambano ali lili liwupa lya mawupa gangu, mnowu wa minowu jangu; cacikolanjigwa kuti, ‘Jwamkongwe’ pakuŵa jwatyocele mwa jwamlume.” (Jenesesi 2:18, 21-23)

Ana mwamanyi ŵaŵatesile apeleshoni jandanda, ni ŵaŵalombekenye ulombela wandanda? Elo, jwaliji Mlungu.

Lina lyakuti jwamkongwe ligopolela kuti jwakutyocela mwa jwamlume. Kaneko Adamu ŵapele ŵamkwawowo lina lyakuti Hawa, gopolela kuti nangolo jwa wosope. Nambo Mlungu jwapele jemanjajo ukumu wakulekanganalekangana. Mlungu ŵamtesile mundu jwamlume ni jwamkongwe kuŵa ŵakusosegwa mwakulandana. Hawa ŵapanganyisye m’cilandanyo ca Mlungu mpela mwaŵapanganyicisye Adamu.

Nombenawo Hawa ŵapanganyisye mwakuti ammanye jwaŵapanganyisye, kumulicila ndamo syakwe ni kutama mwakusengwa ni ulongo wawo ni Mlungu mpaka kalakala.

Mlungu jwayiweni yosope yajwapanganyisye kuti yaliji yambone. Kwaswele ni kwacele; lyeleli lyaliji lisiku lya 6.

Pa lisiku lya 7, Mlungu jwaliji ali amalisisye masengo gakwe gajwatendaga; m’yoyo pa lyele lisikuli, Mlungu jwapumwile ku masengo gakwe gosope. (Jenesesi 1:31; 2:2)

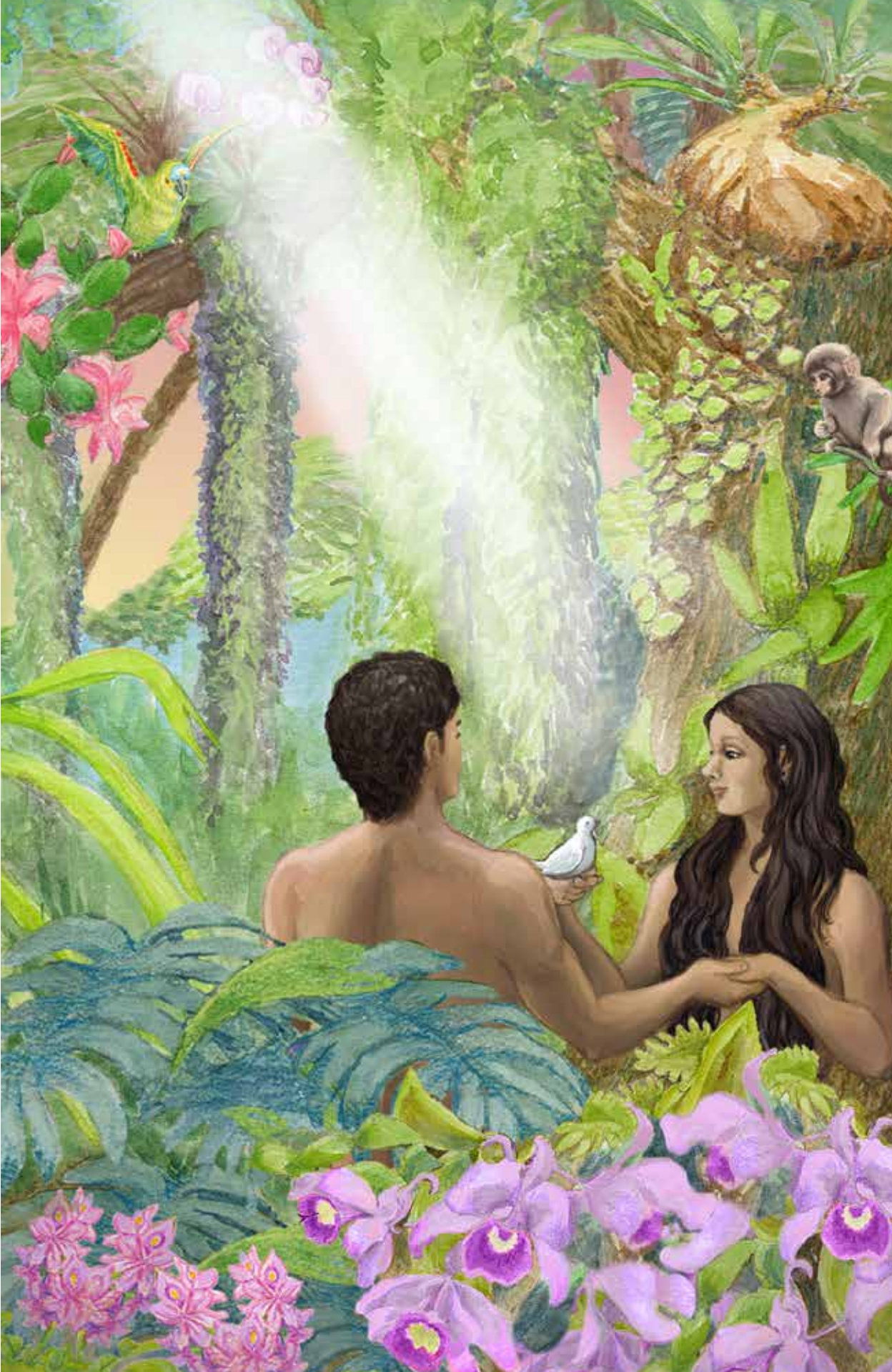
Ligongo cici Mlungu jwapumwile pa lisiku lya 7? Ligongo jwaliji ali amalisisye masengo gakwe. Nambo soni pakupanganya cilambo cetu capasi m’masiku 6 ni kupumula pa Lisiku lya 7, Mlungu jwaŵisile masiku 7 pa cijuma; lisiku lyakupumulali, ŵandu ciŵela kulikuya pa cilambo cosope capasi.

Ambuje Mlungu ŵasamalile Adamu ni Hawa mpela nangolo jwalunda ni jwacinonyelo. Ligulo lililyose jwayikaga mu mgundamo kukwendajenda ni kuŵecetana ni jemanjajo. Aŵaga ŵakusengwa ni ŵagopoka pameso pa Mlungu.

Jwamlumejo pampepe ni ŵamkwakwewo wosope ŵaliji makonope soni nganatendaga soni. (Jenesesi 2:25)

Tuwanicisye cilambo cambone calikutama liŵasa lyambone lyalikwete ulongo wambone ni jwaŵapanganyisye. Amu ni mwayaŵelele yindu pandanda.

Ana cacasokonecele ni cici?

CITENDO 10

UCIMWENE WA LILANGUKA

Mkanitumanyilile cacasawisye pa cilambo capasi, tukwenela tumanyilile yindu yine yakwamba kwinani.

Acilambo cineci cikolanjigwa soni kuti kumbepo, gelega gali malo ga lilanguka lisyesyene, gana mitundu jakunonyelesya, nyimbo syakusangalasya, maloŵe gamkamulano soni gali malo gacusawusya kugapikanicisya cenene. Yakutendegwa yamwanamwana yakwinani yikusapunda yakutendegwa yekulungwakulungwa yakusangalasya ya pa cilambo capasi. Kwinani cili cilambo cine.

Kwinani ni kwagali malo ga Mwenye. Cindu cakupeleka lung'wanu mnope ku gele malo gacusangalasyaga cili Mwenye Msyene. Ndumba syosope sya cele cilamboci, syapanganyigwe pakusaka kulosya ukulu wa Mwenyejo.

Cilamboci caliji ca golide jisyesyene jakulanguka mpela ligalasi. (Ciwunukuko 21:18)

Ukalongosole usyesyene wa cele cilamboci walembegwe m' buku jakumalisya ja m' Malemba, Buku ja ciwunukuko. Mlungu wampele jwakulocesya Yahaya ukoto wakukuwona Kwinani ni wamsalile kuti alembe yosope yaŵayiweni.

M'yoyo une mkaniyice, kwinani kwapali mpando wa Ucimwene, jwine jwakwe ali atemi pelepo... Cakulekasya wula cacaŵalaga mpela liganga lyacisamba lya mtengo wapenani cili cisyungulile mpandowo ... Kutyocele pa mpando wa ucimwenepo, pakopwece lilanguka ni wapikanice mkokomo wakumesya.... Pasogolo pa mpando wa ucimwenepo

papali cindu cacawonekaga mpela nyasa ja manyasi jajanyesimaga mpela matalila.

Kaneko nalolite ni napikene maloŵe ga malayika gejinji, masawusandesawusande ga malayika. Malayikago gawusyungulile mpando wa ucimwenewo ni nganigalekaga kuŵeceta kuti, "Ŵaswela, ŵaswela, ŵaswela ali Ambuje Mlungu Ŵamaciligosope, ŵaŵaliji, ŵali ni ŵacaciŵa." (Ciwunukuko 4:2-3,5-6; 5:11; 4:8)

Lina lyakuti Lilayika ligopolela kuti jwakutumicila. Malayika gali misimu. Malayika gangawonekaga ni meso kwa ŵandu mpela jwaŵagapanganyisye, nambo gacusawonekaga kwa mundu naga ali agatumisye ni cakulinga.

Mwenye jwakwinani jwapanganyisye malayika mkaniŵapanganye ŵandu. M' buku jakwe akutusalila uwe kuti, "Malayika gosope gakugumilaga ligongo lyakusengwa" (Yobu 38:7) mpela mwagalolelaga ŵalakwewo ali mkupanganya cilambo capasi.

Mlungu ŵagapele malayika gakwe ukombosi wakumanyilila jwalakwejo, kumkuya, kumlambila ni kumtumicila mpaka kalakala. Malayika nganigaŵa acikapolo ŵa Mlungu; mpela mwaŵelele ŵandu, Mlungu nganagacisya malayikago kuti gaŵeje gakulipeleka kwa jwalakwejo. Jwalakwejo jwasakaga kuti ŵakutumicila ŵakwe aŵeje ŵakulipeleka soni ŵakusengwa.

Malemba gakutusalila ya lilyika limpepe lyekulungwa lyaŵalipele Mlungu lunda lwejinji, kusalala ni macili. Naga mkujimanyilila ngani ja lyele lilyikali, nikuti mpamanyi pawatyocele ulemwa.

CITENDO 11

UCIMWENE WA CIPU

Lusifala lyaliji lilayika lyekulungwa lya Mlungu. Lina lyakweli ligopolela kuti jwakuwala. Malemba ga wakulocesya gakuweceta ya Lusifala kuti lyaliji lilayika lyalyakwete yambone yosope, lyangumbalilwa ni lunda ni lyakusalala mnope (Esekiyeli 28:12).⁷

Kaneko Lusifala jwatandite kuliwona kuti jwalakwejo ali jwakupunda Mwenye jwawapanganyisye. Citandilile kalakose, akuku kwaliji kutanda kwa cindu cagumbigwa kuliwona kupunda. Mwakuloŵela pakuliwona kusalala ni kutupa lunda ni kwaliŵalila ŵawampanganyisye. Lusifala jwaliwecetelaga aga malowega mu mtima mwakwe kuti,

“Cingwesye mpando wangu wawucimwene mpaka penani pa ndondwa...Cindulucile penani pa liwunde.... Cinalitende kuŵa mpela Jwakwinani Mnope.” (Yesaya 14:13-14)

Lusifala jwasakaga kuŵa Mwenye. Jwasakaga kuti *lisosa lyakwe* litendegwe ngaŵaga lisosa lya Mlungu.

Ulemwa wayice pa cilambo.

Lusifala jwaganyenjelele malayika gane, lilayika limpepe pa malayika gatatu galigose kuti gaŵe najo pakwimucilila, nambo Mlungu jwangakusakunda ulemwa, jwaponyisye jemanjajo kusa kwa nyumba jakwe jakwinani.

Lina lya Lusifala lyacenjile kuŵa Satana, gopolela kuti *jwakwimucilila*. Nambo soni akukolanjigwaga kuti jwakusakala, linali ligopolela kuti *jwakuloŵesya*. Malayika gakusakala gakolanjigwa kuti misimu jakusakala.

Kumalo gakusisika gacipi, Mlungu jupanganyisye nyumba ja ukayidi ja Satana ni misimu jakusakala. Gele malogo gakolanjigwa kuti kumoto

kapena Nyasa jamoto. Gelega gali malo gakutama mundu jwalekangene ni Mlungu mpaka kalakala, malo gakuti jwakwimucilila julijose ngasatandikasya yisawusyo yine yiliyose. Lisiku line Satana ni misimu jakusakala josope cacijiwugalila m'nyumba ja ukayidiji mpaka kalakala, nambo misimujo nganijiŵe kwawula kweleko.

Ana jele misimu jakusakalaji japite kwapi Mlungu ali ajiponyisye kusa?

Misimu jakusakalaji japite pa cilambo capasi. Kweleko Satana jwagaŵisile malayika gakwego m'mawukumu gakulekanganalekangana. Naga Satana nganalamulila kwinani, nikuti cacilamulila pa cilambo capasi. Ali ni ligongo lyakwe Malemba gakusamkolanga Satana kuti, “Jwakulamulila ucimwene wa pa cilambo, msimu wawukamula masengo kwa wosope ŵangampikanila Mlungu” (Aefeso 2:2).

Satana ni misimu jakwe jakusakala jangawonekaga ni meso kwetuwe, nambo jipali. Pangatukujimanyilila ukawonece wakwe, ngatukugamanyilila soni masengo gakwe gamcipi ni cakulinga cakwe cakusakala. Jikusakamulicisya masengo matala gosope gakuloŵesya kuti jipate ŵandu ŵakuja kwinjila mu ucimwene wakwe wamcipi ni ku conasiko. Pangali cilicose cacijilekasya misimu jakusakalajo kumjonanga jemanjamwe.

Satana akusalijigala kuŵa mpela lilayika lya lilanguka. (2 Akolinto 11:14)

M'magongo jwenu jwali Satana akusajuŵilila mpela lisimba lyalikutuluma kususososa jwakuti amkamule. (1 Petulo 5:8)

Kwende sambano tuwujile ku ngani ja acinangolo ŵetu ŵandanda.

CITENDO 12

LIJOKA

Umi wa Adamu ni Hawa wagumbalilwe ni yambone ni yakusangalasya.

Lisiku lililyose paŵajendelaga mu mgundamo ŵayiwonaga yakusimonjesya yejinji, paŵayisamalilaga yinyama ni yakumela ni yakulya yaŵalyaga.

Ligulo lililyose Iyaŵaga Iyakusangalasya mnope, pakuŵa Msyene Jwaŵapanganyisye jwacimbicisyaga jemanjajo pakwika kukwajendela. Jemanjajo yanonyelaga paŵajendaga ni kunguluka najo. Jwamlumejo ni ŵamkwakwewo ŵaŵaga ŵakusengwa mu mgunda wawomo. Nambo Satana nganiyimnonyelaga. Ŵamŵengaga Mlungu nambo soni jwayiŵengaga yele yiwumbe yiŵiliyi yayalosyaga ukawonece wa Mlungu.

M'yoyo Satana jwaŵalepele kujigala ucimwene wakwinani, jwaganisisye yakuti jusumule ucimwene wa pa cilambo capasi. *Jukakombolece kwatenda Adamu, nangolo jwa ŵandu wosope kuti akase lilamusi Iya Mlungu, nambo nganjijulinga kwatenda Adamuwo asyene.*

Lisiku line Hawa ŵapikene liloŵe; nganaŵa Adamu kapena Mlungu.

Lyaliji lijoka!

Pakuŵa kaliji kandanda Hawawo kupikana cindu cakwaŵa cili mkuŵeceta. Nganakola nganisyo kuti mmagongo jwa Mlungu akulikamulicisya masengo lijokalyo. Soni nganamanyilila kuti Satana akusaka kwakamulicisya masengo Hawawo kuti ŵatendekasye Adamu kuti akase lilamusi Iya Mlungu.

Lijokalyo Iyajembeceye mwakuwusimana mtima meso gakwe gali mkumkopa jwamkongwejo. Kaneko palyapatile lipesa, Iyaŵecete ni jwamkongwejo kuti

“Jwaŵecete kuti mkalyaga yisogosi ya m'citela cilicose ca mu mgundamu?” (Jenesesi 3:1)

Satana jwasakaga kuti Hawa agakayicile maloŵe ga Mlungu, nambo soni jwasakaga kuti jwamkongwejo aganisye kuti Mlungu jwasisaga cine cakwe cambone kwa jwamkongwejo ni ŵamkwakwe.

Jwamkongwejo ni jwatite kwa Ijokalyo, “Komboleka kulya yisogosi ya m'yitela ya mu mgundamu, nambo Mlungu jwatite, 'Ngamkwenela kulya cisogosi ca m'citela cacili pasikati pa mgundawu, soni ngamkwenela kucikwaya, nimkaŵa kuwa.'”

“Nditu ngasim'wa,” Ijokalyo Iyatite kwa jwamkongwejo, “Pakuŵa Mlungu akumanyilila kuti pacimcilyapo cele cisogosici meso genu gaciwuguka, soni cimciŵa mpela Mlungujo, cimcimanyililaga yambone ni yakusakala” (Jenesesi 3:2-5)

Ana Hawa mpaka atende cici?

CITENDO 13

KUSAGULA

Mlungu jwapele Adamu ni
Hawa upile wakusagula
kutenda yakusaka ya Mlungu
kapena yakusaka yawo.

Ambuje wákumanyi kusosegwa
kusyesyene kwa wêle wânduwa,
wâwâpanganyisye m'cilandanyo cawo.
Ambuje wásakaga kuti Adamu ni Hawa
wákulupilileje wálakwewo atamose
kuti jemanjajo nganamanyililaga
yakulinga ya lilamusi Iya Ambujewo,

Mlungupe ni jwampaka akombole
kuyiwona yakogoya ya msogolo
yakuyicisya ya ulemwa, ni ligongo
lyakwe jwasalile Adamuwo kuti,

“Ngamkwenela kulya cisogosi
ca m'citela cakupeleka lunda
lwakumanyilila yambone
ni yakusakala, pakuwa
pacimcilya cele cisogosici,
nditu cimciwa.” (Jenesesi 2:16-17)

Nambo lijoka lila lyasalile Hawa
kuti, “Nditu ngasim'wa.” (Jenesesi 3:4)

Ana Hawa mpaka amkulupilile
nduni, jwaŵapanganyisye
kapena cakupanganyigwa?

Ayi ni yayatendegwe:
Jwamkongwejo pajwayiweni
kuti cisogosi ca m'citelaco caliji
cambone kulya, cakunonyelesya
m'meso nambo soni cakupeleka
lunda, jwajigele cine ni kulya.
Jwajigele soni cine ni kwapa
wamkwakwe wawaliji nawo
wala, ni walile. (Jenesesi 3:6)

Jwamkongwejo jwalile! Soni
jwamlumejo jwalile!

Hawa walile cisogosi caŵalekasisye cila
ligongo Satana jwalowesye. Adamu
nombenawo walile ligongo lyakuti
wasagwile kutenda yakusaka yawo
mmalo mwa yakusaka ya Mlungu.

Mmalo mwakulipeleka kwa
Jwamswela ni jwacinonyelo
jwaŵapanganyisye, mundu jwalipelece
kwa amagongo. Acinangolo
wetu wandanda walemwisye.

CITENDO 14

SONI NI ULEMWA

Adamu wâliji mundu jwaŵasaguligwe kuti aŵe nangolo jwa wându wosope. Mlungu wâampele jwalakwejo lilamusi lyakuti akasalya cisogosi cakupeleka lunda lwakumanyilila yambone ni yakusakala. Yeleyi yamasile pandaŵi jaŵalile Adamu cisogosi canganalamuligwa kulya cila, mwakuti jwalakwejo ni wamkwakwe wâtandite kuyiwona yipwetesi ya cisagula cawoco.

Kaneko meso ga wosopewo gawugwice ni wamanyilile kuti wâliji makonope, wâtotile masamba ga mkuju ni wawete. (Jenesesi 3:7)

Soni sili syakamwile ni kulipikana kulemwa mu mtima mwawo, wâliveni kuti ali wâsakale kusa ni mkati mwakwe.

Ulemwa wayikasisye soni.

Adamu ni Hawa mkanakase lilamusi lya Mlungu, wâliji wâkumnonyela Mlungu nambo soni nganatendaga soni.

(Jenesesi 2:25). Wâcimbicikaga kuŵa ni jwaŵapanganyisye, kulosya ukawonece wakwe ni kuŵa pa ulongo ni Mlungu.

Nambo paŵalile cisogosi ca m'citela cakupeleka lunda lwakumanyilila yambone ni yakusakala cila, wâtandite kulinonyela nambo soni kutenda soni.

Soni syasiwîlicisye ucimbicimbi.

Jemanjajo wâlinjilile kusiŵa makonope gawo ni masamba ga mkuju, nambo ukombosi wawo nganiwukombola kumasya yisawusyo yawo. Wâsoŵile cilicose cakuti atyocesye ulemwa waŵatesile pa umi wawowo. Soni nganakola cilicose cakuti atende pakusaka kuwucisya ucimbicimbi waŵalityocesyewo.

Waliji muusi.

Ndaŵi jaliji jili jisigele panandi kuti jwamswela ni jwacinonyelo jwaŵapanganyisye ayice kukwajendela ndaŵi jegulo. Pagamba ganisya ya kwika kwa jwalakwejo, jemanjajo syakamwile ndetemu m'yilu mwawo.

Ana jwaŵapanganyisyejo cajile uli kwa jemanjajo?

Ana jemanjajo cajile uli kwa jwaŵapanganyisyejo?

CITENDO 15

KUWA MU USIMU

Adamu ni Hawa mkanalece kumpikanila Mlungu, jemanjajo wâliji wâkusengwa pakumwona mlongo mjawo jwaŵapanganyisye juli mkwajendela jemanjajo ndaŵi syosope.

Sambano jemanjajo wâliji wawoga.

Kaneko jwamlume jula pampepe ni wamkwakwe wâpikene mswakanyo wa Ambuje Mlungu ali mkwenda mu mgundamo ligulo lya lyele lisikulyo, jemanjajo ni wajuwile Ambuje Mlunguwo cilikati ca yitela ya mu mgundamo. (Jenesesi 3:8)

Mpela wânace wângapikana wâkusalingaga kwajuwâ acinangolo wawo, Adamu ni Hawa nombenawo wâlinjilile kumjuwâ jwaŵapanganyisye.

Nambo Ambuje Mlungu wâmwilasile jwamlumejo kuti, “Ana mli kwapi?”

Jwamlumejo ni jwajanjile kuti, “Napikene wâlakwe mu mgundamu ni wangamwile woga ligongo naliji makonope; m’yoyo najuwile.”

Mlungu ni jwatite, “Ana wani wâmsalile kuti mwaliji makonope?”

Ana mlile cisogosi ca m’citela canamlamwile kuti mkasimlya cila?” Jwamlumejo jwajanjile kuti, “Jwamkongwe jwamwambele jula, jwambele cine mwa yisogosi ya m’citela cila ni nalile.” Kaneko Ambuje Mlungu ni watite kwa jwamkongwejo, “Ana camtesileci ni cici?” Jwamkongwejo jwajanjile kuti, “Lijoka lyanambwisye une, ni nalile” (Jenesesi 3:9-13)

Ligongo cici Adamu ni Hawa wâsacile kumjuwâ Mlungu? Ligongo wâlemwisye. Ligongo cici wâtutilanaga ulemwa wawo? Ligongo lyakuti wâtendaga soni. Adamu ni Hawa nganawoneka soni mwa uswela wa ukapanganyigwe wa Mlungu. Mmallo mwakulilosya cinonyelo ni uswela wa wâŵapanganyisye, jemanjajo sambano wâjile kulosya kulikwesya ni kwimucilila kwa Satana. Wându wâwiliwâ wâliji mpela lujambi lwalwapacwice ku citela cawumi. Ulemwa wawo walekangenyeni ni Mwenye jwakwinani.

Mu usimu, jemanjajo wawile. Ulemwa wawo walekangenyeni jemanjajo kutyocela ku umi wangamala. Ku cilu, jemanjaji wâkwete umi, nambo litala lyakutanda kalambala lyatandite. Macili ga ciwa gatamilicice m’yilu mwawo.

Ana cacatandikasisye ciwa ni conasiko ni cici?

Ulemwa.

CITENDO 16

KULWESA

Pandanda pene pa mbili ja mundu, Mlungu ni mundu wâliji pa mkamulano. Mtendele ni cisangalalo ni yayaliji pasikati pawo. Kaneko mundu jwakasile lilamusu lya Mlungu.

Lisiku lilyolyo Adamu ni Hawa wâlemwisye, Mlungu ni jwasalile jemanjajo yakuyicisya ya ulemwa wawowo.

Kwa jwamkongwe Mlungu jwatite,

“Cimcipikana kupweteka pandaŵi ja uwelesi wenu, nambope cimcikolaga lung’wanu ni wamkwenu, nambo soni wamkwenuwo cacimlamulilaga mmwejo.” (Jenesesi 3:16)

Ulemwa mkaniwuyice, Hawa wâliji wâkusengwa mnope ni cinonyelo nambo soni cisamalilo ca wamkwawo, nambo sambano ulemwa wawowo wasokonasisye yosopeyo ni wajonjecesyeyipwetesi pa cisangalalo ca ulombela.

Kaneko Mlungu jwatite kwa jwamlume,

“Lilwesece litaka ligongo lyenumwe; cimciyiwonaga yipwetesi pakulima kuti mpate yakulya yenu ya lisiku ni lisiku. Petakapo pacimelaga miŵa nambo soni tutela twamiŵa... Cimcilyaga citukuta cenu mpaka mli mwujile kwitaka ligongo kwitakako ni kwamwatyocele; soni pakuŵa mwatyoccele ku luwundu, cimciwujila ku luwundupeko”. (Jenesesi 3:17-19)

Ligongo lya ulemwa wawo, Adamu ni Hawa wâlityocesye ulamusu wakuŵa wâkuyilamulila yosope ya pa cilambo capasi. M’cilambo mwawo cimuŵeje mwana miŵa, yipwetesi, yakutesya

canasa, yilwele nambo soni ciwa.

Wându wâjinji mwetuwe twayipoccele yele yipwetesiya kuŵa yambonembonepe. Ana tujileje kuti Mlungu pakupanganya yitela yakusalala ya liwungo lyamboneyi, jwayipanganyisye kuti yikoleje miŵa? Kapena kuti paŵeje pana yipwetesi yekulungwa pandaŵi jakusimonjesya ja kupagwa kwa mwanace? Kapena kuti wosope wâwâpanganyigwe m’cilandanyo ca Mlungu akalambaleje ni kuwa? Iyayi. Mlungu nganapanganya yindu kuti yijimucililaneje. Nambo ligongo lya ulemwa wa mundu, Mlungu akucilwesa cilambo capasi.

Mundu jwalemwisye awulajigwe. Lilamusu lya ulemwa ni ciwa likusakaga yeleyi.

Ciwa kuli kulekangana. Ulemwa ukusatendekasyaga kuti paŵe pana aku kulekanganya kutatu kwekulungwaku:

1. Kuwa mu usimu: msimu wa mundu ukusalekanganaga ni Mlungu.

2. Kuwa kwa cilu: msimu wa mundu ukusalekanganaga ni cilu cakwe (nambo soni ni wosope wâkusamnonyelaga).

3. Kuwa kwampaka kalakala: msimu wa mundu pamo ni cilu cakwe yikusalekanganaga ni Mlungu ku Nyasa jamoto.

Mundu jwaliji jwangali litala lililyose lyakuliwambacisya ku kulweseka kwakukwika ligongo lya ulemwaku.

Ana paliji pana cembeceyo cilicose?

CITENDO 17

CILANGA

Atamose Satana jwaliji ali ajiwile cipanje cambone mnope ca Mwenye, nambo Mwenyejo jwaliji juli jukwete litala lyakuti aciwcisye cipanjeco mmalo mwakwe. Pakuwa mtengo wa wasakaga kuti acisumilewo waliji wakuti jwalijose nga wa mkuwuganicisya atamose panandi. Atamose misimu jakusakala kapena wandu ngana wa apikanicisye pulani jakwe mpaka jili jiyice pambesi. Lisiku lilyolyo Satana jwawukamwile mtundu wa wandu kuwa acikapolo, Mlungu jwatite kwa lijoka,

“Ligongo lyakuti mtesile yeleyi, mli wakulwesegwa kuyipunda yinyama yosope yakulanga ni yamwitinji! Cimkwa weje ni lutumbo lwenu nambo soni cimlyeje luwundu umi wenu wosope.” (Jenesesi 3:14)

Mlungu pajwapanganyaga majoka gakwete ngongolo. Ligongo lyakuti Satana jwakamulicisye masengo lijoka pakwalongolela wandu ku ulemwa, Mlungu jwalilwesile lijokalyo kuti cilikwa weje pasi. (Ana mkumanyililaga kuti sato syamitundu josope sikwete ma wasi gamwanamwana kusi kwa yilu yakwe mwasyaliji ngongolo mula?) Pakugatenda majoka kuwa gapasi kupunda yinyama yine yosope, Mlungu jwapele wanduwo cimanyisyo cangali walika cakuti munda wi jawo caliwalaje lyele lijokali lyakolanjigwa Satana lyalyalongwele wandu wa pa cilambo capasi kuti asokonecele” (Ciwunukuko 12:9).

Kaneko Mlungu jwatite kwa Satana, jwa walikamulicisya masengo lijokalyo kuti,

“Cimbice uwangani pasikati penumwe ni jwamkongwejo,

pasikati pa wanace wenu ni wanace wa jwamkongwejo; jwamlume caciwukasa mtwe wenu, mmwejo cimcilumaga cindende cakwe.” (Jenesesi 3:15)

Aji ni ngani jandanda mwa ngani syakulo cesya syakuti Mlungu casitendeje panandipanandi pakutumanyisya mapulani gakwe gakusisika kuti cijwakulupusye wandu mmyala mwa Satana, ulemwa nambo soni ciwa. Nambo pakusisa jele pulaniji kwa Satana ni wakumkuya wakwe, Mwenyejo awisile cakulo cesya mwakusisika.

Mlungu jwatesile cilanga kuti cacitumisya Mesiya pa cilambo capasi, jwakupagwa mwa jwamkongwe. Mesiyaju cacikola mamagwe, nambo ngasakola babagwe. Jwalakweju cacimanyikaga kuti Mesiya, gopolela kuti jwokusaguligwa. Satana caciluma cindende ca Mesiyajo, nambo nombenajo caciwukasa mtwe wa Satanajo.

Ana yosopeyi yigopolela cici? Pasogolo pakwe Mwenyejo caciyigopolela yosopeyo, nambo sambano jino Mlungu jwapele Adamu ni Hawa cembeceyo.

Yili yipite yaka yejinji, jumo mwa wakulo cesya wa Mwenye jwalembile kuti,

Wandu wakwenda m'cipi caciliwona lilanguka lyekulungwa... Mwali jwanganagoneje ni jwamlume cacikola citumbo, ni caci weleka mwanace jwamlume ni cacimpa lina lyakuti Manuwelo, gopolela kuti 'Mlungu ali ni uwe.' (Yesaya 9:2; 7:14)

Mwenye caciwombola⁹ cipanje cakwe cambone.

Nambo ana cici wa ca mbiya silingwa?

CITENDO 18

MBOPESI JANDANDA

Ana mkukumbucila yaŵatesile Adamu ni Hawa paŵamasile kulya cisogosi caŵakanyisye kulya cila? Wapanganyisye yakuwala ya masamba ga mkuju.

Ana yakuwala yaŵapanganyisyeyo yapaga mtendele pameso pa jwaŵapanganyisye? Iyayi, ŵalemwisye nambo soni syatendaga soni.

M'yoyo Mlungu jwatendele jemanjajo cine cakwe.

Ambuje Mlungu ŵapanganyicisye Adamu ni ŵamkwawowo yakuwala yamapende ni ŵaŵecice. (Jenesesi 3:21)

Ana nduni jwaŵapelece mbopesi jandanda ja cinyama? Mlungu ni jwaŵapelece mbopesiji.

Ambuje ŵawuleje yinyama yine, ŵapanganyisye yakuwala yamapende ni kwaweca Adamu ni Hawa. Pakutenda yeleyi, Mlungu jwasakaga kwajiganya jemanjaji cijiganyo ca cilungamo cakwe, canasa ni lumbili.

Kwende tunganisye cenene ya gele maloŵe gatatu gakusosegwaga

Cilungamo. Myilolecesye yinyama yewe. Ligongo cici Mlungu jwapelece mbopesi? Mlungu jwatesile yeleyi ligongo jwasakaga kwalosya Adamu ni Hawa kuti lilamusi lya ulemwa ni ciwa likwanilisigwe. Cilango ca ulemwa wawo cikwenela kuŵa ciwa. Celeci ni cilungamo.

Canasa. Kwende twalole Adamu ni Hawa. Ana Mlungu jawuleje jemanjaji? Iyayi, Mlungu jwapelece yinyama kuti yiwe mmalo mwa jemanjajo. Lyeleli lyaliji litala lya

Mlungu lyakwapela cilango jemanjaji ligongo lya ulemwa wawo pangalajila kwapa cilango jemanjajo. Celeci ni canasa.

Lumbili. Sambano kwende tulole yakuwala yakusalala ya Adamu ni Hawa. Ana ŵele ŵandu ŵaŵili ŵakasa lilamusiŵa, ŵapocele wele mtukawu? Iyayi, nambo Mlungu jwalosisye jemanjaji umbone pakwaweca mapende ga yinyama yayapelecegwe mbopesi yila. Lwelelu ni lumbili.

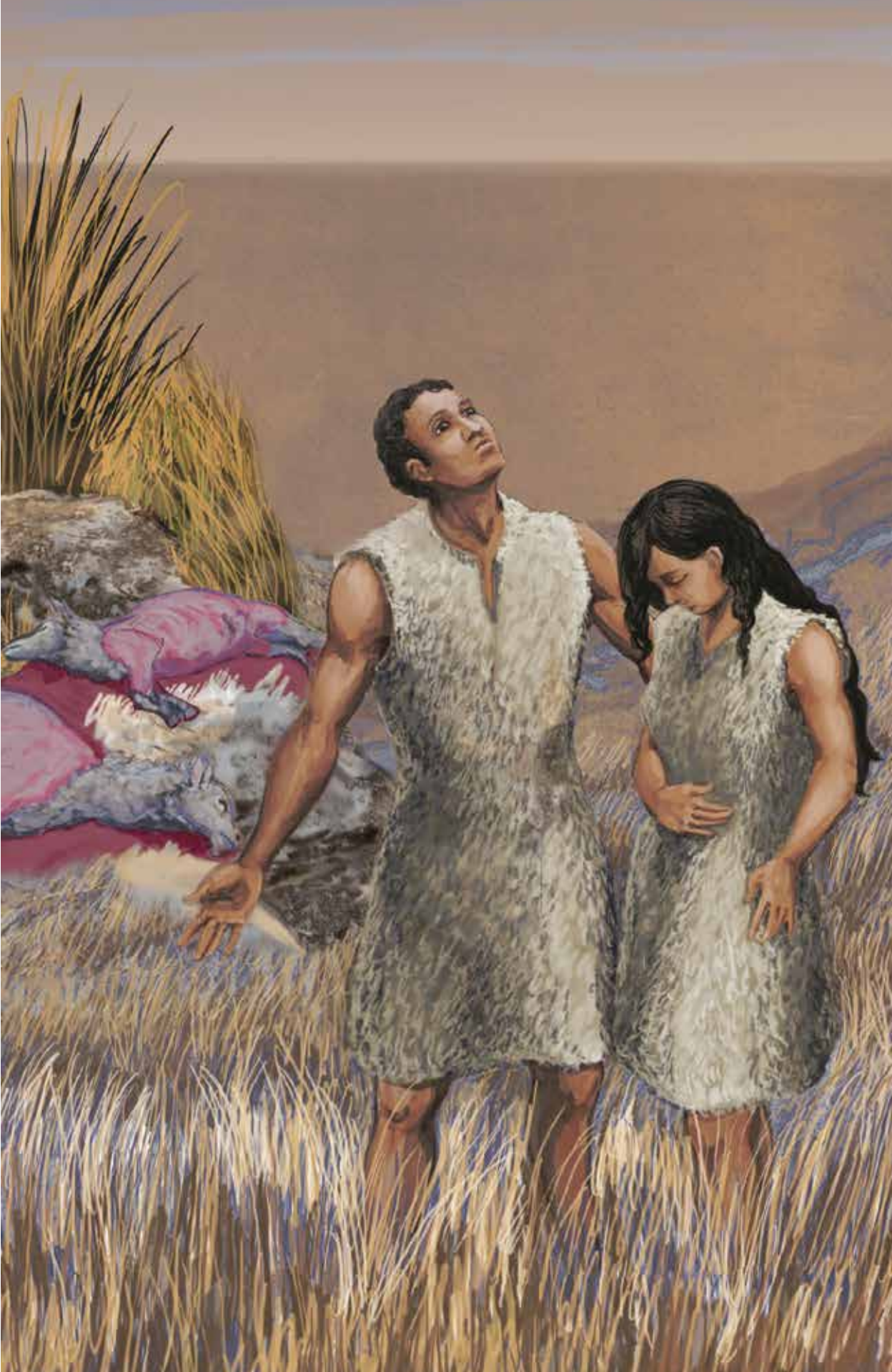
Ligongo lya yosope yaŵatesile Ambuje kwa jemanjajo, Adamu ni Hawa ŵaliji ŵakusengwa kuŵa soni ni Mlungu.

Myasi ja yinyama jila jasiŵilicisye *ulemwa* wawo. Adamu ni Hawa ŵajenele kuwa lyele lisikulyo, nambo mmalomwakwe yajile kuwa yinyama yangalemwa. Mikanjo jamapende ga yinyama gasisile (soni) makonope gawo. Nambo soni Adamu ni Hawa ŵatamaga mwamtendele pameso pa Mlungu.

Yaka masawusande yayipite, jumo mwa ŵakuloceŵa ŵa Mlungu jwalembile kuti,

Une ngumbalilwe ni cisangalalo mwa Ambuje Mlungu ŵangu! Pakuŵa ambwecice yakuwala ya cikulupusyo soni ambwecice mkanjo wa wakulungamika. (Yesaya 61:10)

Mlungupe ni jwakwete litala lyakwatenda ŵandu ŵakulemwa kuti aŵe soni ŵakulungama.

CITENDO 19

KUTOPOLEGWA

Mungu ali agatopwele malayika gakwimucilila gala kwini, malo gakwe gakutama wagawugele. Gele malayikaga gatamaga mu lilanguka lyakuwala mnope lyakwini, soni galiji gangali magongo gwani kuli gapesye ulemwa wakwewo.

Nambo ligongo lyakuti ulemwawo wasokonasyaga wandu, Ambuje wakwete pulani jakuti malayikaga gwujile kwa walakwewo naga cigatandile soni kwakulupilila walakwewo.

Nambope ulemwa wakwete yakuyicisya yakwe. Mpela mwajwatendele Mlungu pakumkoposya Lusifala ni malayika gajakwe gaksakala gala ku mtendele wakwini, m'yoyo soni Mlungu wamkopwesye jwamlume pampepe ni wamkwakwe ku mtendele wa cilambo capasi.

Mlungu juli jwatopwele jemanjajo mu mgundamo, Ambuje Mlungu waliwisile lilayika lyamacili kungopokolyuwa kwa mgunda wa Edeni. Upanga wakwe wakolela mpela lilamba lyamoto uli mgalawucila aku ni akuku, kulondela litala lyakuja ku citela cakupelika umi. (Jenesesi 3:24)

Citela cakupelika umici caliji citela capadela cacaliji pasikati pa mgundawo. Wandu wakulungamape ni wampaka apakombole kulya yisogosi ya cele citelaci. Adamu ni Hawa ngana wa soni wandu wakulungama. Walemwisye ni wawajilwaga kuti akalambaleje ni kuwa. Mlungu jwetu jwatupanganyisye uwe ali jwamswela. Yeleyi yigopolela kuti jwalakwejo ali jwangasakala, jwacasa, jwambone nambo soni jwakulungama. Ligongo lya uswela wakwe ni uswela wa malamusi gwake, jwajenele kupeleka cilango caciwa ligongo lya ulemwawo, kwakuli kumlekanganya mundu kutyocela ku nduluko gwake jakupeleka umi.

Wandu wane akusaganisyaga kuti Mlungu ali jwamkulungwa mwakuti mpakana akase malamusi gwake gawawisile msyene. Mgambe ganisya ya panganya jamagambo pakusakana jwagamula kuwika lilamusu lyakwayana ni mgunda. Ana mpaka mjile kuti jwele jwagamulaju ali jwamkulungwa? Mgambe ganisya pa ung'asi wa mpila wangongolo, wakusakasa jwakwimbila mpila malamusi ga mpilawo. Ana mpaka mjile kuti jwele jwakwimbila mpilaju ali jwamkulungwa kapena jwakusakala?

Satana jwasakaga kuti Hawa akulupilile kuti jwatupanganyisyejo ngana wa acisisye kuti malamusi gwake gwakasisya, mwakuti ngana wa ampele cilango caciwa jwalijose gwakasa malamusi gwawo.

Nambo Mwenye ni jwagamula magambo soni jwakulungama jwa cilambo cosope capasi akusasunga malamusi gwake.

Mlungu ali jwamkulungwa komboleka kumkulupilila jwalakwejo. Mpando wakwe wa Ucimwene ukusimanigwa pasikati pa yipilala yiwili yakulimbangana ayi: kulupicika ni cilungamo.

Cinonyelo gwake cangamala ni kwenda mwakulungama pameso penu mpela wakutumicila. (Masalimo 89:14)

Mlole naga mpaka mkombole kwanga aci citaguci: *Ana yicici yampaka akombole kutenda Satana ni mundu yampaka yaleme Ambuje Mlungu?*

Aku ni kwanga gwake kwajwajanjile Mlungu msyene:

"Une ngasingasa cilanga cangu; Une ngasisumula atamose upanga umo. Mu uswela wangu, nganimba nambwisye." (Masalimo 89:34-35)

Mwenye jwa pa cilambo capasi cosope ngana wa awujile kukujigala upanga wakwe.

CITENDO 20

WÂNACE WÂNDANDA

Kusa kwa mgunda kula, cilambo
 nombe naco caliji cakusalala,
 nambo soni kwapali yindu yine
 yakusakala mpela miwâ, tulombo
 twakuluma, usawuci nambo soni
 kwakununga. Yinyama yejinji
 nganiyiwâga yakusyoŵeleceka mpela
 mwayawelaga mu mgunda mula.
 Yakulya yaliji yakusawucisya kuyipata.
 Adamu ni Hawa wâkamulaga masengo
 mnope kuti akole yakulya yakwanila.

Wâkolaga soni ndawî syakusengwa.

Adamu wâgonile ni Hawa
 wâmkwawo, Hawawo wâkwete
 citumbo ni wâwelece mwanace
 jwamlume lina lyakwe Kayini.
 Hawa ni wâtite, “Ni cikamucisyo
 ca Ambuje mbelece mwanace
 jwamlume” (Jenesesi 4:1)

Hawa wâmpete mwanace jwandanda
 kupagwa pa cilambo capasijo
 lina lyakuti Kayini, gopolela kuti
 cipanje. Cipanje cacili ca mtengo
 wapenani cakutyocela kwa Mlungu!
 Mwinemwakwe Hawawo wâganisya
 kuti mwanagwawojo ni jwacaciwâ
 Mesiya, nambo kaneko wâmanyilile
 kuti mwanagwawojo jwaliji jwamakani
 ni jwakulikwesya mpela jemanjajo.

Panyuma pakwe, mwanace jwaaŵili
 ali apali, Hawa wâmpete jwalakwejo
 lina lyakuti Abele, gopolela kuti
 pangali cilicose. Nambope Adamu
 ni Hawa nganaŵeleka mwanace
 jwangali ulemwa jwakakulupwisye
 wându ku ulemwa wawo.

Mmalo mwakulosya ukawonece
 weswela wa Mlungu, wânace
 wâ Adamu ni Hawa wâlowsyaga
 ulemwa wawo ula. Adamu
 wâkwete wânace wawo wâcilume

ni wâcikongwe wâwâlowsyaga
 ukawonece wawo. (Jenesesi 5:4,3)

Mlote pa citusitusici. Ana mkwawona
 Kayini ali mkwasumula apwawo
 litikiti? Akutenda mpela yaŵatesile
 acinangolo wâwawo wâwâjigele cisogosi
 canganiciwâ cawo. Mpela ulwele
 wakwambucisya, ulemwa wa Adamu
 ni Hawa wâjambucisye wânace wawo.

Adamu paŵatesile ulemwa,
 ulemwawo wajinjile pa cilambo
 capasi. Ulemwa wa Adamu
 watujigalile ciwa, ni cajenele
 kwa jwalijose pakuwâ jwalijose
 jwalemwisye. (Aloma 5:12)

M'citagu cine ca ku Afilika
 cikusati, *likoswe likusaŵeleka*
mwanace jwakombola kusola pasi.
 Nombenaco citagu ca kwa Aluya
 cikusati, *mwanace jwa mbata*
jukusaŵa jwakombola ng'ambila.

Acinangolo wêtu wândanda
 paŵalemwisye, wâliji mpela
 lujambi lwalupacwice m'citela, soni
 wâlagaaga mpela mwagakusalajila
 masamba ni tunyambi
 twamwanamwana tuli tupacwice.

M'yoyo jwalijose jwakupagwa kutyocela
 mwa Adamu akwenela kulaga
 ligongo lya ulemwa wa Adamuwu.

Pali papite ndawî Adamu ali awile,
 Dawudi jwakulocesya jwalembile kuti,

Napali ndili jwakulemwa... Elo,
 kutyocela pandaŵi janapali mwa
 mama wângu. (Masalimo 51:5)

Mpaka yitusakalisye kuyipikana
 yeleyi, nambo tukumanyilila
 kuti yili yakuwona.

CITENDO 21

KUPOPELA KWA WANDU WAKULEMWA

Adamu ni Hawa wakwete wanace wawajinji wacilume ni wacikongwe, nambo malemba gakulola mnope pa wanace wawo wawili wacilume.

Abele waliji wakulanga yilango nambo Kayini waliji mnamalima. (Jenesesi 4:2)

Kayini ni Abele wosope waliji wakulimbicila masengo. Wosopewo wammanyililaga jwa wapanganyisye. Wosopewo wasakaga kuti Mlungu jwapoceleje mbopesi nambo soni mapopelo gawo. Wosopewo wakwete yisawusyo yakulandana wawuli ulemwa.

Nga wa kuti jemanjajo wapali ali wakulemwa, nambo watamaga mpela wawulemwa. Lisiku lililyose jemanjajo waganisyaga, kuweceta nambo soni yitendo yawo nganiyilosyaga cinonyelo ni uswela wa ndamilo sya Mlungu. M' buku ja Mlungu:

Mwenye jwakwinani akuyikolanga yeleyi kuti ulemwa. Wosope twalemwisye; wosope twapelebele mu lumbili lwa Mlungu. (Aloma 3:23)

Ana Mlungu jwakwete litala lililyose lyakwatyocesya Kayini ni Abele ni kwatenda kuwa wakulungama pameso pa Mlungu? Elo, nambo kukaliji kwakunonopa mnope.

Kuka weje kuti kwangali kupeleka mbopesi yinyama, kukaliji kwangali kululucigwa kwa ulemwa. (Ahebeli 9:22)

Lyele lilamusu lyanga wajilwa kasali, lilamusu lya ulemwa ni ciwa lyajenele kulikuya. Cilango ca ulemwa cikwenela kuwa ciwa. Ni ligongo lyakwe litala lya Mwenye lyakululucila

ulemwa likusasakaga soni ciwa. Naga jwakulemwa akwenela kupocela cilango cakuwulajigwa, Mlungu cacipocela myasi ja mtundu wine wakwe wa cinyama mpela mwanace jwamkambako jwa ngondolo kuwa mbopesi.

Mwanace jwa ngondolojo ngakwenela kuwa jwakulwala, jwamcele kapena jwamsakale. Akwenela kuwa jwakwimbala soni jwangasakala. Akwenela kuwa jwangalemala. Mwanace jwa ngondolojo caciwulajigwa ni kocegwa; caciwulajigwa mmalo mwa mundu jwawulemwa. Mwanace jwa ngondolojo cacijinjila mmalo mwa mundu jwawulemwajo.

Lisiku line Kayini ni Abele wajigele mbopesi kukupeleka kwa Mlungu, nambo jumope ni jwa wapelece mbopesi jakulungamika.

Jili jipite ndawi, Kayini wajigele yine mwa yisogosi ya ku migunda kuwa mbopesi kwa Ambuje. Nambo Abele wajigele yiwalo yakunakana kutyocela ku mwanace jwandanda kupagwa jwa yilango yakwe. (Jenesesi 4:3-4)

Ana mkuganisya kuti Mlungu jwajipocela mbopesi ja nduni?

CITENDO 22

LILAMUSI LYA MBOPESI JAKUPESYA ULEMWA

Walole wându wâwili wâ pawulongowo ni alolece nye yakusaka kupeleka kwa Mlungu.

Alole malo gakupelecela mbopesigo.

Malo gakupelecela mbopesi ga wâgaga malo ge wâce mwakwimika, nda wî syejinji wâgawâkaga ni maganga nambo soni matope. Maloga galiji gakuwulajila yinyama. Gele maloga ni gaganyakulaga mbopesi ni kujiwîka sikati ja kwînani ni cilambo capasi; sikati ja Mlungu ni mundu. Cilicose cacapelecegwaga pa gele malogo wâcinitisyaga.

Nda wî syosope Mlungu jwangajasa cilungamo nambo soni akusasaka kulosya canasa. Ana mpaka akombolece wuli kutenda yosopeyi nda wî jimo? Ana mpaka apelece wuli camuko ku ulemwa pangampa camuko jwakulemwajo:

Jili jipite nda wî jelewu panyuma pa ngani ja Kayini ni Abele, Mlungu jwamsalile Musa, jwakulocesya kuti, Umi wa cawumi cilicose uli m' myasi jakwe, m'yoyo nayipelece kwa jemanja kuti mliswejesyeje ni myasijo kupitila pa malo gakupelecela mbopesi; myasi ni jajikusamswejesya mundu. (Levitiko 17:11)

Mundujo akwenela kusajika mkono wakwe pamtwe pa mbopesi jakutinisyajo ni cijipocetegwa m'malo mwa jwalakwejo ku wâ cakumswejecesya. (Levitiko 1:4)

Ana kuliswejesya kugopolela cici? Kuliswejesya kukusagopolela kuti kupeleka mtengo wakwanila wakuwombolela pakusaka kusimasya ulemwa, kuliswejesya ni kululucigwa. M'Malangano Gakala Mlungu jwasalile wându kuti myasi ja ngondolo jamkambako, jamkolo, mbusi, ng'ombe jamkambako ni ngunda ni jampaka jakamucisye jemanjajo kulipa

magambo gawo kwa jwalakwejo. Myasi ja yele yinyamayi ni jajaswejesyaga ni kusimasya ulemwa wa wânduwo. Nambo mpaka pa lisiku lyajwapelece Mlungu msyene mbopesi jisyesyene kuti ji wê jakulipa mtengo usyesyene wawuli wakusosegwa malingana ni lilamusî lya ulemwa ni ciwa.

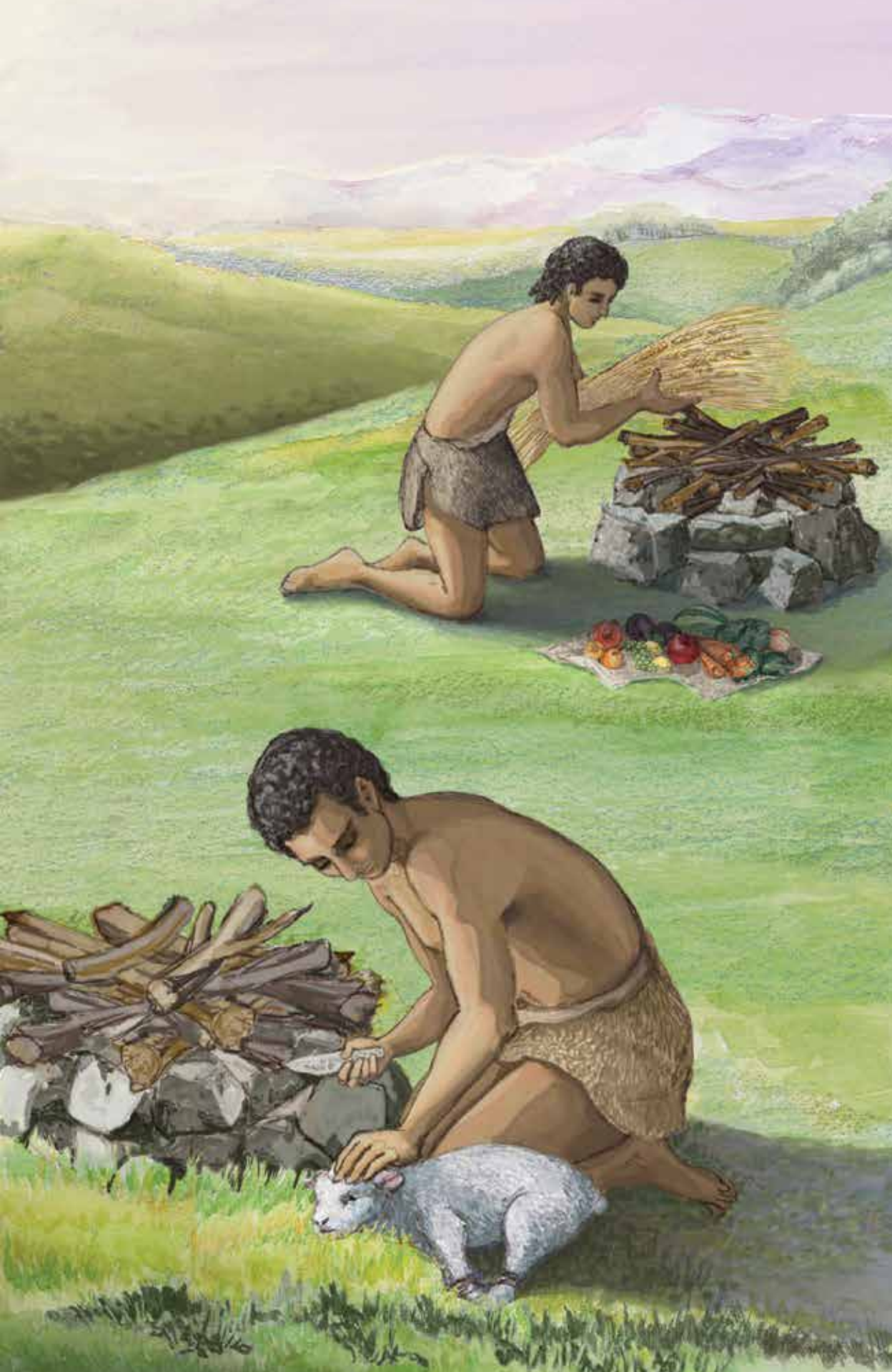
Sambano alole ya wâwayice nayo Kayini kukupeleka kwa Mlungu, wâsagwile yisogosi yambone ya mu Mgunda mwawo. Wâliji ali akamwile masengo mwakulimbicila kuti apate yele yisogosiyo. Nambo yisogosiyo nganiyi wâ yakwanila kutyocesya ulemwa ligongo nganiyikola myasi; mwaliji mwangali ciwa cakuliwombolela.

Nambo soni alole mbopesi ja wâwayice najo Abele; yakutesya canasa, mwanace jwa ngondolo ali amta wîlile ni cakulinga cakumwulaga. Ana mkwawona Abele ali mkujiwulaga ngondolojo? Ligongo lyakuti wâlakwewo wâkulupilile pulani ja Mlungu, Mlungujo jwatyosisye ulemwa wosope wa Abele ni kuwuwîka mu ngondolojo. Abele akwatogolela AMBUJE ligongo atamose kuti Abelewo wâliji wâkwenela kuwulajigwa, Mlungu jwapocele myasi ja ngondolojo ku wâ cakusimacisya ulemwa wa Abelewo.

Lilamusî lya Mlungu lyaliji lyakuti jwakulemwa jwalijose jwa wâjilwaga kuwulajigwa, nambo Mlungu ligongo lya cilungamo ni canasa cakwe jwakundaga kuti ciwa ca ngondolo ciwombole umi wa mundu. Mlungu jwalikolasile lilamusîli kuti, "Lilamusî lya mbopesi jakupesya ulemwa." (Levitiko 6:25)

Lyele lilamusîli lyawombwele Abele ku lilamusî lya ulemwa ni ciwa.

Ana sambano Kayini ciyamalile uli?

CITENDO 23

KUNDIGWA NI KUKANIGWA

Ana akugawona malo gakupelecela mbopesi ga Kayini? Ana pana cici? Pana yisogosi yenyale. Sambano alole malo gakupelecela mbopesi ga Abele, ana pana cici? Myasi ni liwu.

Ana Mlungu jwaganisyaga uli ya mbopesi sya wêle wânduwa?

Mlungu jwalolite mwakwasalalila mtima Abele ni mbopesi jawo, nambo nganiwasalalila mtima Kayini ni mbopesi jawo. (Jenesesi 4:4-5)

Uwe nganatusalila ya watesile Mlungu pakusagula mbopesi ja Abele ni yayamtendekasisye jwalakwejo kujikana mbopesi ja Kayini, (Malowe ga Mlungu gakuti:

Mwacikulupi Mlungu jwa wêcete ya Abele kuti ali mundu jwakulungama, kupitila mkuwêceta yambone yakwamba mbopesi ja Abele. (Ahebeli 11:4)

Ligongo wakulupilile AMBUJE ni pulani jawo, Abele wakululucigwe ulemwa wawo ni wasalile kuti ali wakulungama. Jeleji jaliji mbote ja Mlungu kwa Abele.

Mlungu jwagumbesye ulemwa wa Abele mu ngondolo jamkambako mwakuti ngondolojo jawile mmalo mwa walakwewo; myasi ja ngondolo jajitice soni cilu cakwe wacitinisye pa moto.

Ukali wakogoya wa Mlungu wagwilile pa ngondolojo mmalo mwa kwagwila Abele. Ana ligongo cici Mlungu jwasangalele ni ngondolo jambopesi jawajitinisye Abele? Ligongo mbopesijo caliji cilosyo cakuti Mesiya caciyyika kukwakulupusya wându wapa cilambo ni kwawombola ku ulemwa wawo.

Ligongo lyakulupilila pulani ja Mlungu, Abele wawe pa ulongo wambone ni Mlungu. Abele ali awile, mmalo mwakuti akalekangene ni Mlungu mpaka kalakala, walakwewo cacija kutama yimpepe ni Mlungujo. Lilamusi lya mbopesi jakupesya ulemwa lyapundile macili ga lilamusi lya ulemwa ni ciwa.

Kayini wagambaga kupopela kwa Mlungu nambo nganalitendela masengo lilamusi lya Mlungu lyakuti; ulemwa ukuwajilwa kupocela cilango cakuwulajigwa, Kayini waliji mundu jwakuyikuya yindu ya dini nambo ngana wa pa ulongo usyesyene ni Mlungu. Lilamusi lyakwamba ulemwa ni ciwa lili ciwela mwa Kayini mpela liwunde lya wula. Naga walakwewo ngakukulupilila pulani ja Mlungu, ngasammanyilila Mlungu mpela mjawo nambo caciwonegana najo Mlungujo mpela jwagamula magambo gawo.

Wându wane akusiwa wicila kunyuma Kayini kuti, "Kayini waliji mnamalima ni wapelece yindu yawakwete." Nambo Mlungu nganasakaga yindu yawakwete Kayiniwo, Kayiniwo akakombolece kucenganya mbeju syawosyo ni jimo mwa ngondolo sya Abele kapena akakombolece kusajika nawo mkono wawo yimpepe ni Abele pa mtwe pa ngondolo jambopesi ja Abele ni kupeleka mbopesi ja ngondolojo pa malo ga Abelewo gakupelecela mbopesi.

Ana sambano Kayini catende cici?

Ana capesye ulemwa wawo ni kwika kwa Mlungu ni mbopesi jakundig?

CITENDO 24

KUWULAGA KWANDANDA

AMBUJE wâjikanile mbopesi ja Kayini, nambope Mlungu jwanonyelaga Kayiniwo soni jwasacililaga kuti wâlakwewo apesye ulemwa wawo.

Ana kupesya ulemwa kukusagopolela cici?

Tuwanicisye kuti wâlakwe akusaka kwawula ku msinda wine wakwe, ali akwesile sitima japamkuli ni akuyikopocela kuti akwesile sitima jangajikwawula kwakuja wâlakwe. Ana wâlakwe mpaka atende cici? Akusajiticisya kulepela kwawo, akusatuluka ni kwela sitima jajikwawula kwakuja wâlakwe. Kweleku ni gopolela kwa galawuka mtima.

Galawuka mtima kukusagopolela kucenga nganisyo, kuleka yayili yakusakala ni kutanda kuya cilungamo. Galawuka mtima pameso pa Mlungu ngayigopolela kuti nalilagasye ligongo lya ulemwa wangu. Nambo yigopolela kuti nawuloleje ulemwa wangu mpela mwakusawuwonela Mlungu.

Mlungu jwasakaga kuti Kayini apesye ulemwa wawo, kuti alece kuya litala lyakusaka wâlakwewo ni kutanda kulupilila ni kuya litala lya Mlungu.

M'yoyo Kayini wâtumbile mnope, soni ngope jawo jaliji jasoni.

Kaneko AMBUJE wâtite kwa Kayini, "Ana ligongo cici mtumbile? Ligongo cici ngope jenu jili jasoni? Ana mkaŵe kuti mtesile yambone mbopesi jenu ngamkanijikundigwa? Nambo naga ngamkutenda yambone, ulemwa uli pa mlango penu ukusaka uli umkamwile nambo mkwenela kuti m'wugonjesye." (Jenesesi 4:5-7)

Kayini wâlijji wâkulikwesya mnope, mwakuti nganasakaga kupesya ulemwa wawo. Wâlijji wâsoni ligongo lya yitendo yambone yaŵatesile apwawo. M'yoyo wâgaganisise kuti calityosye soni ni kuwucisya ucimbicimbi wawo asyenewo!

Kaneko Kayini wâmsalile Abele, mpwawo kuti, kwende tukajendejende ku migunda. Ali ku migundako Kayini wâmjimucilile Abele mpaka wâmwuleje.

AMBUJE ni wâwusisye Kayini kuti, "Ana apwenu ali kwapi?"

Kayini wâjanjile kuti, "Ngangumanyilila, ana une ni jwandili londa jwa mpwangajo?"

AMBUJE wâtite, "Ana camtesileci ni cici? Mpikane! Myasi ja mpwenu jikundilila une kutyocela mwitaka." (Jenesesi 4:8-10)

Umi ni msimu wa Abele yaliji yili yipite kukutama ni AMBUJE, nambo cilu cawo cawujile mwitaka kwembeceya lisiku lyacacilitendekasya Mlungu kuŵa lya ucimbicimbi, lyakuwâjilwa kola umi wampaka kalakala.

Nambo Mlungu jwapele Kayini upile wine wakuti apesye ulemwa wawo nambo wâkanile.

M'yoyo Kayiniwo wâtyosile pameso pa AMBUJE (Jenesesi 4:16)

Mwakulongolelegwa ni msimu wakwimucilila ni kulikwesya, Kayini wâtyosile kuja kutama kungokopolyuŵa kwaŵataŵile msinda. Wâlakwewo ni wâmkwawo wâkwete wânace wâjinji, yisukulu yawo yammawuja ni yayaliji yandanda kupanganya yida yacisyano ni yida yakwimbila nyimbo.

Yisukulu ya Kayini yaliji ya lunda mnope nambo nganiyamanyililaga AMBUJE.

CITENDO 25

KUWUSIMANA MTIMA NI GAMULA

Jili jipite mibeleko 10 cilemwecesyey Adamu, Mlungu jwapelece utenga wacanasa kwa wându wakuti:

Kusakala mtima kwa mundu kwaliji kwekulungwa pa cilambo capasi soni nganisyoy syakwe sili syakusakala ndaâwi syosope. (Jenesesi 6:5)

Nambo paliji pana liâwasa limpepe pa cilambo cosope capasi lyalyaliji ciâwela kumkulupilila Mlungu.

Nowa âwapatile cinonyelo pameso pa AMBUJE.

M’yoyo Mlungu jwasalile Nowa kuti, “Cinawujonanje mtundu wosope wa ându ligongo cilamboci cigumbele ni yakusakala ligongo lya jemanjajo. Nditu cinajonanje wosope pa cilambo capasi. M’yoyo mlipanganyicisyey mwasyene combo ca yitela ya mkungusa; mpanganyey yipinda mkati mwakwe ni mmate lipula mkati ni kusa kwakwe. Ayi ni yacimjile pakupanganya comboco...” (Jenesesi 6:8,13-15)

Cindu camalo gekulungwa ni ca yipinda yakusajikana yitatu, cekulungwa kamo ni hafu kupunda luâwala lwa ung’asi wa mpilaci ciciâwey cana malo gekulungwa gakwanila kutama yinyama 7 yiâwiliyiâwili yampaka kuyipeleka mbopesi jakupesya ulemwa. Comboco cicikola liwindo ni mlango umpepe.

Kwa yaka yeyinji Nowa âwaliji ali mkupanganya combo yimpepe ni âwamkwawo, âwanace âwawo âwacilume âwatatu, ni aciâwammakwawo. Paâwakamulaga masengogo Nowa âwasalilaga âwandu ya cigamulo ca Mlungu cacikwika, nambo âwanduwo âwagambaga kwanyosya âwalakwewo.

Pambesi pakwe combo cila camasile

kupanganyigwa, Nowa ni liâwasa lyawo âwagumbesye mkati mwa comboco yindu yakulekanganalekangana.

Mlungu ni jwayice nayo yinyama: yakwaâwâ, tulombo twamwanamwana ni yijuni. Yaliji yakusangalasya kuyiwona yinyamayo yili mkwinjila m’comboco ni kutama m’yipinda mula!

Nombe nawo Nowa pampepe ni liâwasa lyawo âwajinjile m’combomo, ana pana jwine jwaâwajinjile nawo ku malo gaciteteyo? lyayi, m’yoyo Mlungu jwawugele litanga lila. Mawunde gakogoya gawugele kwinani kosope, njasi syamesisyey nambo soni kwapali kulindima kwamacili.

Pa lyele lisikulyo uliâwâ wosope wa pa cilambo capasi wawugwice, soni wula jamacili jagwile. Wulajo jagwile kwa masiku 40 muusi ni cilo cakwe. (Jenesesi 7:11-12)

Inali ngozi yaikulu kwambiri mu mbiri. Kupatula miyoyo isanu ndi itatu mu chombo, anthu onse anafa.

Yeleyi yaliji conasiko canganicitendegweje pa cilambo capasi citandilile, nambo Nowa ni âwapeâwasa pawo wosope âwâwaliji mu combo mula âwakulupwice, mtundu wosope wa ându wajonasice; âwandu âwakulinonyela, wangali cikulupi âwamanyilile cilungamo nambo ndaâwi jaliji jili jimasile.

Kuwungunyawungunya kukusalosya kuti yisyenedi yinduyi yayalembegwe M’buku ja Maloâwey ga Mlunguyi yatendegwe; kutandila ku cipululu ca Sahala mpaka ku Matumbi ga Himalaya umboni wa yeleye yinduyoy ukusasimanigwa m’mesi, ku yipululu yekulungwakulungwa ni ku matumbi gekulungwakulungwa.

Mwacanasa cakwe Mlungu ali jwakuwusimana mtima nambo mwacilungamo cakwe jwalakwejo cacipeleka cigamulo cakwe kwa âwakulemwa.

CITENDO 26

KUTANDA KWA SAMBANO

Ana sambano catendegwe cici kwa Nowa pampepe ni liwasa lyawo, ni yinyama yayaliji mu combo mula? Jemanjajo wakulupwice ku cigamulo ca Mlungu

Mlungu jwakumbucile Nowa ni yinyama yosope yamwitinji ni yakulanga yayaliji ni walakwewo mu combo mula, m'yoyo jwatumisye mbungo pa cilambo capasi, mesi gala ni gatandite kumilila. (Jenesesi 8:1)

Combo cekulungwa cila cajajaŵele mpaka cajile kocesya Petumbi lya Alalati, matumbi gekulungwakulungwa gelukane cenene cakungopokolyuŵa kwa cilambo ca Teke.

Mawulendo gakwana gatatu Nowa wajitumile njuŵa kuti jikalole naga mesi gajumwile; kandanda njuwajo jagambile kuwuja, kaaŵili jawusile jili jijigele lisamba lya olifi kukwamwa kwakwe, ulendo watatu njuŵa jila nganijiwujila soni m'combomo, jaliji jili jipatile malo gakutama. Nowa wamanyilile kuti ndaŵi jakuti akopoce mu combo mula jikwanile. Caka caliji cili cikwanile citandilile cikumba ca mesi cila.

Ana mkumanyilila cindu candanda caŵatesile ali akopwece mu combo mula; Nowa, liwasa lyawo pampepe ni yinyama yayaliji m'combo yila?

Nowa wapanganyisye malo gakupelecela mbopesi kwa AMBUJE ni wajigele yine mwa yinyama pampepe ni yijuni yakundigwa kulya, ni kuyipeleka mbopesi jakutinisya pa malopo. AMBUJE walipikene liwungo lyambone.... (Jenesesi 8:20-21)

Cilungamo ca Mlungu ni canasa cakwe nganicenga. Ciwa ni cacasosegwaga kulipa ulemwa wawapali. Ali ni ligongo lyakwe Nowa wapelece myasi ja ya umi yangali ulemwayi ni kutinisya yilu yakwe pa malo gakupelecela mbopesi gagaliji sikati ja kwini ni cilambo capasi, sikati ja Mlungu ni mundu. Mbopesi sya wele mtunduwu syalosyaga ya Mesiya jwangali ulemwa jwacaciyika pa cilambo capasi lisiku line kuŵa cakutyocesya cisyesyene ca ulemwa.

Kaneko Mlungu jwapelece lilamusu kwa Nowa ni liwasa lyawo:

“Mw̄elekane ni mtupe, soni mgumbale pa cilambo capasi.” (Jenesesi 9:1)

Mlungu jwatesile cilanga ni cilambo capasi cakuti:

“Mbisile Cakulekasya wula kwiwunde kuti ciŵe cilosyo ca cilanga sikati ja une ni cilambo capasi... celeci ciciŵa cimanyisyo ca cilanga cangu sikati ja une ni cilambo capasi kuti ngasinacijonanga soni cilambo ni cikumba ca mesi.” (Jenesesi 9:13,15)

Cakulekasya wula cikusatukumbusyaga kuti, kanga kwamuka kapena kuwambasya, Mlungu akusasunga cilanga ndaŵi syosope.

Ndaŵi syosope.

CITENDO 27

SANJA JA KULIKWESYA KWA WANDU

Atamose kuti mundu jwapocele ukoto wakutanda soni mwasambano, nambope pali papite mibeleko jakuŵalanjika ŵandu ŵajinji ŵalesile kwakuya AMBUJE ni kutanda kuya yakusaka ya jemanjajo.

mwacilandanyo, Mlungu jwalamwile ŵandu kuti “Mgumbale pa cilambo capasi” (Jenesesi 1:28; 9:1.) Ana sambano mundu jwatesile cici?

Maloŵe ga Mlungu gakuti.

Cilambo capasi cakwete ciŵeceto cimpepe nambo soni maloŵe gampepe.

Ŵandu paŵaliji mkutupa ni kwendelecela cakungokopolyuŵa, ŵacisimene ciŵata ku Shinala (Lelojino kukusakolanjigwa kuti Iraq) ni ŵatamilicice kweleko, ŵanduwo ŵatite kwa jwine ni mjakwe, “Kwende tugumbe njelwa ni tusijoje.”

Ŵakamulicisye masengo njelwa m’ malo mwa maganga, ni lipula m’ malo mwa matope.

Kaneko ŵatite, “Kwende tulitaŵile msinda, ukole sanja jacijikayice mpaka kwinani. Kuti tupanganye mbili pa cilambo capasi soni kuti tukabalalikangana pa cilambo capasi pano.” (Jenesesi 11:1-4)

M’ malo mwakuti apelece ucimbicimbi kwa AMBUJE, ŵanduŵa ŵasakaga kuti ŵandu ŵacimbicisyeje jemanjajo. Jemanjajo ŵaŵele mpela Satana; ŵagumbalilwe ni mtima wakulikwesya nambo soni kwimucilila.

Pagamba kusaka kutaŵa “sanja jakuja kwika mpaka kwinani”, jemanjajo ŵaŵele mpela ŵandu ŵa dini sya agano

masiku gano ŵakusaganisya kuti cacija kwika kwinani ligongo lya kulinjilila kwawo. Mpela mwayaŵelele ni Kayini, ŵele ŵanduŵa ŵaliji ŵakujikuyicisya dini nambo ŵalinyosisye litala lya Mlungu lyakwamba kululuka ulemwa ni kulungama kwakwe. Jemanjajo nganamkulupilila Mlungu ni pulani jakwe.

M’ yoyo AMBUJE ŵatite,

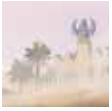
“Kwende tutulucile pa cilambo capasi ni tukasokonasye ciŵeceto ca ŵandu, kuti akasapikangananaga jwine ni mjakwe.”

Pakutenda yeleyi, AMBUJE ŵapwilingenye ŵanduwo pa cilambo cosope capasi; soni kuleka kutaŵa kwa wele msindawo kwaliji kukoko. Ali ni ligongo lyakwe wele msindawo ukolanjigwa kuti Babele, ligongo kweleko AMBUJE ŵasokonasisye ŵandu pakwapa yiŵeceto yakulekanganalekangana ni kwabalalikanganya jemanjajo pa cilambo cosope capasi. (Jenesesi 11:7-9)

Pakupeleka ciŵeceto cakulekangana kwa liŵasa lililyose kapena kwa lukosyo lulilose, AMBUJE ŵalekasisye kutaŵa kwa wele msindawo. Ŵanduwo nganakola cisagula nambo wosope ŵatyokangene kweleko ni kucigumbala cilambo cosope capasi, mpela yaŵatite Mlungu pakulamula.

Ŵanduwo nganamalisya kutaŵa msindawo, nambo pulani ja Mlungu nganijijima.

Mibeleko 10 japite kutyocela ndaŵi ja Nowa, jwakuloceŵa; Satana jwakwete macili gakusilamulila ngosyo ŵandu malingana ni mwayawonecelaga.

Mmalo mwakwakulupilila AMBUJE ŵandu ŵakulupililaga dini syawo, ngosyo sine syalambilaga lyuŵa mmalo mwakumlambila mkupanganya lyuŵalyo, ŵane ŵalambilaga mwesi.

Caliji caka cam’ma 1925
Yesu mkanapagwe.

M’cilambo ca kumpoto kungokopolyuŵa kwa Alebiya kwaliji kwana mundu lina lyakwe lbulama, kaneko Mlungu jwamcenjile jwalakwejo lina kuŵa lbulahima, gopolela kuti nangolo jwa ŵandu ŵajinji.

Ibulahima ŵakwete yaka 75, nambo Sala, ŵamkwawo lbulahimawo ŵakwete yaka 65, jemanjaji nganakola mwanace. Acinangolo ŵawo ni acalongo acimjawo ŵajitindiŵalilaga milungu jacilendo m’malo mwa Mlungu jwaŵagumbile yosope.

Lisiku line Mlungu jwasalile lbulahima kuti,

“Mtyoce ku cilambo cenucino, mwalece acinangolo ŵenu pamo ni acalongo acimjenu; une cinjilitendekasya lina lyenu kuŵa lyekulungwa soni cimciŵa upile. Cinjapa upile ŵacacimpa upile soni jwalijose jwacacimlwesa cinjimlwesa; soni ŵandu wosope ŵapa cilambo capasi cacikola upile kupitila mwenumwe.” (Jenesesi 12:1-3)

AMBUJE ŵasakaga kutenda cilanga ni lbulahima, kuti naga ŵalakwewo mpaka atyoce kumangwawo ni

kwawula ku cilambo cacilendo; AMBUJEWO cacatendela lbulahimawo yindu yekulungwa yiŵili:

1. Mlungu cacatenda ŵalakwewo kuŵa nangolo jwa ngosyo ŵandu syejinji
2. Kupitila mwa ŵele ŵanduwo Mlungu cacipeleka upile kwa ŵandu ŵa ngosyo syosope.

Naga lbulahima akwakulupilila ni kwakuya AMBUJE ŵalakwewo caciŵa nangolo jwa ŵandu ŵangosyo syejinji, kutyocela kwa syele ngosyosi kucikopoka ŵakuloceŵa, Maloŵe ga Mlungu ni Mesiya jwa cilambo cosope.

Ana lbulahima ŵatesile cici?

Kupitila m’cikilupi lbulahima ali aŵilanjigwe kuti ajawule ku malo kwakuti akapocele malo gawo gakutama, ŵalakwewo ŵapikanile ni ŵapite atamose kuti nganakumanyililaga kwaŵajawulaga (Ahebeli 11:8)

Yaliji yakusawusya mnope kwa lbulahima ni ŵamkwawo kwaleka acalongo acimjawo nambo soni kujileka dini jawo ni kuja kutama ni ŵandu ŵacilendo. Nambope jemanjajo ŵasagwile kuyipilila yakuŵeceta yosope ya ŵandu ni cakulinga cakusaka kumkuya Mlungu jumo jwali jwakuwona.

Kumkulupilila ni kumpikanila Mlungu nganiyiŵa yangasawusya nambo cili cisagula cambone mnope.

CITENDO 29

JWAKUSUNGA CILANGA

Ibulahima ni wamkwawo waliji wacekulupe nambo soni nganakola wance. Nambope AMBUJE waliji ali atesile cilanga ni Ibulahima, nangolo jwa mtundu wekulungwa.

Ana Ibulahima jwasagwile kutenda cici pa cilanga cawatesile Mlungu “cacawonekaga kuti cili cangakomboleka?

Ibulahima wamkulupilile Mlungu, Mlungujo ni jwa wecete ya walakwewo kuti ali wakulungama soni Ibulahimawo wajigaligwe kuwa mjakwe jwa Mlungu.

(Yakobo 2:23; Jenesezi 15:6)

Mpela mwayawelele ni yisukulu ya Adamu, Ibulahima waliji mundu jwakulemwa, nambo soni mpela Abele ni Nowa, Ibulahima nombe nawo wapelekaga mbopesi syakupesya ulemwa kwa Mlungu. Ligongo Ibulahimawo wakulupilile AMBUJE nambo soni cilanga cawo, Mlungu jwa wecete ya Ibulahimawo kuti ali waganoloka mtima ni kulemba mu mbili jawo kwini. Ni wapele Ibulahimawo ukoto wakola umi wangamala; nombe nawo Sala wamkwawo Ibulahima wamkulupilile Mlungu mwakuti nombenawo wajigaligwe kuwa wakulungama.

Nambotu kulindilila kuli kwakusawusya;

Ali atemi m'cilambo ca Palesitina kwa yaka 10, ni kupopelaga mwacikulupi kuti Sala akole citumbo, jemanjajo waganisisye yakumkamucisya Mlungu kuti akwanilisye cilanga cakwe cakwapa Ibulahima mwanace jwamlume. Pakuya ndamo ja acinangolo, Sala wampelece Hagala, jwamasengo jwawo jwamkongwe jwa ku Iguputo kwa Ibulahima. Walakwewo wagonile najo Hagalajo ni jwakwete citumbo, jwa welece mwanace jwamlume ni wampele lina lyakuti Isumayila.

Pali papite yaka 13, cipagwile Isumayila;

Ibulahima ali akwete yaka 99, Sala nombenawo ali akwete yaka 89, Mlungu jwayice kwa jemanjajo ni kwasalila soni kuti cacapa mwanace jwamlume ni campe lina lyakuti Isaki; AMBUJE ni wasalile Ibulahima kuti,

Kwamba ya Isumayila... Une cinjimpa jwalakwejo upile... nambo cinjitenda cilanga cangu ni Isaki, mwanace jwacacipagwa kutyocela mwa Sala ndawi mpela jinojino caka ca mala wi.” (Jenesezi 17:20-21)

Caka cakuyicisya, Sala wawelece mwanace jwamlume ni wampele lina lyakuti Isaki, jwalakwejo ni jwa waliji mwanace jwa cilanga.

Alole citusitusico. Ana akwawona Ibulahima ni wamkwawo ali mkulola kwini? Jemanjajotu akumtogoleta Mlungu ligongo lya kulupicika kwakwe, panyuma pakwe Hagala ni Isumayila watopolegwe nambo Mlungu jwaliji nawo.

Mlungu jwaliji najo Isumayila panda wi jakukula kwakwe m'cipululu ca Palani. Pajwakusile jwaliji mundu jwakupakombola kuponya mipamba. Mamagwe wamsosele jwamkongwe jwa ku Iguputo kuti alombe. (Jenesezi 21:20-21)

Isumayila jwaliji nangolo jwa mtundu wekulungwa wa Aluya, wawapocele upile wakulekanganalekangana kutyocela kwa Mlungu.

Isaki watamaga kumangwawo pampepe ni baba wawo, ni waliji mkucinga yilango ya baba wawo. Nda wi sine Isaki wakamucisya baba wawo kusagula ngondolo jakwimbala, kujiwulaga ni kupeleka mbopesi jakutyocesa ulemwa wawo. Nambo atamose Isaki kapena baba wawo nganagicisya ya mbopesi jacasace Mlungu.

CITENDO 30

KULINJIGWA KUSYESYENE

Mlungu jwakwete nganisyo syakusaka kwakamulicisya masengo Ibulahima ni Isaki mwanagwawo kuti alocesye ku cilambo capasi ni kulosya nganisyo syakwesyo kwa wându ni cakulinga cakusaka kwakulupusya wându wâ ulemwa ku ulemwa wawo nambo soni ku ciwa. Mlungu jwaganisisye ya kwalinga Ibulahima pakwasalila kuti atende cindu cacaliji cakusawusya. Cindu cakuti ngacipikanicisya ni akaŵe cili citendegwe kuti alole naga akwete cikulupi cisyesyene.

Pajele ndaŵiji Ibulahima wâkwete cikulupi cekulungwa mwa AMBUJE Mlungu. Wâlakwewo wâmanyililaga Mlungu, nambo soni wâwayimanyililaga kuti Mlungu ali jwambone ni jwakulungama. Nambo ana Ibulahima akombolece kola cikulupi ni kumpikanila Mlungu, atamose Mlungujo ali aŵendile cindu cacikuwoneka kuti cili cakulemecekwa?

Ngani jakuyicicisyaji jikusala ya Ibulahima kutyocela m'Maloŵe ga Mlungu:

Pali papite masiku Mlungu jwalinjile Ibulahima, jwatite,

"Ibulahima!"

Wâlakwewo ni wâjanjile kuti, "Une ndili apano."

Kaneko Mlungu jwatite, "Mumjigale Isaki, mwanagwenu jwamkwete jumopejo, nambo soni jwamkusimumnonyelaga ni mjawule upande wa ku Moliya. Kweleko mkampelece mwanagwenujo kuŵa mbopesi jakutinisya petumbi lyacingamlosye."

Kumasikusiku Ibulahima wâjimwice ni wâkwesile bulu jawo, wâwutandite ulendo wawo pampepe ni Isaki, mwanagwawo ni wâwâwili mwa wâmasengo wâwawo. Ali asasile sasu syakwanila kutinicisya mbopesi, wâwutandite ulendo wa kumalo kwaŵasaliligwe ni Mlungu kula.

Pa lisiku lyatatu Ibulahima wânyakwile meso ni wâgaweni malogo pakutalicila, m'yoyo wâsalile wâmasengo wâwawo kuti, "Mtame apano ni buluji, une ni mwananguju tukwawula ako kuti tukapopele ni citumsimane panopano."

Ibulahima wâjigele sasu syakuti akapelecele mbopesi ni kusiŵika pekoyo pa Isaki, Asyenewo wâjigele moto ni cipula.

Jemanjajo paŵaliji mkwenda yimpepe, Isaki wâtite kwa kwa baba wâwawo, "Baba?"

Ibulahima wâjanjile kuti, "Ee mwanangu, ana cici?"

Isaki ni wâtite, Moto ni sasu tujigele,

"Ana sambano ngondolo jakuti tukapelece mbopesijo jili kwapi?"

Ibulahima wâjanjile kuti, "Mwanangu, Mlungu msyene ni jwacakapelece ngondolo jakuti tukapelece mbopesi."

Jemanjajo ni wâpitolisye ulendo wawowo. (Jenesesi 22:1-8)

CITENDO 31

MWANACE JWAKUWULAJIGWA

Ana mwapikene Ibulahima yaŵatite pakwasalila ŵamasengo ŵawo mkanakwele kuja kukupeleka mbopesi kwitumbi? Ŵalakwewo ŵatite?

“Tukuja kupopela ni citumsimane panopano.”

Ana yikakombolece wuli kuti mwanace jwawojo akawuje yikaŵe kuti ŵam’wuleje ni kutinisyu cilu cakwe pamoto? Malemba gakuti,

Ibulahima ŵayimanyi kuti Mlungu komboleka kumjimusya mundu jwam’we. (Ahebeli 11:19)

Mlungu jwalumbile kuti cacatenda Isaki kuŵa nangolo jwa ŵandu ŵasambano, (kupitila mu wele mtunduwo ni mwacacipagwa Mesiya jwaŵalumbile Mlungu kuti caciyika). Mlungu nganaŵa alambwisye, ni gele maloŵega Ibulahima ŵajikutile.

Ana sambano Isaki ŵaganisyaga cici? Ŵalakwewo ŵayimanyililaga kuti ali mundu jwakulemwa nambo soni kuti ŵaliji ŵakuŵajilwa kuwa ligongo lya ulemwa wawowo. Nambo soni ŵayimanyi kuti Mlungu mpaka akunde kucenganya. *Nambo jemanjaji akwawula kukupeleka mbopesi ali ŵangali ngondolo jamkolo kapena jamkambako? Yeleyi yaliji yangapikanika*, ali ni ligongo lyakwe Isaki ŵawusisye babagwewo kuti,

“Moto ni sasu syakutinicisya mbopesi tujigele, nambi sambano ngondolo jakuja kujipeleka mbopesijo jili kwapi?”

Nambo Ibulahima ŵajanjile kuti, “Mwanangu Mlungu msyene cakapelece ngondolo jambopesi jakutinisyu.”

Sambano Kwende tupitilisyu ngani jetu.

APaŵayice pa malo paŵapasasile Mlungu pala, Ibulahima ŵataŵile malo gakupelecela mbopesi, ŵaŵisile sasu cenene pa malopo kaneko ŵamtaŵile Isaki, mwanagwawo ni kumgoneka pacanya pa sasu syasaliji pa malo gakupelecela mbopesipo.

Kaneko ŵajigele cipula kuti am’wulaje mwanacejo.

Nambo Lilayika lya AMBUJE lyaŵilasile ŵalakwewo kutyocela kwiwunde kuti, “Ibulahima! Ibulahima!”

Ibulahima ni ŵajanjile kuti “Une ndili apano.”

“Mkasimum’wulasya mwanacejo kapena kumtenda kane kalikose, sambano nayimanyi kuti mkusimumjogopaga Mlungu, ligongo nganimunganya mwanace jwenu jwamkwete jumopejo.” (Jenesesi 22:9-12)

Ibulahima ŵasangalele yimpepe ni mwanace jwawo, nambo ana sambano ciyiŵe uli ya mbopesi jaŵasosegwaga kupeleka jila?

Ibulahima ŵanyakwile meso ni ŵam’weni mwanace jwa ngondolo ali akolekwe misengo jakwe m’citekete. (Jenesesi 22:13)

Mwanace jwa Ibulahima jwakulupwice ku cilango cakuwulajigwa cila.

Mlungu jwapelece cakucenganyicisya!

CITENDO 32

YITUSITUSI NI KULOCESYA

Ana Mlungu jwamkulupwisye camti uli mwanace jwa lbulahima jwaŵatiga awulajigwe? Mlungu jwapelece cinyama cangaleŵa kuti ciwulajigwe m'malo mwa mwanacejo.

Ibulahima ŵanyakwile meso ni ŵam'weni mwanace jwa ngondolo ali atanjile misengo jakwe m'citekete, ŵamjigele mwanace jwa ngondolojo ni kumpeleka kuŵa mbopesi jakutinisya mmalo mwa Isaki, mwanace jwawo. (Jenesesi 22:13)

Yosopeyi yalosyaga pulani ja Mlungu jakututumisya Mesiya jwamswela pa cilambo capasi, kuti jwalakwejo cakwanilisye yakusosegwa ya lilamusu lya ulemwa ni ciwa; ni kwakulupusya ŵandu ŵawulemwa ŵa lukosyo lulilose pa cilambo capasi,

M'yoyo Ibulahima ŵagapele malogo lina kuti, AMBUJE cacipeleka, soni mpaka lelojino malogo gakolanjigwa kuti, "Petumbi lya AMBUJE cacipeleka" (Jenesesi 22:14)

Ana ligongo cici Ibulahima ŵalipele litumbilyo lina lyakuti AMBUJE cacipeleka mmalo mwakulikolanga kuti, AMBUJE apelece?

Ana Mlungu ngaŵa jwaliji ali apelece cakuliwombolela?

Pakulipa litumbilyo lina lyakuti AMBUJE cacipeleka; Ibulahima ŵakulocesya, ŵalocesyaga ndaŵi jacacipeleka Mlungu mbopesi Petumbi pakwe papapa ja myasi jamtengo wapenani jakuti Mlungujo cacijipocelaga kuŵa mbopesi jakwanila kutyocesya ulemwa wosope wa pa cilambo capasi, ni cakulinga cakuti jwalijose jwacacikulupilila mwa jele mbopesijo ngasajonasika nambo cakole umi wangamala.

Yili yipite yaka 1900 lbulahima cipelecele mwanace jwangondolo pa malo gakupelecela mbopesi, Mesiya jwakulocesyegwajo cacilola munyuma ni kumbucila jele mbiliji ni caciŵeceta kuti,

"Atati ŵenu, Ibulahima ŵasangalele mu nganisyo mwawo pagamba ganisya ya lisiku lyangu, ŵalakwewo ŵaliweni lisikulyo ni ŵasangalele." (Yahaya 8:56)

Lyosi lya mbopesijo palyakwelaga kwawula kwinani, Mlungu ŵapele Ibulahima ukombosi wakujiwona mbopesi jakutinisya jajicipelecegwa mumbali mwa litumbi lyakwe lilili. Mwacisisimucisya kwanga kwa ciwusyo caŵawusisye Isaki, mwangwawo cakuti Ana mwanace jwa ngondolo ali kwapi? Cakwete ngopolelo jekulungwa.

"Mwanangu, Mlungu msyene cacipeleka ngondolo jambopesi jakutinisya." - (Jenesesi 22:8)

Kwa Ibulahima ni mwanace jwawo Mlungu jwaliji mkanapelece mwanace jwa ngondolo, nambo Mlungu jwaliji ali apelece ngondolo.

Ana mwanace jwa ngondolojo jwaliji ali kwapi,

Mundaŵi jakwe Mlungu msyene cacijanga.

CITENDO 33

MLUNGU JWAMSWELA NI JWAKULUPICIKA

Ana mkukumbucila yilanga yivili
yaŵatesile AMBUJE ni Ibulahima?
Kandanda Mlungu jwatite:

“Cinjimtenda mmwejo kuŵa
mtundu wekulungwa.” (Jenesesi 12:2)

Mlungu jwasunjile cilanga cakwe.
Ibulahima ŵaŵelece Isaki, Isaki ŵaŵelece
Yakobo; Yakobo ŵaŵelece ŵanace
ŵacilume 12, ŵaŵaŵele ngosyo 12
sya Isilayeli. Mlungu ni jwatite:

“Ŵandu wosope ŵapa
cilambo cacikola upile kupitila
mwenumwe” (Jenesesi 12:3)

Mlungu nombe najo cacisunga mbuŵa
ja cilanga cakwe, pakamulana ni lukosyo
lwa ŵandu ŵakuŵicigwa pajika nambo
soni ŵakwimucilila, Mlungu jwasakaga
kwalosya ŵandu wosope ŵapa cilambo
capasi kuti ali jwamti uli ni kwalosya
kuti ana ŵakulemwa mpaka awujile uli
kwa jwalakwejo. Ndaŵi josope paŵaliji
mkulucenjela lwele lukosyolu, jwalakwejo
jwagacenjelaga mapulani gakwe ni
cakulinga cakusaka kupeleka upile kwa
mmwejo ni une. Ligongo kutyocela
ku lwele lukosyolu ni kwacacityoka
ŵakulocesya, Maloŵe ga Mlungu ni Mesiya,
jwaŵalumbile Mlungu kuti caciyika jula

pulani jakusisika ja Mlungu jaliji
jili ciŵela kwendelecela.

Mu yaka ya m’ma 1500 Yesu mkanapagwe,
Mlungu jwamŵilasile Musa, cisukulu ca
Ibulahima kuti aŵe jwakulocesya jwakwe.
Musa ni jwaŵalembile mabuku msano
gandanda ga m’buku ja Maloŵe ga Mlungu.
Mlungu jwamsagwile Musa kuti ŵalongolele
ŵandu ŵa Mlungujo ŵakwana 3,000,000
kutyocela ku ukapolo kwaŵatemi kwa yaka
400. Mlungu msyene jwalongolele jemanjajo
m’cipululu cakogoya. Muusi jwalongolelaga
jemanjajo kupitila m’cipilala ca liwunde

ni cakulinga cakusaka kwapa m’bulili, cilo
jwalongolelaga jemanjajo m’cipilala ca
moto kuti ŵapeje jemanjajo lilanguka.
Mwa macili gakwe jwawugulile jemanjajo
litala lyakuti apite pa nyasa jecejewu,
jwapele mkate wakutyocela kwini ni
kwapa mesi kutyocela mlwala mpaka
ŵajile kwika nawo Kwitumbi Iya Sinayi.

Paŵayice kweleko, mungulugulu mwa
litumbilyo Mlungu jwatite kwa jemanjajo,

“Jemanja cimŵe ŵa mu Ucimwene
wangu...soni cimŵe lukosyo
lwakuŵicigwa pajika!” (Ekisodo 19:6)

Mlungu jwasakaga kuti lwele lukosyolu
luŵe lweswela lwakuŵicigwa pajika,
lwakulekangana ni ŵandu ŵa mitundu
jine ŵaŵasyungulile jemanjajo, nambo
ŵanduwo nganamanyililaga kuti ana kuŵa
ŵaswela kukugopolela kuti uli. Jemanjajo
acimsyene nganaliwonaga kuŵa ŵandu
ŵaulemwa ŵakusosegwa cikamucisyo.
Ŵagambaga kuyiwona kuti cagambe kupata
cinonyelo ca Mlungu mwa litala line lyakwe.
Pakusaka kwajiganya yakwamba ukali wa
Mlungu wakogoya wawukusayika ligongo
Iya ulemwa wa ŵandu; AMBUJE ŵatulwice
ni yakusimonjesya; cilambo capasi
catenganyice, moto wakogoya wa lilamba
nambo soni kulila kwa lipenga kwapikanice.

Litumbi Iya Sinayi lyasiŵice ni
lyosi, ligongo AMBUJE ŵatulucile
mwitumbimo m’moto, lyosi lyatukaga
kutyocela mwitumbimo mpela lyosi
lyakopoka mu ufuni, litumbilyo
lyatenganyice mnope soni kulila kwa
lipenga kwaliji mkulilakulilape. Kaneko
Musa ŵaŵecete, maloŵe ga Mlungu
ni gajanjile ŵalakwewo.” (Ekisodo 19:18-19)

Mlungu jwapele Ibulahima lillamusu limpepe,
Sambano akusaka kupeleka malamusi
10 kwa lukosyo lwa sambanolu.

CITENDO 34

MALAMUSI LIKUMI (10)

Wandu wâjinji wâ lwele lukosyolu waganisyaga kuti ali wâswela, wâkwanila kuwâ wându wâ Mlungu. M'yoyo AMBUJE wâpele jemanjajo malamusi likumi, kandanda wâpelece gele malamusiga kupitila m'maloŵe gawo gakupikanika mpela kumesya kwa njasi, kaneko wâlembelâ malamusigo pa magelesya gaŵili ga maganga.

Sambano kwende tuwâlanje malamusi likumiga (mwakugakolosya cenene nambo soni mpela yatite pakugalemba m'buku ja Ekisodo ndime ja 20).

Mlungu jwasalile Musa kuti wânduwo akwenela kuti agakuyeje cenene gele malamusiga.

“Jwalijose jwacacitenda ngagakuya gele malamusiga caciŵa jwakulwesegwa.” (Detolonome 27:26)

Ana akuganisyaga kuti wânduwo paŵagapikene gele malamusiga ŵayiweni uli m'mitima mwawo? Ana mkuganisyaga kuti wânduwo wâliwonaga kuti ali wându wângali ulemwa? Nambi mmwejo mkuliwona uli? Ana mkuganisyaga kuti mli wâkwenela kuja kwinjila mu Ucimwene wa Mlungu?

Mwâlanje soni lilamusu lyandanda, ana mkusimumwîkaga Mlungu kuwâ jwandanda pa umi wenu? Naga ngamkutenda yeleyi nikuti mlepele kulisunga lyele lilamusili. Mwâlanje lilamusu lya msano naga pakwete pamwalepele kwapikanila baba wenu ni mama wenu mmwejo mli wâkulemwa pameso pa Mlungu. Sambano kwende tulole lilamusu lya 8, naga pakwete pamwajigele cindu canganiciŵa cenu kapena kulolela mayeso mkalasi, mwakasile lyele lilamusili. Ana pakwete pamwalambwisye? Pelepo nikuti mwakasile lilamusu lya 9. Lilamusu lyakumalisya likutusalila uwe kuti yili yangakundigwa atamose kumbila cindu camjakwe; Mlungutu akusawuwonaga

ulemwawo m'mitima mwetu.

Ana ulemwa waŵatesile Adamu ni Hawa kuti akase ulongo wawo ni Mlungu waliji wamti uli? Wagambile kuwâ umpepe basi, nambo ndamo ja Mlungu nganijicenga.

Jwalijose jwakusasunga malamusi ga Mlungu ni kusimanigwa kuti akukasa lilamusu limo, jwalakwejo akasile malamusi gosope. (Yakobo 2:10)

Mlungu ali jwamswela soni nganaŵa awulecelele ulemwa. Ana mpaka yikombolece uli gona m'cipinda cimpepe ni mtembo wa liguluŵe wakuti utandite kuwola? Yeleyi ni mwawukusaŵela ulemwa wetu pameso pa Mlungu, kutaga mawuta gakununjilikasya pa cilu ca mundu jwakununga, yeleyi nganiyiŵa yitendekasisye cipindaco kuwâ cakununjila cenene, m'yoyo soni pangali kulimbicila kwine kulikose kwa yindu yakwayana ni dini syetu kwampaka kukombolece kutuswejesya.

Mpela ligalasi lyakulilolela likusalosya pagali matope pacilu pangu, malamusi ga Mlungu gakusandosya ulemwa wangu. Nambo mwayiŵelele ni ligalasi lyakulilolela, kuti nganiliŵa lityosisye matope gagali pa cilu pangu nombe nago malamusi likumi ganigaŵa gatyosisye ulemwa mu mtima mwangu.

Pangali jwacacikolanjigwa kuti ali jwakulungama pajika ligongo lyakuti jwalakwejo akugasunga malamusi; nambo malamusigo gakusamtendekasya mundu kuwumanyilila ulemwa. (Aloma 3:20)

Atamose tulijigale kuwâ wându wâmbone camti uli, nambo nganituŵa wâkuwâjilwa kuti tukatame yimpepe ni Mlungu kwini.

Uwe tukusosegwa Mesiya.

1. Mkasimkola milungu
jine mmalo mwa une.
2. Mkasimlipanganyicisya
milungu jine...Une
ndili **AMBUWE**
Mlungu Wenu.
3. Mkasimlikamulicisya
masengo
mwangalumbana lina
lya **AMBUWE**
Mlungu Wenu.
4. Mlikumbucileje lisiku
lya Sabato soni
liWêje lyeswela kwa
jemanja.
5. Mwacimbicisyeje
acinangolo Wenu.

6. Mkasimwulaga.
7. Mkasimtenda
cikululu.
8. MkasimjiWâ.
9. MkasimWicila
umboni
wawunami
wakwamba
mlongo mjenu.
10. Mkasimkumbila
jwamkongwe jwa
mjenu...kapena
cine cilicose
cacili ca mjenujo.

CITENDO 35

YITUSITUSI YAKONJECESYA

Malamusi likumi gatendekasisye wMwala kupikanicisya yakwamba cindu cambone ni cakusakala, yeleyi yaliji yindu yambone nambope malamusi ga Mlungu gayice ni yipwetesi yakwe. Galosisye wwanduwo kuti ali pa yisawusyo yakogoya. Ligongo lya ulemwa wawo wwajenele kuwa wwakulekangana ni Mlungu jwawo.

Ngani jambone jaliji jakuti Mlungu capitilile kunda kupocela mbopesi ja myasi ja ngondolo, ng'ombe, mbusi ni ngunda kuti atyocesye ulemwa wa wwanduwo. M'yoyo lisiku lilyolyo lyawapelece malamusiga Mlungu jwasalile Musa kuti,

“Mpanganye malo gakupelecela mbopesi ni mpeleceleje mbopesi syakutinisya pa gele malogo.” (Ekisodo 20:24)

Ana mkwawona Musa ali awisile makono gawo pamtwe pa ngondolo? Ana mkwawona wwandu ali mkutambasukula makono gawo kuti ajikwaye jele ngondolojo? Jemanjajo akutenda yeleyi ligongo akumkulupilila Mlungu ni litala lyakwe lya kululucila ulemwa, akwambucisya ulemwa wawo pa ngondolo jangalemwajo. Kaneko ngondolojo cijiwulajigwe pa malo gakupelecela mbopesi, myasi jakwe cijisimasye ulemwa wa wwandu wosopewo. Kaneko ngondolo josopejo cajitinicisye pa malo gakupelecela mbopesi. Liwu lyakwelyo cilyalosye wwandu yatesile Mlungu pakuwutyosya ulemwa wawo ula; pelepo nikuti Mlungu akululwice ulemwa wosope!

Nambo lyele litala lyakululucila ulemwa pakuwulaga cinyamali lyagambile kuwa citusitusi ca yisyesyene yajwasakaga Mlungu.

Mbopesi sya mundawi jakalakala syatendegwaga mwakuwilisyawilisya, nambo nganisityosyaga ulemwa

wosope mwa wwandu wwakumjogopa Mlungu. Sikawe kuti syakwanilaga kumswejesya mundu ku ulemwa wakwe ngamkanapitilisyaga kupeleka mbopesisyo mwakuwilisyawilisya. Pakuwa wwanduwo akakombolece kuswejela ku ulemwa wawo kampepe kwa ndawi syosope soni cikumbumtima cawo cakwamba ulemwa wawatesile cikaliji cili cityosile nakamo.

Nambo yindu yaliji yakulekangana ni yayatendegwaga. Mbopesi syawo syandanda syatendekasyaga jemanjajo kumbucila ulemwa wawatendaga caka ni caka. Pakuwa nganiyiwa yakomboleka kuti myasi ja ng'ombe ni mbusi jikombolece kutyosya ulemwa wa mundu kwamtundu. (Ahebeli 10:1-4)

Yinyama nganiyigumbigwa m'cilandanyo ca Mlungu.

Kusosegwa kwa ngondolo ngawa mkulandana ni kusosegwa kwa mundu. Mundu nganawa ajigele kagalimoto ka mwanace ni kwawula nako kwa mkupanganya galimoto kuti akacenganye ni galimoto jisyesyene, m'yoyo soni myasi ja ngondolo ngawa mkulipa mtengo wakusosegwa kupunda lilamusu lya ulemwa ni ciwa.

Pasosegwaga mbopesi jisyesyene.

Ligongo mbopesi syakutinisya nganisipakombolaga kutyosya ulemwa ni yakusakala ya wwandu pa cilambo capasi, m'yoyo wwanduwo wwatandite kola citusitusi cakwamba jwine jwampaka akombolece kutenda yeleyi.

CITENDO 36

YAKULOCESYA YEJINJI

Pajaŵandicilaga ndaŵi jakwika kwa Mesiya, Ambuje ŵasalile ŵakulocesya ŵawo kuti alembe yakulocesya yejinji yakwamba Mesiya jwali Mwenyeju. Ayi ni yine mwa yakulocesya yaŵalocesye kalakala:

Mwali cacikola citumbo ni caciŵeleka mwanace jwamlume....

— Yesaya 7:14

“Nambo mmwe Betelehemu, mwenumwe mucikopoka jwine jwakwe jwacaciŵa jwakulamulila jwangu, jwacacityocela mwa acinangolo ŵakalakala.”

— Mika 5:2

Pakuŵa kwetuwe mwanace apali, ni apelecegwe kwetuwe, jwacacikolanjigwa kuti Mlungu Jwakusimonjesya Jwamacili... Mwenye jwa mtendele.

— Yesaya 9:6

Mlungu jwenu caciyika kukumkulupusya jemanja. Kaneko ŵangalola cacilola, ŵangapikana cacipikana soni jwamlemale cacisumbasumba mpela ngolombwe....

— Yesaya 53:4-6

Jwalakwejo ŵamlongwesye mpela mwanace jwa ngondolo ali mkuja kukumwulaga....

— Yesaya 53:7

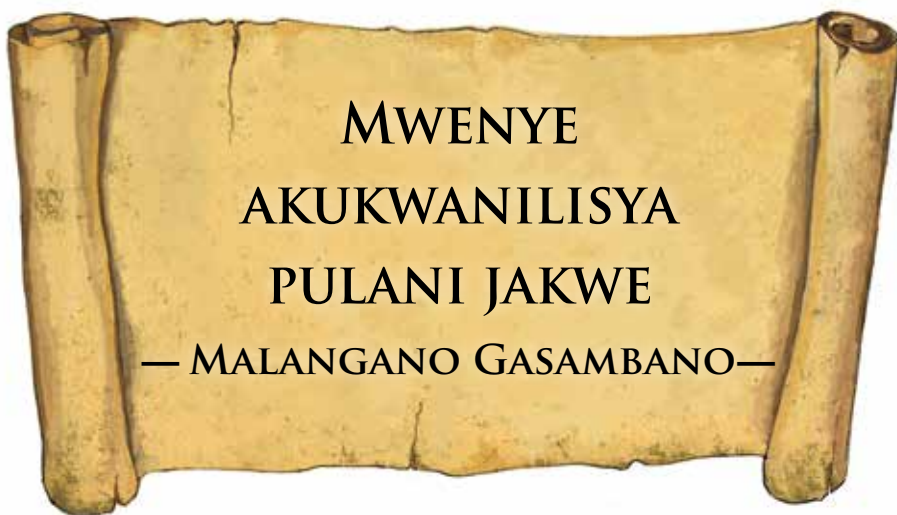
“Jemanjajo ŵamboweke makono ni ngongolo syangu.”

— jwakulocesya Dawudi, Masalimo 22:16

Mesiya jwaŵaŵisile Mlungu cilanga kuti caciyika jula!
Nambo cakaci? Soni caciŵa mpela nduni?
Ana yakulocesya yosopeyo yicikwanilisigwa camti uli?

Ukwana 2

CITENDO 37

NGANI JA MWENYE JIKUPITILILA

Ana mjinonyele uli mbuwa jandanda ja ngani ja m' buku ja Mwenye jila? Ana mliliganyisye cici kutyocela m' buku ja Malangano Gakala?

Malangano gagopolela kuti Mkamulano kapena Cilanga. Kalakala Mlungu mkanapelece malemba ga m' buku ja Malangano Gasambano, jwatite,

“Ndawi jikwika jacinjitenda cilanga casambano.” (Yelemiya 31:31)

M'cilanga candanda ca Mlungu ni wandu wakwe, Mlungu jwapele jemanjajo malamusi gejinji pakusaka kulosya uswela wakwe soni ni pakusaka kulosya ulemwa wa jemanjajo. Soni jwapele jemanjajo yitusitisi ni yakulocesya yejinji yakwamba kwika kwa Mesiya. M'cilanga cakwe cakalakala wakulocesya walocesye kuti: Mesiya jwali Mwenye caciyika. Nambo m'cilanga casambano tukuwalangaga kuti: Mesiya jwali Mwenye ayice!

M'Malangano Gasambano mwana Ngani Syambone syakwamba Yesu. M'Cialabu akusikolangaga nganisi kuti Injili. Malowe gosopega gagopolela kuti Ngani Syambone. Ngani Syambonesi sikusatanda ni malowe gakuti:

Alu ni mlundunde lwa acinangolo wa Yesu Mesiya, cisukulu ca Mwenye Dawudi ni ca Ibulahima: Ibulahima wawelege Isaki, Isaki wawelege Yakobo... (Mateyu 1:1-2)

Lina ni lina, malemba gakusala mwangakatakata mlundunde wosope kutyocela pa Ibulahima mpaka pa Yesu. Mlungu cacisunga cilanga cakwe pakusaka kusipa upile ngosyo syosope pakumtumisya Mesiya kutyocela mwiwasa Iya Ibulahima.

Malangano Gasambano gakwete mabuku mcece ga Ngani Syambone. Ana ligongo cici gali mcece? Ligongo cici nganijiwa jimo? M'Malangano Gakala Mlungu jwasalile Musa kuti,

“Cilungamo ca magambo cikwenela kupelecegwa kutyocela ku umboni wa wandu wawili kapena watatu.” (Detolonome 19:15)

Pakusimicisya ya ngani ni utenga wakwe, Mlungu jwasagwile nga wa wawili kapena watatu, nambo mcece kuti alembe ngani syakulekangana syakwamba umi wa Mesiyaju. Mena gawo gali Mateyu, Maliko, Luka ni Yahaya. Mpela wakulemba ngani jakulandana, jwalijose akusalemba ngani jijojo nambo mu ukapikanice mcece wakulekangana.

Malangano Gasambano pampepe gakwete mabuku 27. Buku ja Masengo ga Wandumetume jajalembegwe ni Luka jikusala yayatendegwe pakumalisya pa masengo gawatesile Mesiya. Mlungu jwakamucisye Pawulo (mundu jwakwimucilila cilambo), Yakobo ni Yudi (acapwawo Yesu), Petulo ni Yahaya (wakuwulaga somba) kuti alembe mbuwa jakumalisya ja Malangano Gasambano. Buku jilijose jikuwumbula yejinji yakwamba Mwenye ni cakulinga cakwe kwa wandu wakumnonnyela jwalakwejo.

Sambano aji ni mbuwa josope ja ngani jakwe.

CITENDO 38

NGANI JA MALIYAMU

Pajakwanile ndaŵi, yaka yejinji yakosecela yili yimasile, Mlungu jwasigele panandi kumtumisya pa cilambo capasi pano Mesiya jwaŵaŵisile cilanga jula jwali Mwenye. Ana jwalakwejo caciŵa mpela nduni? Nambo soni caciyika camti uli?

Mundaŵi ja Mwenye Helodi jwa ku Yudeya, Mlungu jwatumisye lilayika Gabuliyele ku Nasaleti, musi wa Galileya kwa mwali jwaŵatomelwe ni mundu jwakolanjigwa Yusufu, jwa lukosyo lwa Dawudi. Lina lya mwaliyo lyaliji Maliyamu. Lilayikalayo lyatite kwa mwaliyo, “Mkajogopa Maliyamu, mpatile cinonyelo pameso pa Mlungu. Cimcikola citumbo ni cimciŵeleka mwanace jwamlume, ni cimcimpa lina lyakuti Yesu. Jwalakwejo caciŵa jwamkulungwa soni cacikolanjigwa kuti Mwanace jwa Ŵakwinani Mnopo. Ambuje Mlungu cacimpa jwalakwejo Ucimwene wa Dawudi, atatigwe ni ciŵa jwakulamulila soni ucimwene wakwe ngasiwumala.”

Maliyamu jwaliwusisye lilayikalayo kuti, “Ana yeleyi yicikomboleka uli, pakuŵa une nganingoneje ni jwamlume?”

Lilayikalayo lyajanjile kuti, “Msimu Ŵaswela caciyika kwenumwe, soni macili ga Jwakwinani Mnopo gaciŵa penumwe. M’yoyo jwamswela jwacicipagwajo cacikolanjigwa kuti mwanace jwa Mlungu.” (Luka 1:5,26-27,30-35)

Ana ligongo cici lilayika Gabuliyele likumkolanga Yesu kuti “Mwanace jwa Mlungu?”

Ŵandu ŵajinji akusaganisya kuti yeleyi yigopolela kuti Mlungu jwalombele

jwamkongwe ni jwaŵelece mwanace jwamlume. Yeleyi ngayikugopolela m’yoyo. Naga mmwejo mli jwakutyocela ku Africa, ŵandu ŵane komboleka kumtenda mmwejo kuti, “Mwanace jwa Africa.” Ana yeleyi yigopolela kuti Africa jalombele ni kuŵeleka mwanace jwamlume! Iyayi, yigopolela kuti mmwejo ŵakutyocela ku Afilika.

Mesiyaju akukolanjigwa kuti Mwanace jwa Mlungu ligongo jwatyocela kwa Mlungu. Jwalakwejo jwayice mwiŵasa lya ulemwa lya Adamu, nambo nganaŵa jwakutyocela mu lyele liŵasali. Jwalakwejo ali Liloŵe, Msimu nambo soni Mwanace jwa Mlungu.

Pandanda lyapali liloŵe. Jwalakwejo jwaliji ni Mlungu, soni jwali Mlungu. Pandanda jwalakwejo jwaliji ni Mlungu ni jwapanganyisye cilicose cacipali pa cilambo pano. Pangali cindu cacikusimanigwa pa cilambo pano canganicipanganyigwa ni jwalakwejo. . . . M’yoyo Liloŵe lyaŵele mundu, ni kutamaga ni uwe pa cilambo pano. Jwalakwejo jwaliji jwagumbalilwa ni cinonyelo nambo soni cikulupi cangamala. Uwe ni twaluweni lumbili lwakwe, lumbili lwa mwanace jwakwe jumopejo jwa Atati. (Yahaya 1:1-3,14)

Ana mkukumbucila cilanga cajwatesile Mlungu pa lisiku lyaŵalile Adamu cisogosi caŵalekasisye kuti akasalya cila? Mlungu jwaŵecete kuti mundu jwakupagwa mwa jwamkongwe cacikasa mtwe wa lijoka.

Cilanga ca mwanace cacaŵicigweco sambano cili m’citumbo mwa mwali jwanganagoneje ni jwamlume.

Yacacijila pakuwukasa mtwe wa lijokawo yiciwonekape.

CITENDO 39

NGANI JA YUSUFU

Maliyamu watomelwe ni Yusufu, kalipentala jwa watomaga ku Nasaleti ku malile kwa musu, kumpoto kwa Palesitina.

Maliyamu ni Yusufu wosopewa waliji Ayuda, pakuyicisya mlundunde wa acinangolo wawo mpaka kwa Mwenye Dawudi nambo soni mpaka kwa Ibulahima. Yusufu akajenele kuwa pa citengu ca ucimwene, nambo cilambo cawo walamulilaga wandu wa ku Loma. Asilikali wa Ciloma walondelaga misewo. Ayuda wawaganicisyaga magambo gakwimucilila cilambo watawaga nambo soni kwakomela pa msalaba. Wandu wakomesya msongo wajiwilaga wandu. Umi wa wandu waliji wakupweteka. Nambo Yusufu waliji wakusengwa, mwakuti ndawi jilijose wajembeceyaga kwajigala Maliyamu kuwa wamkwawo. Yusufu wakumulaga masengo mwakulimbicila kuti alinganye malo gakuti atameje ni wamkwawowo ali alombene. Lisiku line Yusufu wapikene ngani jakupwetesya mtima kuti Maliyamu akwete citumbo.

Ana mkuganisa kuti Yusufu wayipikene uli mu mtima mwawo? Yawonece kuti Maliyamu waliji wangakulupicika kwa wamkwawowo.

Mtima wa Yusufu wapwetece, nambo wasacile kuwa wacilungamo. M'yoyo waganisise yakumasya citomeloco mwakasilisili, ligongo nganasakaga kwatesya soni Maliyamuwo.

Ali aganisisye m'yoyo, Yusufu wagonile lugono. Lilayika lya Ambuje lyawonecele kwa walakwewo m'lugonomo ni lyatite,

"Yusufu, mwanace jwa Dawudi, mkajogopa kumlomba jwamkongwejo, pakuwa citumbo cakweteco cili ca Msimu Waswela, caciweleka mwanace jwamlume ni cimumpelina lina lyakuti Yesu, pakuwa jwalakwejo cacakulupusya wandu wakwe ku ulemwa wawo."

Yosopeyi yatendegwe pakusaka kwanilisya yawahecete Ambuje kupitila mwa wakuloceya wawo: "Mlole, mwali cacikola citumbo! Caciweleka mwanace jwamlume jwacacikolanjigwa kuti Emanuwelo (gopolela kuti Mlungu ali ni uwe)." (Mateyu 1:20-23)

Kudandawula kwa Yusufu kwasandwice kuwa kusengwa. Ucimbicimbi wanti uli! Maliyamu caciwa mamagwe jwa Mesiya jwa wawisile cilanga Ambuje jula! Soni Yusufu caciwa jwakumlolela mwanacejo.

Mesiya jwamswelaju cacikola mamagwe jwali mundu, nambo ngasakola babagwe jwali mundu. Jwalakweju lina lyakwe liciwa Yesu, gopolela kuti Ambuje wakulupusya kapena kuti Mesiya

Yusufu pawajimwice, watesile mpela yawatite pakulamuligwa ni lilayika lila. Wajigele Maliyamu ku nyumba kwawo kuwa wamkwawo, nambo Maliyamuwo wawele mwalipe mpaka pandawi jawapali mwanace. Yusufu ni wampele mwanacejo lina lyakuti Yesu. (Mateyu 1:24-25)

Mkono wa Mlungu waliji mu yindu yosope.

CITENDO 40

KWIKWA

Yaka 700 yamunyuma, Mika jwakulocesya ali alocesye kuti Mesiya jwali Mwenye cacipagwa mu msinda wa Betelehemu, kumangwawo Mwenye Dawudi. Nambo ngani jaliji apa; Maliyamu ni Yusufu wâtamaga ku kumpoto kwa Nasaleti ulendo wa masiku gatatu kuti ukayice ku Betelehemuko. Nambo ana malemba cigakwanilisigwe camti uli?

Cilicose caliji mmyala mwa Mlungu. Ndaŵi pajaŵandicile kuti Maliyamu akole mwanace, Kayisala Ogusito, Mwenye jwamkulungwa jwa ku Loma jwapelece lilamusu lyakuti mundu jwalijose ajawule akalembesye lina ku msinda wa kumangwakwe kuti apeleceje msongo. M'yoyo Yusufu ni Maliyamu wâwâkwete citumbo wala wâpite ku Nasaleti mu msinda wa Betelehemu.

Jemanjajo ali kweleko, jakwanile ndaŵi jakuti mwanace apagwe, ni wâwâlece mwanace jwawo jwamlume jwandanda kupagwa.

Wamwâjilile mu nguwo ni wamgonece mu cakulila yilango, ligongo kwaliji kwangali malo gakuti akagonile ku malo gagona acalendo. (Luka 2:6-7)

Ku Betelehemuko kwagumbele ni wându wâjinji wâkwendajenda (wâwâyikaga kukulembesya kuti apeleceje msongo), mwanace jwaŵatesile cilanga Mlungu kuti cacipagwa jula jwapali. Malemba gaksala mndandanda wakwe cenene mwakusimicisya:

Jwamkongwejo jwaŵelece mwanace jwakwe jwamlume jwandanda. (Luka 2:6)

Kumbali ja mamagwe mwanaceju, lyeleli lyaliji likandi lyawo lyelume lyandanda kupagwa lya Maliyamu, nambo kumbali ja babagwe, jweleju jwaliji mwanace jwa Mlungu mpaka kalakala. Mu liloŵe lyajwapanganyicisye Mlungu cilambo capasi, liloŵe lyakwe lilyolyo lyalyalindime kutyocela Mwitumbi lya Sinayi, liloŵelyo lipikaniceje mu kulila kwakwe kwa mwanaceju.

Ana mwanaceju jwapagwile kwapi?

Ngaŵa ku nyumba ja ucimwene, ngaŵa ku cipatala soni ngaŵa ku malo gagona acalendo. Mwenye jwakutyocela kwinani jwapagwile mwicinga, mmalo mwayikusapagwila yilango, soni mu cakulila ca yilangoyo kuŵa cindanda cakwe.

Yosopeyi yaliji mbuŵa ja mapulani ga Mlungu.

Pakuŵa mcimanyi canasa ca Ambuje wêtu Yesu Mesiya kuti atamose wâliji wâkusicila, nambo ligongo lya jemanja wâkundile kuti aŵe wâkulaga kuti kutyocela mkulaga kwakwe jemanja mŵe wâkusicila. (2 Akolinto 8:9)

Ana Mlungu jwalinganyisye cindimba cilicose cakulosya kucimbicisya kwika kwa Mwanace jwakwe Jwamlumejo?

Jwalinganyisye.

CITENDO 41

NGANI JA WAKUCINGA YILANGO

Ana Mlungu pandanda jwamanyisye
 wani yakwika kwa Mesiya pa
 cilambo capasi pano? Ana Mwenye
 jwamkulungwa jwakulamulila cilambo?
 Wandu wakusicila ni wakumanyika?
 Kapena acimlongola wa mipingo?

lyayi.

Wandu wandanda kupocela ngani
 jamboneji waliji wakucinga yilango
 wawaliji wakulaga, wandu wawalangaga
 ngondolo syasyapelecegwa mbopesi
 ku Nyumba ja Mlungu pa malo
 gakupelecela mbopesi mu msinda wa
 Yelusalemu.

Waliji wakucinga ngondolo
 wawatamaga kwitinji kulolela
 yilango yawoyo cilo. Lilayika lya
 Ambuje lyawonecele jemanjajo
 soni lumbili lwa Ambuje lwa wasile
 mwakwasyungulila jemanjajo,
 ni wakamwilwe ni woga.

Nambo lilayikalayo lyasalile
 jemanjajo kuti, "Mkasimjogopa.
 Namjigalile ngani jambone
 jajiciwa jakusangalasya mnope
 kwa wandu wosope. Lelo jino mu
 msinda wa Mwenye Dawudi apali
 Mesiya kwa Jemanja; jwali Mesiya
 Ambuje! Aci ni cimanyisyo cakwe
 kwa jemanja: cimkamsimane
 mwanace ali amwijiilile mu nguwo
 ni kumgoneka mu cakulila yilango."

Ndawi jijojo malayika gejinji
 gakutyocela kwinani gawonecele
 pampepe ni lilayika lila gali
 mkumlumba Mlungu kuti,
 "Lumbili luwe kwa Mlungu
 kwinani ni mtendele pa cilambo
 capasi pano kwa wandu

wakumnonyela jwalakwejo.

Malayika gala gali gatyosile
 pawaliji jemanjajopo ni kwawula
 kwinani, wakucinga ngondolo
 wala wasalilanaga kuti, "Kwende
 tujawule ku Betelehemu tukalole
 yayitendegwe, yatusalile Ambujeyi."

M'yoyo jemanjajo wanyakwice
 mwacitemacitema ni wajile
 kwasimana Maliyamu ni
 Yusufu pamo ni mwanacejo ali
 amgonece mu cakulila yilango.

Jemanjajo ali am'weni
 mwanacejo, wapite mcijenesya
 malowe gawasaliligwe
 gakwamba mwanacejo, wandu
 wosope wawapikene yeleyi
 wasimonjile. (Luka 2:8-18)

Aji jaliji ngani jambone jakutyocela
 kwa wakucinga yilango!

*Mesiya apali! Uwe tum'weni soni
 tumnyakwile! Malayika gatusalile uwe
 kuti jwalakwejo ali Mesiya Ambuje!
 Nyimbo sya malayika syapikanikaga
 kwinani kosope! Cilo cawele mpela muusi!
 Mesiya jula ayice! Ali akuno, ali akuno!*

Wandu wane wakulupilile ya wawecetaga
 wakucinga ngondolowo, nambo wajinji
 nganakulupililaga. Nambo komboleka
 kulupilila kapena ngakulupilila,
 kupagwa kwakwe kwa Mwenye
 kwaga wenyene ngani sya pa cilambo
 capasi mu mbuwa siwili,¹⁴ kwasowekenye
 wandu wa pa cilambo capasi.

Masiku 8 gali gamasile,
 mwanacejo ali amwumbesye,
 wampele lina lyakuti Yesu, lina
 lyalyapelecegwe ni lilayika
 jwalakwejo mkanapagwe. (Luka 2:21)

Yesu paŵapali mwicinga mula, Yusufu ŵasosile malo gambone gakuti litame liŵasa lyawolyo.

Lisiku line acalume ŵane ŵalunda (pa ngani sya ndondwa) ŵayice ku Yelusalemu mwakusengwa. Mwakulongolegwa ni ndondwa, ŵele ŵanduŵa ŵatyocela kwakutalika ku Pelesiya ali mkumsosasosa Mwenye jwasambanoju.

Acalume wosopeŵa ŵakwete ciwusyo nambo soni cakulinga cimpepe:

“Ana ali kwapi Mwenye jwa Ayuda jwapaliju? Tujiweni ndondwa jakwe kungopokolyuŵa, ni tuyice kukumlambila jwalakwejo.”

Mwenye Helodi paŵapikene yeleyi yasakalisye mnope pamo ni ŵandu wosope ŵa mu Yelusalemu. Ali ŵasongangeny acakulungwa wosope ŵa ŵakutaga mbopesi, ŵawusisye kuti, “Ana Mesiyaju cacipagwila kwapi.” Jemanjajo ni ŵajanjile kuti, “Ku Yudeya mu msinda wa Betelehemu, pakuŵa yeleyi ni yajwalembile jwakuloceya.”

Kaneko Helodi ŵaŵilasile acalume mcece ŵala mcisyepela ni ŵasalile kuti, “Mjawule ni mkamsose mwakusamalila cenene mwanacejo. Pacimcigamba kumpatapo, cimusalile kuti none jwakwe cinjawule kukumlambila jwalakwejo.”

Jemanjajo ali amasile kwapikanila mwenyewo, ŵapitilisye ulendo wawo soni ndondwa jila jalongolelaga jemanjajo mpaka jajile kwima pa malo pajwaliji

mwanacejo. Jemanjajo paŵajiweni ndondwajo ŵasangalele mnope.

Acalume ŵala paŵajinjile m’nyumbamo, ŵam’weni mwanacejo ali ni Maliyamu, mamagwe, ŵatindiŵele ni kumlambila jwalakwejo. Kaneko ŵagopwele msaku wawo ni ŵakopwesye mituka ja golide, ubani ni mule ni kuyipeleka.

Acalume ŵala ŵawujile kumangwawo kupitila litala line, pakuŵa ŵaliji ali asaliligwe ku lugono kuti akawujila kwa Helodi.

Paŵatyosile jemanjajo, lilayika lya Ambuje lyawonecele Yusufu mu sagamisi ni lyatite, “Mjimuce, mumjigale mwanacejo pampepe ni mamagwe ni mtilile ku Iguputo. Mkatame kweleko mpaka pacinjimsalila pakuŵa Helodi caŵe ali mkumsosasosa mwanacejo kuti amwulaje.” (Mateyu 2:1-13)

Helodi ŵalinjilile kuti amwulaje mwanacejo. Wāndu ŵa ku Yelusalemu nganamtendela masengo mwanacejo, nambo acalume ŵalunda ŵala ŵaŵayice kutyocela ku cipululu cakogoya kukumsosa jwalakwejo, ŵamlambile jwalakwejo ni kumpa mituka jakwenela kumpa mwenye: golide, ubani nambo soni mtela wa mtengo wapenani wakumucisya mtembo. Nambo ligongo cici mpaka mtela wakumucisya mtembo?

Ana jemanjaji ŵamanyilile kuti Yesu ŵapali nambo soni caciwa?

CITENDO 43

MWANACE JWAMBONE

Lilayika lila lili lyatetele Yusufu, Yusufu wājigele Maliyamu pamo ni mwanace jula ni kwawula ku lguputo, kwaŵatamaga mpela wāndu wākutilla kumangwawo mpaka ali awile Mwenye Helodi jwaŵaliji jwangalwe.

Ali awile Mwenye Helodi, lilayika Iya Ambuje lyawonecele Yusufu ku lugono ku lguputo kula ni lyatite, “Mnyakuce, mumjigale mwanacejo pampepe ni mamagwewo ni mjawuleje ku cilambo ca Isilayeli, pakuŵa wāŵasakaga kumwulaga mwanacejo wāla awile.” (Mateyu 2:19-20)

Yeleyi yakwanilisyeye soni yakulocesya yine yakalakala yaŵaŵecete Ambuje:

Namwīlasile mwanace jwangu kutyocela ku lguputo. (Hoseya 11:1)

M’yoyo Yusufu ni Maliyamu wāmjigele Yesu kwawula ku Nasaleti, kwaŵakulile pampepe ni acapwakwe nambo soni acalumbugwe.¹⁵

M’matale gejinji mcanda Yesu jwaŵaga mpela wānace wāne wosope. Jwalyaga, jwagonaga, jwang’andaga, jwalijiganyaga nambo soni jwalijiganyisyeye kutenda malonda. Nambo Yesu jwaliji jwakulekangana ni wānace wāne m’matale gane. Yesu jwaliji jwangalinonyela, jwacimbicisyaga acinangolo wākwe, nganalambusyeye, soni ndaŵi syosope jwasangalasyaga Atatigwe Wākwini.

Jwaliji jwamswela, jwangali ulemwa, jwacasa soni jwatalikanganaga ni ulemwa. (Ahebeli 7:26)

Yesu jwaliji mwanacejo jwambone mu mbili ja cilambo capasi. Kuŵa jwambone

ngayikugopolela kuti nganawulaleje kapena kopoka yilonda pacilu. Yeleyi yigopolela kuti jwakwete ndamo syambone syacipago, jwalakwejo jwaliji jwamswela kwene nambo soni jwambone. Jwaliji jwambone m’macili ni mu lunda, nambo mkanajinjile m’citumbo mwa Maliyamu, jwaliwīcile cile ndaŵi jakutamila pa cilambo capasi pano mpela mundu pasikati pa wāndu.

Yesu jwakusile mu lunda ni mu msingu, soni ni cinonyelo cakutyocela kwa Mlungu ni wāndu wākwe. (Luka 2:52)

Yesu paŵakwete yaka 12, wājendaga ni acinangolo wākwe kutyocela ku Nasaleti kuja ku Yelusalemu ku cindimba cakupeleka mbopesi ca pa caka cakolanjigwa kuti Pasaka. Jele ndaŵiji ni kuti acacanda wā msingu wakwe wāŵaga ali mu msinda wekulungwa kwendajenda, nambo Yesu wāŵaga ali m’Nyumba ja Mlungu, ni kutama pasikati pa aciŵalimu wā malamusi ni kwapikanilaga jemanjajo ni kwawusyaga yiwusyo.

Wosope wāŵampikene jwalakwejo wāsिमongaga ni lunda lwajwakwete nambo soni kwanga kwakwe. (Luka 2:47)

Nyumba ja Mlungu galiji malo gaŵapelecelaga mbopesi syakutinisya sya ngondolo pakupesya ulemwa wa wāndu. Yesu ŵayimanyilaga yindu yanganayimanyililaga aciŵalimu wā malamusi wāla.

Jwalakweju jwayice kukupeleka mbopesi jakwe jwakumalisya ja mwanace jwa ngondolo.

CITENDO 44

MWANACE JWA NGONDOLO JWA MLUNGU

Yaka 30 yili yimasile cipagwile Yesu ku Betelehemu. Kayisala Agusito wawile; mwanace jwakwe jwakumsimana ni jwajwalamulilaga cilambo ca Loma. Helodi Antipasi jwalamulilaga upande wa Galileya. Pontiyo Pilato jwalamulilaga upande wa Yudeya nambo soni jwakulocesya jwasambano ali mkulalicila upande wa Palesitina.

M'gele masikugo Yahaya jwakusingula jwayice ni jwalalilaga m'cipululu ca Yudeya kuti, "Mgalawuce mitima pakuwa Ucimwene wa Mlungu uwandicile."

Jwalakweju ni jwaŵagambaga Yesaya jwakulocesya: "Liloŵe lya mundu jwakugumila m'cipululu likuti, 'Mkolosye litala lya Ambuje, jongolani litala lyakuti apite ŵalakwewo.'"

Yakuwala ya Yahaya yaliji yakupanganyigwa kutyocela ku manyunya ga ngamiya, jwakwete lamba ja lipende m'ciwunu mwakwe soni yakulya yakwe yaliji sombe ni uci wamwitinji. (Mateyu 3:1-4)

Ŵandu ŵajinji paŵaliji mkuwala yakuwala yambone ni kulyaga yakulya yambone, Yahaya jwatamaga umi wangasaka yejinji. Jwaliji mundu jwaŵakwete cakulinga. Yahaya jwaliji jwakulocesya jwa Mwenye.

Yaka 100 yamunyuma, ŵakulocesya ŵaŵili, Yesaya ni Malaki ŵalembile yakwamba jwakulocesya jwa msogolo jwacacilocesya yakwika kwa Mesiya jwali Mwenye. Jwakulocesyajo jwaliji Yahaya.

Ŵakulocesya ŵandanda ŵala ali alocesye kuti Mesiya jwaŵaŵisile cilanga jula caciyika pa cilambo capasi mu ndaŵi

jakwe, Yahaya ŵalalilaga kuti: Ndaŵi jila jikwanile, Mesiya jula ali akuno!

Makuga ga ŵandu gawutucile ku cipululu kukumpikanila Yahaya. Ŵandu ŵaŵapesisye ulemwa wawo pakumsaka Mesiya, ŵasinguligwe m'Lusulo lwa Yolodani. Mu lyele litalali ŵalosisye cikulupi cawo mwa Mesiya jwacacatyocesya ngongole jawo jekulungwa ja ulemwa ni kwatenda jemanjajo kuŵa ŵakulungama.

Lisiku ni lisiku, cijuma cilicose Yahaya ŵasalilaga ŵandu yakwamba kumjembeceya Mesiya jwakutyocela kwinani kuti, "Ngangwenela gopola atamose ngonji sya sapato syakwe, jwalakwejo cacimsingulaga jemanja ni Msimu Ŵaswela" (Mateyu 3:11).

Kaneko lisiku line Mesiya jula jwayice petumbi ni kupita sikati ja ŵandu mpaka pamalo paŵasingulilaga ŵandu Yahaya pala. Yahaya ŵalanjile Yesu ni ŵatite,

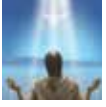
"Mlole, ngondolo ja Mlungu, jakutyosya ulemwa wa ŵandu pa cilambo capasi!"

(Yahaya 1:29)

Ana ligongo cici Yahaya ŵakolangaga Yesu kuti ngondolo ja Mlungu?

Naga mkumanyilila ligongo lyakwe, nikuti mkumanyilila cakulinga ca Mwenye.

CITENDO 45

MWANACE JWAMLUME JWANGALI ULEMWA

Yesu wawendile Yahaya kuti wasingwile, Yahaya wakanile ligongo Mwenye jwali Mesiya jwakutyocela kwinani nganasosegwaga galawuka mtima.

Nambo Yesu wajanjile kuti, "Kuli kwambone kuti tutende yeleyi sambano ni cakulinga cakuti tukwaniliseye kulungama kosope." (Mateyu 3:15)

M'yoyo Yahaya wasingwile Yesu. Pagamba kusinguligwa, Yesu walilosisye kuti ali yimo ni wandu wawayice kukwakulupusya.

Yesu ali agambile kusinguligwa, wacuvice m'mesi mula. Ndawi jijojo kwinani kwawugwice, Yahaya ni wawuveni Msimu wa Mlungu uli mkutuluka mpela ngunda ni walangucile pa walakwewo. Lyapikanice liloŵe kutyocela kwinani kuti, "Aju ni mwanace jwangu jwangusinamnonnyela, soni jwalakweju ni jwangusisengwa najo!" (Mateyu 3:16-17)

Mpela lisiku lyandanda lyakupanganyigwa kwa cilambo, mkamulano wa Mlungu msyene wawonecele soni. Atamose Mlungu msyene, Msimu wakwe, maloŵe gakwe gakumulaga masengo mpela mwaŵatendelaga pakupanganya cilambo, soni sambano gacikamula masengo pakuyikulupusya yeleyi.

Twawuveni Msimu wa Mlungu (pandanda pala wawajendaga pacanya pa mesi) uli mkwika pa Yesu. Tum'weni mwanace jwa Mlungu (Liloŵe lyalyapanganyisye cilambo) ali mkucuwuka m'lusulo. Twapikene Atati ali mkuweceta kutyocela kwinani.

Yaka 30 yamunyumayi, Yesu watamaga mu umi wangamanyika pameso pa wandu, nambo Atati wakwinani walolecesyaga nganisyo syawo syosope, maloŵe nambo soni yakutenda yawo.

Ana cigamulo ca Mlungu caliji camti uli pa umi wa Mwanace jwawo?

"Mwa jwalakwejo ngusasengwa mnope!"

Mu mbili sya wandu wosope, Yesu ni wawatesile yosope yaŵasakaga Mlungu. Cine cilicose, ndawi syosope nambo soni cenene.

Yesu watesile yaŵalepele kutenda Adamu: pakusaka kulosya cilandanyo ca Mlungu. Nambo Yesu watesile yakupunda yeleyo, ni waliji cilandanyoco.

Kalakala Mlungu jwaŵecete ni acinangolo wetu kupitila mwa wakulocesya ndawi syejinji soni m'matala gakulekanganalekangana, nambo m'masiku gakumalisya aŵecete kwetuwe kupitila mwa Mwanace jwakwe, jwaŵamsagwile kuŵa jwakulamulila yindu yosope, soni kupitila mwa jwalakwejo Mlungu jwapanganyisye cilambo. Mwanacejo ni jwali jwakulangusya lumbili Iwa Mlungu soni ni jwali jwakulungama jwakwimilila m'malo mwakwe ni kuyilamulila yindu yosope ni maloŵe gawo gamacili.... (Ahebeli 1:1-3)

Mkasimsimonga Yesu pacaciweceta kuti,

"Une ni Atati tuli wampepe." (Yahaya 10:30)

Yesu ni jwali Mwanace jwambone.

CITENDO 46

MUNDU JWAŴILI

Satana nganaŵa jwakusengwa pakuyiwona kuti mundu jwambone akutama mu ucimwene wakwe. Nambo Satana jwakwete litala lyakwe mpela mwaŵamtendele mundu jwandanda kuti alemwe. M'oyoyo Satanajo jwalinjile kumlemwekasya mundu jwaŵiliju.

Satana jwasakaga kuti Yesu aŵe pasi pa ulamusi wakwe mpela mwaŵatendele Adamu kuŵa pasi pa ulamusi wa Satanajo. Naga Mwanace jwa Mlungu akatende ulemwa, nikuti jwalakwejo mkanawā jwakwenela kwakulupusya ŵandu ŵakwe ku ulemwa wawo.

Kaneko Yesu ŵajigaligwe ni Msimu kwawula ku cipululu kuja kulinjigwa ni Satana. Yesu ali alijimile kulya kwa masiku 40 cilo ni muusi, jakwete sala. Satana jwakwalinga jula jwayice kwa ŵalakwewo ni jwatite, "Naga mmwejo mli Mwanace jwa Mlungu, mgasalile magangaga kuti gasanduce mkate." (Mateyu 4:1-3)

Yesu jakwete sala, nambo nganampikanila Satana. Ŵalakwewo nganasaka kutenda yindu yangaŵajilwana ni yakusaka ya Atati ŵawo, soni nganasaka kamulicisya masengo macili gawo pakusaka kwanilisyā yakusaka ya cilu cawo. Pakusaka kumgonjesya Satana, Yesu ŵajigele maloŵe gagalembegwe m' buku ja Musa:

"Yilembegwe kuti, 'Mundu ngaŵa mkuŵa umi ligongo lya yakulyape, nambo ni liloŵe lililyose lyakutyocela mkamwa mwa Mlungu.'" (Mateyu 4:4; Detolonome 8:3)

Mu kulikwesya kwakuloŵela kwakwe, Satana jwalinjile soni kumlinga Jwamswelajo. Satana jwajigele ŵalakwewo ni kwawula nawo petumbi lyelewu mnope ni kwalosya mawucimwene ga pa

cilambo capasi ni lumbili lwakwe. Satana jwatite, "Yosopeyi cinampe kuŵa yenu, naga cimundindiŵalile ni kulambila une." (Mateyu 4:8-9)

Adamu ali alemwisye, Mlungu ŵamtyocesye mundu ulamusi wakucilamulila cilambo capasi. Satana jwajiŵile ulamusi wakulamulila cilambo capasi, kulitenda msyenejo kuŵa Mwenye. Sambano Mwenye jwa lumbili jwayice pa cilambo kukuwucisya ulamusiwu kwa mundu, nambo jwalakwejo nganayitenda yeleyi pakumlambila Satana jwaŵayice kukumjonanga.

Yesu ŵamsalile Satana kuti, "Satana, mundalicile une! Pakuŵa yilembegwe kuti: 'Mwalambileje Ambuje Mlungu ŵenu, ni kwatumicila ŵalakwepewo.'" (Mateyu 4:10)

Pakumalisya Satana jwatyocele Yesuwo. Satana nganaminjeje mundu jwalijose mpela jwalakweju, mundu jwanganakola mtima wakuti atende ulemwa. Yesu ŵaliji ŵalekangane ni Adamu, nambo soni yisukulu yawo.

Mundu jwandanda jwaliji jwakutyocela ku luwundu lwa pa cilambo capasi, nambo mundu jwaŵili jwaliji jwakutyocela kwini. (1 Akolinto 15:47)

Adamu ŵaliji mundu jwambone jwandanda. Yesu ŵaliji mundu jwambone jwaaŵili. Satana ali ŵalinjile Adamu kuti atende ulemwa, Adamu ŵalepele nambo Satana jwapundile. Satana ali ŵalinjile Yesu kuti atende ulemwa, Satana jwalepele nambo Yesu ŵapundile.

Mundu jwandanda jwatulongwele uwe mu ucimwene wa ulemwa ni ciwa, nambo mundu jwaŵili jwatulongwele uwe kutukoposya mwelemo.

CITENDO 47

MWENYE MESIYA

Pambesi pa kulinjigwa kwawo ni Satana kuti atende ulemwa, Yesu wawujile ku Nasaleti kwa wakulile soni kwa wakamulaga masengo gawo ga ukalipentalala.

Pa lisiku lya Sabato Yesu wapite ku nyumba jakulijiganyicisya ya Mlungu malingana ni msyungu wawo. (Luka 4:16)

Nyumba jakulijiganyicisya ya Mlungu galiji malo gakupopelela kwaga walanjigwaga Malemba nambo soni kugagopolela Lyakuweluka lililyose. Lyele lisikuli Yesu wakwete yakuti wasalile wandu.

Wajimwice kuti a walanje Malemba.

Wapele buku ja Yesaya jwakulocesya, ali awunukwile wagasimene malo gagalembegwe kuti.

Msimu wa Ambuje uli pa une, ligongo usagwile une kuti lalicile Ngani Syambone kwa wakulaga. Undumisye une kuti ngalalicile ya kugopolegwa kwa acikayidi ni kwatenda wandu wangelola kuti alole ...” (Luka 4:17-18)

Malemba ga wawalangaga Yesuga galembegwe kalakala pakwamba ya Mesiya jwali Mwenye jwacacalosya wandu mwa welele Mlungu ni kwakulupusya wakulemwa ku macili ga Satana, ulemwa, ciwa nambo soni kumoto.

Kaneko Yesu wawunicile buku jila ni kujiwucisya kwa jwakutumicila m'nyumbamo ni watemi pasi. Meso ga wandu wosope m'nyumbamo galiji pa walakwewo, ni watandite kwasalila kuti, “Lelojino malemba gakwanilisigwe mpela yamtite pakupikana!” (Luka 4:20-21)

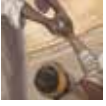
Ana wandu wawapikene Yesu ali mkuweceta yeleyi kuti ali Mesiya jwayayice kutyocela kwinani kukwanilisya yawalembile wakulocesya m'Malemba, watesile cici?

Wandu wosope wawaliji m'nyumbamo pawapikene yeleyi, yasakalisye. Wajimwice ni wakopocesye Yesuwo kusa kwa msindawo ni kwawula nawo petumbi pawatawigwe msindawo ni cakulinga cakuti akaponye pasi. Nambo Yesu wagambile kupita sikati ja wanduwo ni kwawulaga. (Luka 4:28-30)

Yesu wakwete ulamusi. Kulekangana ni Adamu pamo ni yisukulu yawo ya ulemwa yayajenelaga kuwa, Mwenye jwali Mesiya jwakusaguligwa ni Mlungu jwakwete ulamusi wosope. Pangali mundu jwalijose jwampaka kumkamula jwalakwejo, ni aka we ali asacile msyene.

Nambo jwalakwejo mpaka jwakwaye jemanjajo.

CITENDO 48

ULAMUSI PA MISIMU JAKUSAKALA NI YILWELE

M'malemba ga wákuloceya, limo mwa mena ga Mesiya lili lyakuti Mkono wa Ambuje (Yesaya 53:10). Yakusimonjesya yawatendaga Yesu yalosyaga kuti wálakwewo ali Mkono wa Ambuje pa cilambo capasi pano. Wákulwala wápolaga nambo soni wawe wájimukaga ku wawe pagamba kwakwaya ni mkono wawo kapena pagamba kupikana maloŵe gakutyocela pakamwa pawo.

Wádu wájinji wáyikaga kwa wálakwewo ni wálemale; wángalola, wálemale ngongolo, wangaŵeceta ni wáne wájinji ni kwagoneka pasi pa sajo syawo ni wáposyaga. (Mateyu 15:30)

Maloŵe ga wákuloceya gakwanilisigwaga.

Wángalola wálolaga, wálemale wájendaga, wáwákwele matana wápolaga, wángapikana wápikanaga, wawe wájimukaga ku wawe nambo soni Ngani Syambone sikulaligwa kwa wákulaga. (Mateyu 11:5 [Yesaya 35:4-6; 61:1])

Paliji pangali cilwele canganaposyaga Yesu.

Sambano mundu jwine jwamatana jwayice kwa Yesu, mwakwaŵenda, jwatindiŵele ni jwatite kwa wálakwewo, "Naga akusaka, komboleka kuswejesya." Kaneko Yesu wájésile mwacanasa, wátambasukwile mkono wawo kumkwaya mundu jula ni wámsalile kuti, "Une ngusaka, swejelani."

Yesu ali agambile kuŵeceta gele maloŵega, ndaŵi jijojo matana gala gamtyosile jwalakwejo, ni wámswejesye. (Maliko 1:40-42)

Palyakapilaga Iyuŵa, wádu wáyice kwa Yesu ni wákulwala wáwákwele mawulwele gakulekanganalekangana, ni wáposyaga pagamba kusajika makono gawo pa wákulwalawo. Konjecesya pelepo, misimu jakusakala jakopokaga mwa wádu wájinji jili mkugumila kuti, "Mmwejo mli Mwanace jwa Mlungu!"

Nambo Yesu wájijamukaga misimu jakusakalajo ni nganjikundaga kuti jiŵecete soni ligongo jamanyililaga kuti wálakwewo ali Mesiya. (Luka 4:40-41)

Yesu nganasakaga kuti misimu jakusakalajo jiŵicile umboni ya wálakwewo. Malayika gakusakalaga gaŵicile umboni ya ulamusi ni macili gaŵákwele Yesu pandaŵi jaŵaŵecetaga kwinani ni cilambo capasi kuŵa m'malo mwakwe. Malayikaga gagambaga kutetemela pagakumbucilaga ya lisiku Iyaŵaga ponyice pasi kutyocela kwinani. Sambano wálakwewo wátamaga pasi pano mpela mundu. Ulamusi wa mwenye jwawo wagaŵanyice. *Mwenye jwa lumbili* ni jwajwajigele ulamusi wosope.

Kulikose kwaŵajawulaga Yesu, macili ga Satana ganondipaga, soni kulikose kwaŵajawulaga Yesu kulwesegwa kwakwaŵaga pa wádu ligongo Iya ulemwa, wátyocesyaga.

Pakutenda yakusimonjesyayo,, Yesu wákwele utenga:

"Wáŵecetaga kuti, "Ndaŵi jikwanile, ucimwene wa Mlungu uŵandicile. Mgalawuce mitima ni mkulupilile Ngani Syambonesi!" (Maliko 1:15)

CITENDO 49

ULAMUSI PA MBUNGO NI MATUMBELA

Yesu wásagwile acalume 12 wáwajendaga nawo nambo soni kuti jemanjajo alijiganye kutyocela kwa wálakwewo. Wáwajendaga acakongwe wájinji wáwakuyaga wálakwewo. Wákamucisyaga Yesu ni wákulijiganya wáwawo pakwapa yakulya nambo soni mbiya.

Kwa wosope wáwakulupililaga wálakwewo, kuwílanjigwa kwawo ni Yesu kwa wáwaga kwangasawusya:

“Munguye une.” (Luka 5:27)

Nambo soni kuwílanjigwa ni wálakwewo kwa wáwaga kwakatala:

“Jwalijose jwakwanonyela mnope babagwe kapena mamagwe kupunda une, ngakwenela kuwa ni une; soni jwalijose jwakumnonnyela mwanace jwakwe mnope kupunda une, ngakwenela kuwa ni une.” (Mateyu 10:37)

Pakuwa wájinji mwa wákulijiganya wáwawo wálinji wákuwulaga somba, ndawi syejinji Yesu wáwaga mungulugulu Nyasa ja Galileya. Wáwawo wájinji wáyikaga kutyocela kwakutalicila wane pakuwandika.

Lisiku line Yesu wátandite kwiganya mungulugulu nyasa. Wáyice wáwawo wájinji mungulugulu nyasamo mwakuti mpaka wálakwewo wákwesile mwiboti ni wájinjanyaga ali atemi mwelemo. (Maliko 4:1)

Pa wájinjanyisye kwa lisiku lyamtundu, Yesu wásalile wákulijiganya wáwawo kuti, “Kwende tujombocele lisi line lya nyasalayo.” Wálinji ali mwiboti kala ni wáwutandite ulendo kulileka likuga lila.

Nambo ndawi jijojo jayice mbungo jamacili. Matumbela gelewulewu gajinjilaga mwibotimo mwakuti libotilyo lyatandite gumbala mesi. Yesu wálinji mkugona kunyuma kwa libotilyo, mtwe ali awisile pa msamilo. Wákulijiganya wála wájinjanyisye mwagumila kuti, “Cemwalimu, ana ngakuyiwona kuti tukumilwa?” Yesu pa wájinjanyisye, wájinjanyisye mbungo jila kuti jilece ni kugasalila matumbela gala kuti, “Mtulale! Mwé bata!”

Ndawi jijojo mbungo jila jalesile ni papali bata pa nyasapo. Kaneko wálakwewo wáwusisye wákulijiganya wáwawo wála kuti, “Ligongo cici mkutenda woga, ana ngamkukulupililape?”

Wákulijiganyawo wakwete woga mnope ni wáwusyanaga kuti, “Ana jweleju nduni jwampaka mbungo ni matumbela kumpikanila!” (Maliko 4:37-41)

Ana jweleju nduni? Yaka 1000 yamunyuma, Dawudi jwakulocesya jwajanjile kala cele ciwusyoci kuti:

“Jemanjajo wálinji munda wi jakuti lunda lwamalile. Kaneko wálinji Ambuje ligongo lya yipwetesi yawo, wálakwewo ni wákopwesye m’yipwetesimo. Wájinjanyisye mbungo pagamba kusongona; soni matumbela ga pa nyasa gatulele.” (Masalimo 107:27-29)

Ana nduni jwampaka ajilekasye mbungo ni matumbela pagamba kuyisalila?

Malo we gakwe gagogo ni gawayipanganyicisye.

CITENDO 50

ULAMUSI PA ULEMWA

Lisiku line wându wâne mcece wâmâmjigele mundu jwam’we yiâwalo pa macika ni kwika najo kwaâwaliji Yesu.

Jemanjajo wâlinjililaga kuti akole lipesa lyakuti apite nambo m’nyumbamo mwagumbele mnope mwakuti wâlepele kupita. M’yoyo wâkwesile pa msakasa wa nyumbajo, wâwamwile ni kutulucisya licika lila pasogolo paâwaliji Yesu.

Yesu pakuciwona cikulupi cawo, wâmsalile mundu jwam’we yiâwalojo kuti, “Mwanangu, ulemwa wenu ukululucigwe.” (Maliko 2:5)

Yesu wâmanyilile kuti jwele munduju caâwacisakaga mnope ngaâwa kuti atandile soni kwenda, nambo kuti amkululucile ulemwa wakwe.

Nambo wâne mwa aciâwalimu wâ malamusi wâwâtemi pelepo wâliwusyaga kuti, “Ana jwalakweju akuâweceta kuti cici, kweleku kuli kumnyosya Mlungu, ligongo Mlungupe ni jwampaka akululuce ulemwa!”

Yesu wâmanyilile nganisyo sya jemanjajo ndaâwi jijojo, m’yoyo wâwâsisye kuti, “Ana ligongo cici mkuliwusya yeleyi m’mitima mwenu? Ana cangasawusya ni cici kumsalila mundu jwam’we yiâwalo kuti, ‘Ulemwa wenu ukululucigwe’ kapena ‘Jimukani, mjigale licika lyenu ni mjende’? M’yoyo ngumâsimicisya jemanja kuti Mwanace jwa Mundu akwete ulamusi pa cilambo capasi pano wakululucila ulemwa.”

Kaneko Yesu wâgalawucile kwa mundu jwam’we yiâwalo jula ni wâtite, “Mjimuce, mjigale licika lyenu ni mjawuleje kumangwenu.”

Munduju jwasumbilesumbile, jwajigele licika lyakwe ni jwakopwece wosope wâla ali mkulola. Wându wosope wâla wâsimonjile ni wâmtogolele Mlungu ali mkugumila kuti, “Uwe nganâtuyiwoneje yindu mpela yeleyi kala kose!” (Maliko 2:6-12)

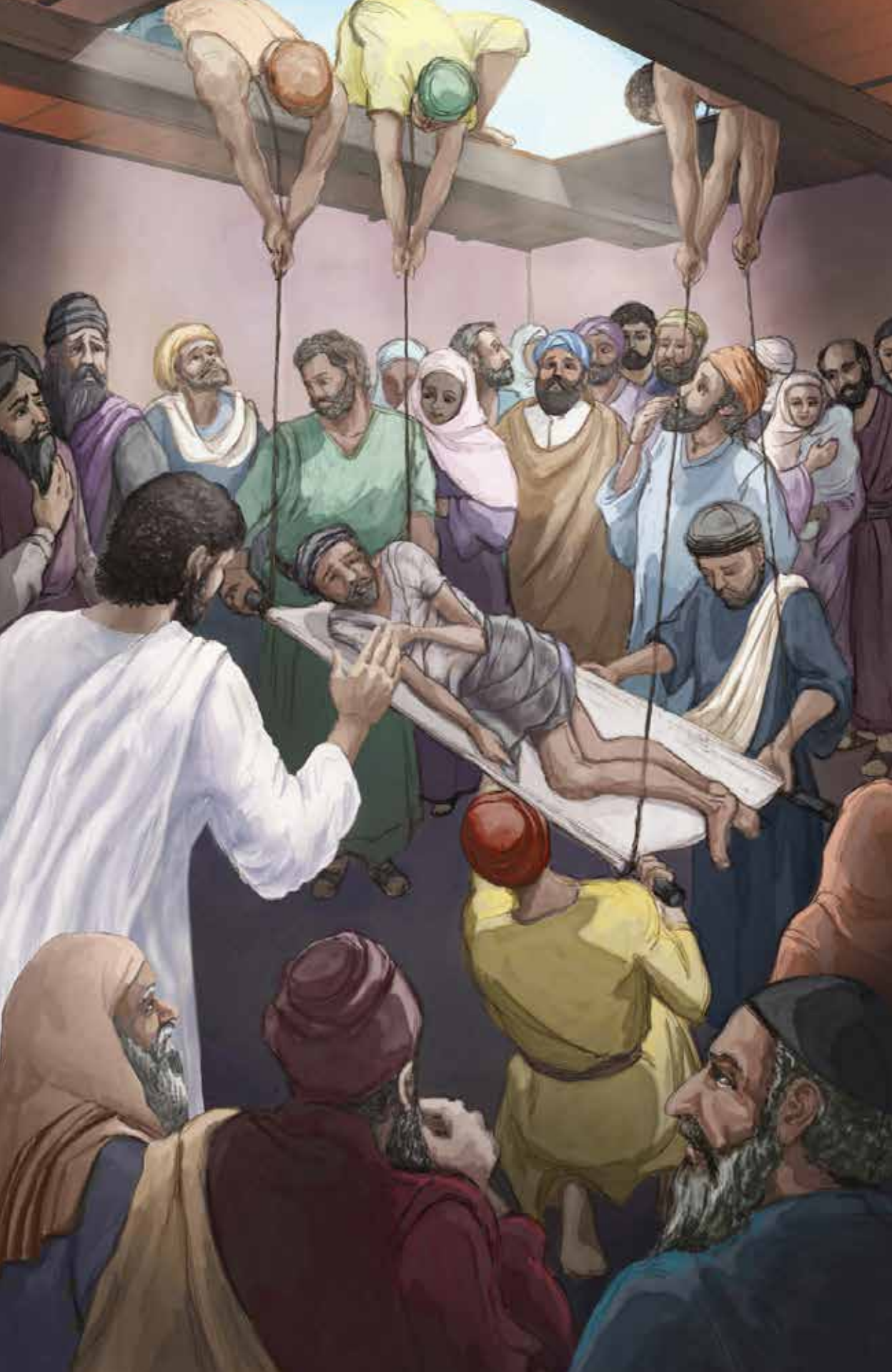
Aciâwalimu wâ malamusi wâla nganâmanyilila cilicose ligongo lya dini jawo nambo soni kulikwesya kwawo. Nganisyo syawo syaliji syakuti, “Mmwe Yesu, mli wâkumnyosya Mlungu! Kumnyosya Mlungu ligongo mkulilambucisya kuti mpaka mkululucile ulemwa, nambo Mlungupe ni jwampaka atende yeleyi.”

Mu nganisyo syawo nganâlemwaga kuti Mlungupe ni jwampaka akululucile ulemwa, nambo wâlemwaga paganisya nganisyo syawo yakwamba Yesu kuti ali nduni.

Ana mkuganisya kuti Yesu ali nduni? Ana mkukumbucila ngopolelo sya lina lyawo? Lina lyawo ligopolela kuti Ambuje akusakulupusya.

Mu msinda wine wa ku Palesitina kwaâwajiganyisye Yesu, wându wâkwâleleko wâyice pakuâweceta kuti:

“Sambano tulipikanile wacimsyewe soni tumanyilile kuti aju munduju yakuwona ali Mesiya jwa pa cilambo capasi.” (Yahaya 4:42)

CITENDO 51

KOLA MACILI PA CIWA

Yesu wâkwete macili pa ciwumbe cilicose ca pa cilambo capasi; nambo nganalikumbagakumbaga kuti, "Mulambileje une! Une ndili Mlungu! Une ndili Mlungu!" Wâlakwewo wâgambaga kutenda yindu yakuti jwampaka atende yele yinduyo ni Mlungupe basi ni wâlekaga wându kuti alipatileje cakwanga.

Tuli tulolite ngani siwili syakuyicisyasi, ana mpaka tujile kuti Yesu wâliji nduni?

Yesu wâpate kumsinda wine wakolanjigwa Nayini, wâkulijiganya wâwawo ni likuga lya wându wâjinji lyaliji nawo pa ulendowo. Pa wâwândicile pa cipata ca wele msindawo, wâsimene ni wându ali anyakwile malilo, jwa wâwawilejo jwaliji mwanace jumopejo jwa jwamkongwe jwa wâwawile wâmkwakwe. Wându wâjinji wâkutyocela mu msindamo wâliji yimpepe ni jwamkongwejo.

Ambuje pa wâwayiweni yeleyi wâmtendele canasa ni wâpate pajwaliji jwamkongwejo ni kumsalila kuti, "Mmyalale."

Kaneko wâlakwewo wâpate ni kuja kwaya licika lya wâmanyakulile mundu jwam'we jula, wându wâwanyakwile licikalyo ni wâjimi. Yesu ni wâmsalile mundu jwam'wejo kuti, "Mcanda ngumsalila kuti mjimuce!"

Mundu jwam'we jula jwajimwice ni kutanda kuweceta, Yesu ni wâmpelece mcandajo kwa mamagwe. Wosope wâwâliji pelepo wâkamwilwe ni woga ni wâmtogolele Mlungu. (Luka 7:11-16)

Lisiku line Yesu wâpate kukwajendela acakongwe wâwili wâwâliji wâ wâpawulongo, jemanjajo wâliji wâkudandawula ligongo mlumbugwawo jwaliji ali awile. Acakongwewo wâliji Malita ni Maliyamu;

galiji gali gapite masiku mcece cisicile malilo ga Lasalo, mlumbugwawo.

"Malita wâsalile Yesu kuti, "Ambuje yika wê kuti wâlakwe wâliji kunokuno mlumbugwawo ngamkanawa..."

Yesu wâmjanjile kuti, "Une ndili kwimuka ku wawe soni ni jwandili umi, jwalijose jwakukulupilila mwa une cacikola umi, atamose ali awile; soni jwalijose jwakwete umi jwakungulupilila une ngasawa. Ana mkuyikulupilila yeleyi?"

Malita jwajanjile kuti, "Elo Ambuje," "Une ngusakulupilila kuti wâlakwe ali Mesiya, Mwanace jwa Mlungu, jwakwenela kwika pa cilambo capasi."

Yesu wâpate ku malembe, lilembelyo lyaliji ku mbanga nambo soni pelebepo wâwunicile liganga. Yesu ni wâtite, "Atyosye ligangali."

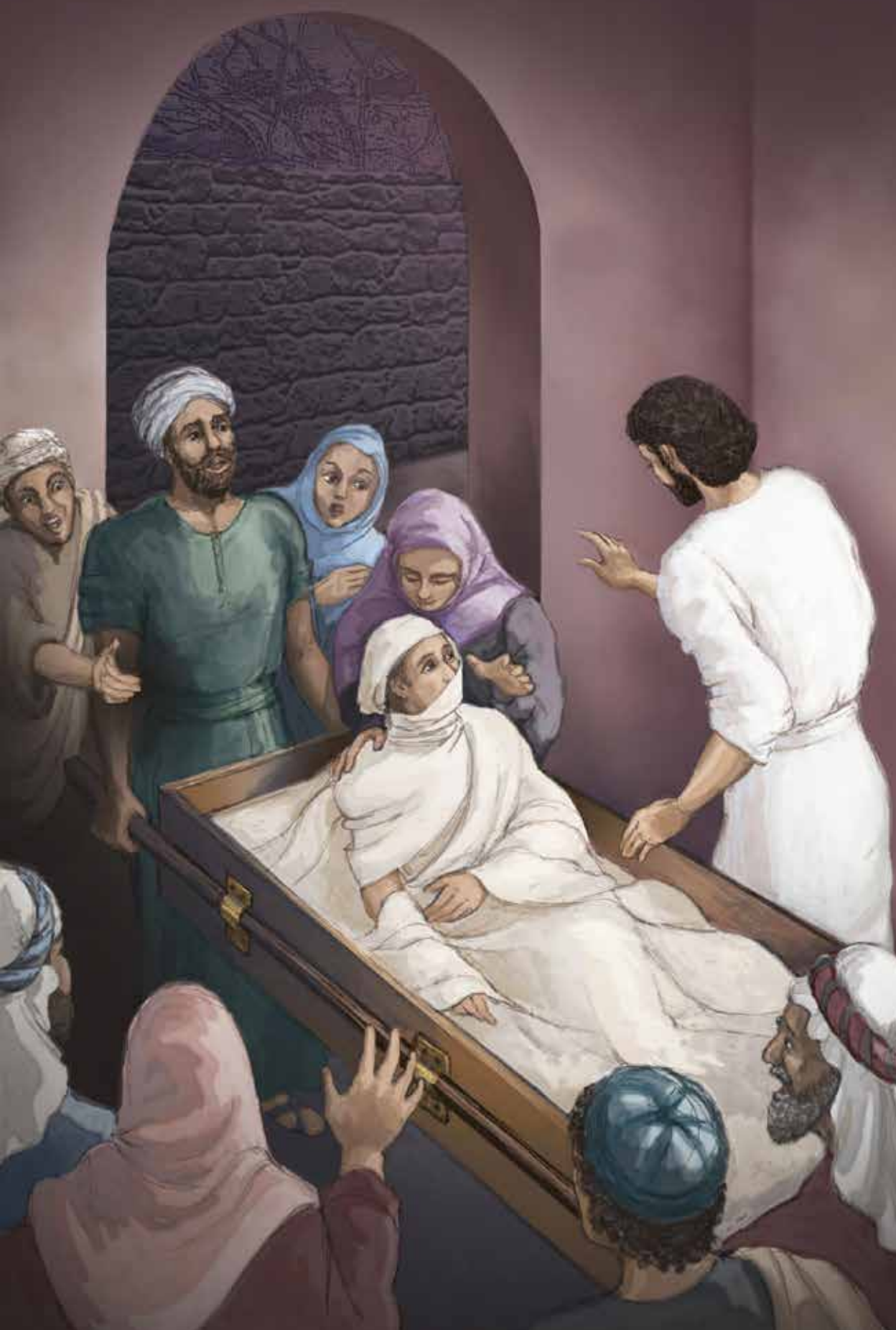
Nambo Malita mlumbugwawo Lasalo jwatite, "Pakali pano mwilembemo mukununga ligongo papite masiku mcece cisicile gele maliloga."

Kaneko Yesu wâtite, "Ana nganinamsalila kuti naga mkukulupilila cimciluwona lumbili lwa Mlungu?" Wându wâla wâtyosise liganga lila. Yesu ni wâwâlasile mwagumila kuti, "Lasalo, mkopoce!" Nda wî jijojo mundu jwam'we jula jwakopwece, ali amwijilile mu sanda; Yesu ni wâsalile wânduwo kuti, "Mumgopole sandasjo ni mumlece kuti ajawuleje." (Yahaya 11:21,25-27,38-41,43-44)

Mwa wându wosope pa cilambo capasi Yesupe ni wâwâwecete kuti,

"Une ni jwandili kwimuka ku wawe soni ni jwandili umi."

Masengo gawo ga wîcilaga umboni kuti ya wâwâwecetagayo yaliji yakuwona.

CITENDO 52

JWAKUPELEKA

Makuga ga wându ga wîjikanyaga Yesu, nda wî sine kwa masiku kapena kwakanda wî. Nda wî syejinji wâsimanaga Yesuwo ku malo gajikape, kwa wâkangalaga kwawula pampepe ni wâkulijiganya wâwo. Nda wî sine makuga ga wânduwo ga wâga ni sala.

Yeleyi ni yayatendegwe lisiku line muusi, wându wâkupunda 5000 ali asongangene mungulugulu litumbi cakungopokolyu wâ kwa nyasa ja Galileya. M'yoyo Yesu wâwusisye Filipi jumo mwa wâkulijiganya wâwo kuti,

“Ana mpaka tujawule kwapi kuti tukasume mkate wakwapa wându wosope wâ?” Wâlakwewo wâlingaga Filipiwo nambo mu mtima mwawo wâliji ali mkumanyilila yacatende,

“Filipi wâjanjile kuti, “Cipasosegwe mbiya syejinji kuti tukombolece kwalisya wêle wându wâ!”

Kaneko Andileya, mpwawo Simoni Petulo wâwecete kuti, “Apa pana mcanda jwakwete mikate msano ni somba si wîli. Nambo ana yeleyo mpaka yikwanile kwalisya wându wosope wâ?”

Yesu ni wâtite, “Mwasalile wându wosope wâ kuti atame pasi. M'yoyo mwa wându wosope wâ wâtemi pasi, acalumepe wâliji wâkwana 5000.

Yesu wâjigele mikate jila, wâmtogolele Mlungu ni kujipeleganya kwa wânduwo, wâtesile yiyoyo soni ni somba sila; wânduwo ni wâlile mpaka kwikuta.

Yesu ni wâsalile wâkulijiganya wâwo kuti, “Alokotanye sigasiga, ni cakulinga cakuti

akajonanga yakulya.”

Kandanda japali mikate msano nambo wâllokotenyé mbakatika syagumbala ngalala 12 sya yakulya ya wâlile wându wâla! (Yahaya 6:5-13)

Kunda wî kwakwe wâne mwa wându wâ wâliji mwikuga mula wâyice kwa Yesu, jemanjajo wâsakaga kuti Yesuwo a wê mwenye jwawo ni cakulinga cakuti wâkulupusye mmyala mwa ulamusi wangelwe wa Ciloma soni kuti wâpeje yakulya yejinji; nambo Yesu wâjanjile kuti,

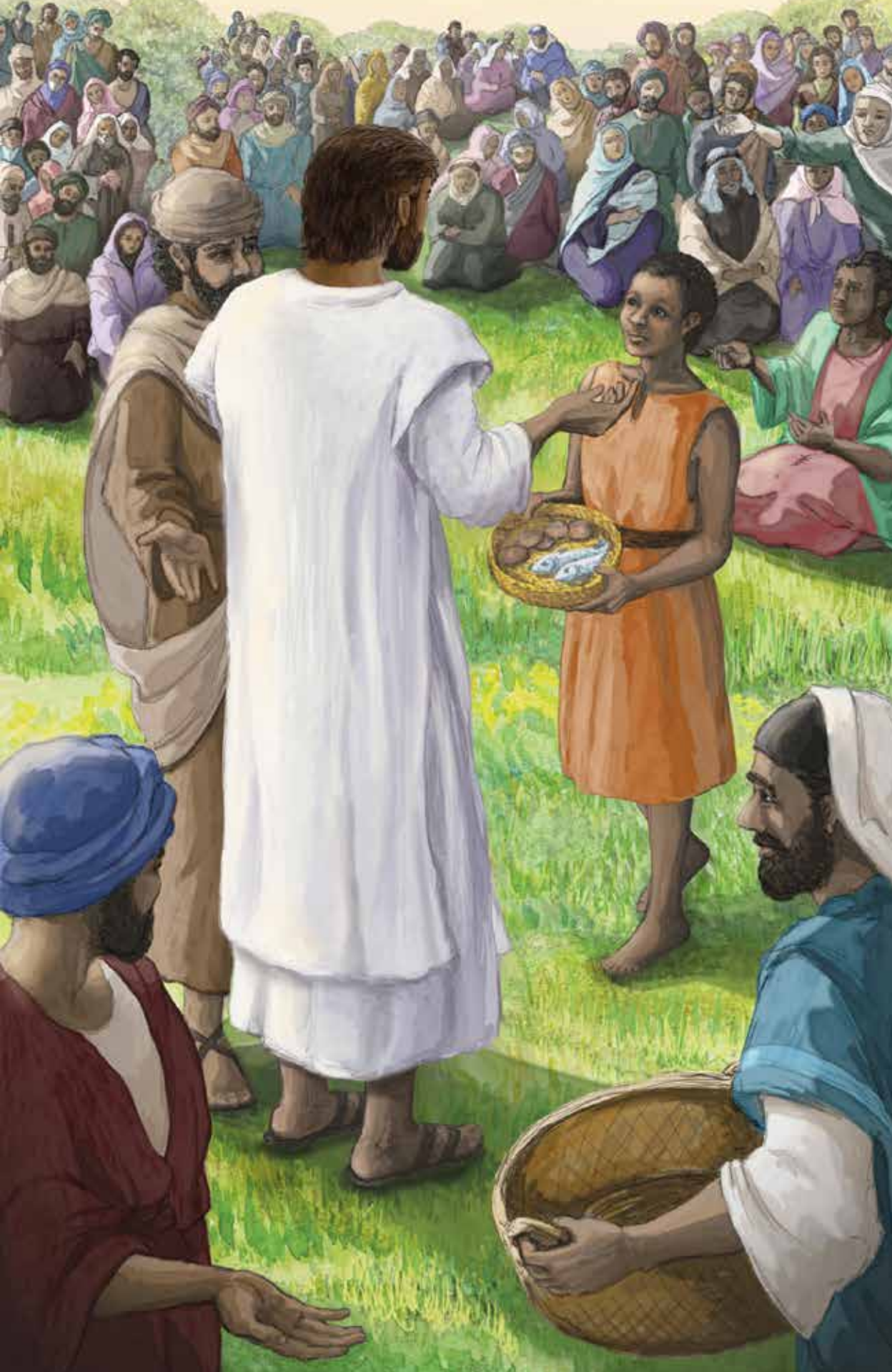
“Mkakangalaga kujigalwa ni yindu yayili yangatamilicika, mpela yakulya nambo mlimbicileje kusosasosa umi wangamala wakuti, Une, Mwanace jwa Mundu ni jwampaka nampe. Paku wâ Mlungu jwali Atati jwandumile pa cilambo pano kwa lyele ligongoli.

Une ndili mkate wakupeleka umi, jwalijose jwakwika kwangune ngasijimkola sala, wosope wâkukulupilila mwa une ngasijakola njota.” (Yahaya 6:27,35)

Yakulya mpaka yikombolece kupeleka umi kwa mundu kwa kanda wî nambo Ambuje Yesu ni wâmpaka apelece umi kwa nda wî syosope.

Yesupe ni wâmpaka ajile kuti,

“Une ndili mkate wakupeleka umi.”

CITENDO 53

MWALIMU

Yesu nganaŵa mpela aciŵalimu ŵa dini ŵaŵagambaga kuŵeceta kuti, "Mtendeje ayi! Ayo mkatendaga! Mkuyeje aga malamusiga! Mtendeje camti myi!" Nambo Yesu ni ŵaŵaŵecetaga kuti,

"Une ndili litala, yakuwona ni umi." (Yahaya 14:6)

Soni Yesu ŵaliji ŵalekangane ni ŵakuloceya, jemanjajo ŵapelekaga mbopesi syakutyocesya ulemwa wawo soni ni kulembaga yakwika kwa Mesiya. Yesu ŵatite,

"Mkalepela kupikanicisya ligongo lyanayicile. Une nganiyika kukumasya ulamusi wa Musa kapena yakulemba ya ŵakuloceya; iyayi, nambo nayice kukugumbalicya malamusigo." (Mateyu 5:17)

Ndaŵi syejinji Yesu ŵajiganyaga ŵakulijiganya ŵawo mwampaka atendele yindu mu Ucimwene wa kwinani ni cakulinga cakusaka kulosya ndamo ni lumbili lwa Mwenye jwawo.

"Mwayipikene kuti yaŵecetegwe kuti, 'Mumnonyeleje mjenu ni kumŵenga m'magongo jwenu.' Nambo ngumsalila kuti; mumnonyeleje m'magongo jwenu ni kwapopelela ŵandu ŵakusamlagasyaga jemanja."

Pamkupopela mkatendaga mpela yakutenda ŵandu ŵawunami, ligongo jemanjajo akusanonyelwa kupopela...ni cakulinga cakuti awonecele pameso pa ŵandu. Nambo jemanja pamkusaka kupopela mjinjileje kucipinda, mliwugalileje ni kupopela kwa Atati ŵenu, ŵali ŵangawoneka ni meso. Ni pakupopela mkajileje kuti, 'Atati ŵetu ŵamli kwinani, lina lyenu licimbicice, Ucimwene

wenu uyice, kusaka kwenu kutendegwe pa cilambo capasi mpela mwakuŵelele kwinaniko, mtupe yakulya yetu ya lelojino....'

"Mkalilagasyaga ni kuganisya kuti ana citulye cici?' Kapena 'Ana citumwe cici?' Nambo soni kuti 'cituwale cici?' Pakuŵa ŵandu ŵangam'manyilila Mlungu akusawutucila yele yinduyo nambotu Atati ŵenu ŵali kwiwunde akusamanyilila kuti jemanja mkusayisaka yele yinduyo. Nambo jemanja mtande kaje kuwusosasosa Ucimwene wa Mlungu ni cilungamo cakwe kaneko yine yosopeyi yicipelecegwa kwa jemanja.

"Mkalamuce ni ŵakuloceya ŵawunami. Akusayika kwa jemanja ni yitendo yambone nambo mkati mwawo ali akwete nganisyo mpela masogo.

"Jwalijose jwakugapikana maloŵe ganguga ni kugatendela masengo, ali mpela mundu jwalunda jwaŵataŵile nyumba jakwe palwala. Wula pajayice, jatesile tutumule ni mbungo jamacili jajapujile ni kujiputa nyumbajo nambo nganjigwa; pakuŵa yilimbilimbi yakwe ŵaŵisile pa lwala.

"Nambo jwalijose jwakugapikana maloŵe gangu ni ngatendela masengo ali mpela mundu jwakuloŵela jwaŵataŵile nyumba jakwe pa msanga, wula pajayice, tutumule jatesile nambo soni mbungo jamacili japujile ni kujiputa nyumba jakwejo ni jagwile nakamo."

(Mateyu 5:43-44; 6:5-6,9-11,31-33; 7:15,24-27)

Pangali jwine jwaŵaŵecete mpela mwalimu jwakwinaniju.

CITENDO 54

WAKUCIMBICIKA

Aciwâlimu ni wâkutaga mbopesi wâCiyuda nganasengwaga kwawona Yesu ali mkwiganya. Wâsakaga kuti wându wâpikanileje jemanjajo nambo ngawâgaga Yesuwo.

Lisiku line wâkutaga mbopesi wâtumile asilikali wâwo wâkulondela ku Nyumba ja Mlungu kuti akakamule Yesu nambo wâlepele. Pawawusile wâkutaga mbopesiwo wâwusisye acilondawo kuti, “Ana ligongo cici nganimyika najo Yesujo? Acilondawo wâjanjile kuti,

“Pangali mundu jwakusapakombola kuweceta mpela mwakusatendela jwele mundujo.” (Yahaya 7:46)

Atamose wâkulocesya nganawecetaga mpela Yesu. Wâkulocesya wâliji mpela nyali syasikusagamba kulangusya panandi pa cilambo capasi pacili cipi, nambo Mesiya ali mpela “Lyuwâ lyacilungamo.” Ana wâni wâkusajisakaga nyali kutendaga lyuwâ lili likopwece?

Yesu wâtite,

“Une ndili lilanguka lya pa cilambo.” Jwalijose jwakunguya une ngasajenda mcipi nambo cacikola lilanguka lya umi.” (Yahaya 8:12)

Yesu ali maloŵe gagapikanice pandanda kuti ‘Kulanguce’ Wâlakwe ni wâli ndanda jisyesyene ja lilanguka lya pa cilambo ni lya usimu.

Pajaŵandicilaga ndaŵi jakuti Mesiya akwanilisyeye masengo gakwe, jwalongolele wâtatu mwa wâkulijganya wâkwe; Petulo, Yakobo ni Yahaya kwitumbi lyelewu.

Kweleko ukawonece wa Yesu wacenjile jemanjajo ali mkulola, ngope jakwe jaŵasile mpela

lyuwâ nambo soni yakuwala yakwe yatakete mpela njasi.

Ndaŵi jijojo Musa ni Eliya wâwonecele kwa jemanjajo ni wâwecetaga ni Yesu... liwunde lyakuwâla lyawunicile, liloŵe lyapikanice kutyocela mwiwundemo kuti, “Aju ni mwanangu jwangusinamnonyelaga; mwa jwalakweju ngusisengwa, mumpikanileje!”

Wâkulijiganya wâla paŵapikene yeleyi wâgwisisye ngope syawo pasiligongo lya woga. Nambo Yesu wayice ni wâkamwile jemanjajo ni kwasalila kuti, “Mjimuce soni mkatenda woga.”

Jemanjajo paŵanyakwile meso nganamwona jwalijose ni akaŵe Yesupe. (Mateyu 17:1-3,5-8)

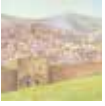
Wâkulijiganyawo nganaliwâlila yaŵayiweni lyele lisikulyo, kuti kaneko Petulo calembe kuti, uwe twaliji mboni sya ukulu wakwe (2 Petro 1:16)

soni kuti Yahaya cajile, “Uwe twaluweni lumbili lwakwe, lumbili lwa jwalakwepejo, jwaŵatyoccele kwa Atati, ali jwamgumbalilwe ni canasa ni cilungamo” (Yahaya 1:14).

Nambo sambanojino lumbili lwa Mwanacejo lusingwe m’cilu mwakwe.

Sambano jaliji ndaŵi jakuti akwanilisyeye masengo gakwe.

CITENDO 55

MASENGO GAKWE

Kwa yaka yakwana yitatu Ambuje Yesu wawe ali mkwenda upande wosope wa Palesitina ali mkutenda yindu yambone ni kwaposya wosope wawaliji pasi pa ulamusi wa Satana” (Masengo ga Wandumetume 10:38). Wandu wamba wanonyele walakwewo nambo acimlongola wa dini wa ku Yelusalemu watendaga malindi gakwawulaga Ambujewo soni walakwewo wayimanyi ya malindigo.

Ndawi paja wandicilaga kuti Yesu ajigajigwe kwawula kwinani, Yesu walimbile mtima ni wapite ku Yelusalemu. (Luka 9:51)

Mli myimanyi kuti likuga Iya wandu wakusakala mu msinda wine wakutalicila likutenda mapulani gakusaka kumkamula, kumlagasya ni kumwulaga, ana mpaka mjawule ku wele msindawo?

Nambotu yeleyi ni yawatesile Yesu.

Kutandila jele ndawijo Yesu wakangalaga kwasalila wakulijiganya wawo kuti walakwewo akwenela kwawula ku Yelusalemu kwacakalagasigwe ni acimlongola, acakulungwa wa wakutaga mbopesi ni aciwalimu wa malamusi; soni kuti walakwewo cakawulajigwe nambo gali gapite masiku gatatu cacijimuka ku wawe. (Mateyu 16:21)

Wakulijiganyawo nganajembeceyaga mcimwene jwati mpela jwalakweju. Ana Mesiya mpaka kukomelegwa pa msalaba? Mlungu ngana wa akundile kuti Jwokusaguligwa jwakwe alagasigwe nambo soni kumtesya soni camti m'yoyo! M'yoyo Petulo wasalile Yesu kuti,

“Ngakomboleka! Ambuje Yeleyi nganiyiwa yatendelece walakwe!” Yesu wagalawice ni

kwajamuka Petulo kuti, “Mjawule kunyuma kwangu mmwe Satana! Mmwe mli cakundepelekasya kwa une; nganisyo syenu nganisiwa syakutyocela kwa Mlungu nambo sili syakutyocela kwa wandu.” (Mateyu 16:22-23)

Wakulijiganyawo wasakaga Mesiya kuwa mcimwene jwacacijonanga ucimwene wa Ciloma ni kutamilikasya boma jasambano ku Yelusalemu. Atamose pawajendaga wakulijiganyawo wasisyanaga kuti ana nduni mwa jemanjajo jwacacikola ulamusi mu Ucimwene wa Mlungu; m'yoyo Yesu wasalile jemanjajo kuti,

“Jwalijose jwokusaka kuwa jwamkulungwa cilikati ca jemanja akwenela kuwa jwakutumicila... mpela mwayiwelele kuti Mwanace jwa Mundu nganayika kukutumiciligwa nambo jwayice kukutumicila, ni kuwupeleka umi wakwe kuti uwe wakwawombola wandu wajinji.” (Mateyu 20:26,28)

Kwika kwandanda kwa walakwewo pa cilambo capasi pano, Mesiya nganayika kukusumula mawucimwene ga ndale ni kola ulamusi pa mawucimwene ga pa cilambo capasi pano, nambo jwayice kukumgonjesya Satana ni ulamusi wakwe wajwakwete mmitima ja wandu. Ali ni ligongo lyakwe Yesu wajiganyisye kuti,

“Ucimwene wa Mlungu uli mwa jemanja.” (Luka 17:21)

Nambo Mcimwene jwakutyocela kwinaniju mkana we kutanda kulamulila mmitima mwetu (kaneko ni kola ulamusi pa cilambo cosope) ngongole ja ulemwa jawajilwe kuti jipelecegwe kaje ni kucigonjesya ciwa.

Gelega ni gagaliji masengo gakwe.

CITENDO 56

MWENYE AKWINJILA MU YELUSALEMU

Cilicose cajendaga malingana ni mwajaŵelele pulani. Ambuje Yesu paŵaŵandicile ku Yelusalemu, ŵatumile ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵawo kuti.

“Mjawule ku musi wamkuwuwonawo. Pacimkajinjileje mmusimo cimkamwone mwanace jwa bulu ali amtaŵilile soni nganakwelegweje ni jwalijose citandilile; mkamgopole ni mkayice najo akuno. Naga jwalijose akuja kumwusya kuti, “Ana ligongo cici mkumgopola bulujo?” mkamsalile jwele mundujo kuti, “Ambuje akumsaka.”

M’yoyo jemanjajo ŵapite ni ŵajile kumsimana mwanace jwa bulujo, mpela mwaŵaŵecetele Yesu mula; paŵamgopolaga bulujo, acimsyene ŵawusisye kuti, “Ligongo cici mkumgopola bulujo?”

Jemanjajo ni ŵajanjile kuti, “Ambuje akwete najo masengo.” M’yoyo ŵayice najo bulujo kwa Yesu ni ŵaponyisye yakuwala yawo pa mgongo wa bulujo kuti Yesu akwele.

Yesu ali akwesile pa bulujo ŵandu Ŵatandite kutandika yakuwala yawo mu msewu pasogolo pa Ambujewo. Paŵayice pa malo palyatyoccele litala lyakuja Kwitumbi lya Olifi, ŵakwakuya Ambujewo ŵatandite gumila ni kwimba nyimbo. Paŵajendaga ŵamlumbaga Mlungu ligongo lya yakusimonjesya yaŵayiweni. “Upile kwa Mcimwene jakwika mu lina lya Ambuje! Mtendele uŵe kwini ni lumbili kwini mnope!”

Nambo Afalisi ŵane ŵaŵaliji mwikugamo ŵatite, “Cemwalimu ŵajamuce ŵakulijiganya ŵawoŵa ligongo akuŵeceta gele maloŵega!” Nambo ŵalakhewo ŵajanjile kuti, “Naga jemanjaji akuleka gumila, maganga gagali mu msewoga ni gacigagumile!” (Luka 19:30-40)

Mesiya jwali soni Mwenye nganayika ku msinda wekulungwa wa cilambo ni kulila kwa mapenga kapena likuga lyamacili lya asilikali ŵangondo, soni nganayika pa haci jamacili jangondo.

Ŵayice pa bulu wamba, mwanace jwa bulu, jwangali cilema cilicose soni jwaliji jwangawulala mwa mtundu wine wakwe; bulu jajakwete cilosyo cakulekangana ni acimjakwe, cilosyo ca msalaba cacaliji pamgongo ni mmakoyo soni cakusosegwa mnope, cinyamapeco cacikagumbalicye maloŵe ga Sakaliya, jwakulocesya gagaŵecetegwe yaka 500 yamunyumayo:

Mgumile mmwe mwanace jwamkongwe jwa Yelusalemu! Mlole Mwenye akwika kwenumwe, jwacilungamo nambo soni jwali Mesiya, jwambone mtima soni akwika ali akwesile pa mwanace jwa bulu. (Sakaliya 9:9)

Ana ligongo cici Mesiya jwali Mwenye nganajinjila mu Yelusalemu ali akwesile pa haci jamacili ja pa ngondo? Ligongo lyakwe ni lyakuti jwalakwejo nganayika kukwakulupusya ŵandu ku ulamusi waCiloma, nambo

Jwayice kukwakulupusya ŵandu ku ulemwa wawo.

CITENDO 57

MWENYE AKUMWUSYA YIWUSYO

Gali gapite masiku panandi Yesu wājiganyaga wāndu m’Nyumba ja Mlungu, mwelemo pandaŵi jaŵaliji mcanda wājimice mitwe aciŵalimu ŵa malamusi ligongo lya yiwusyo yaŵaliji mkwawusya nambo soni yaŵatiga kajanje mwalunda naga ali wawusisye ŵalakwewo yiwusyo. Ligongo lya yeleyi acakulungwakulungwa ŵa ku Nyumba ja Mlunguwo ŵatandite kwalola Yesuwo ni liso lyecejewu:

“Uwe ngatukumsaka aju mundujo kuti aŵe Mwenye jwetu!” (Luka 19:14)

M’yoyo jemanjajo ŵatandite kwakanganika Yesu ni yiwusyo yejinji ni cakulinga cakusaka kwagalawusya mitima wāndu wamba kuti alece kwakulupilila ŵalakwewo.

Jemanjajo ŵasakaga kupata lipesa lyambone lyakutendela yeleyi, m’yoyo ŵatumile acikapilikoni ŵaŵalambucisyaga kuŵa mpela wāndu ŵakulupicika. Jemanjajo ŵalinjilile kuti ŵapate Yesuwo magongo ni cakulinga cakuti aŵecete maloŵe ganegakwe gakuti jemanjajo akanamanile ŵalakwewo kwa Kayisala kuti ŵakamule.

Jemanjajo ŵatite, “Cemwalimu, uwe tuyimanyi kuti ŵalakwe akusajiganya yakuwona soni wāngajigalila nganisyo sya wāndu pakutenda yindu, akusajiganya litala lya Mlungu mwakuwona nambo soni mwacilungamo; sambano atusalile, ana yili yakwenela kuti uwe tukomeje msongo kwa Kayisala kapena iyayi?” (Luka 20:20-22)

Ana Yesu cajanje kuti uli? Naga akuti, “Elo mpeleceje msongo kwa Kayisala,” acakulungwa ŵaCiyuda cajile kuti Yesu ngakugacimbicisya malamusi ga

dini jawo; nambo soni naga Yesuwo akwanga kuti, “Iyayi mkapelekaga msongo,” nikuti Kayisala pacapikane ciŵakamule ŵalakwewo ni kwajimba magambo gakusaka kwimucilila boma.

Yesu ŵasikopocele nganisyo syawo, m’yoyo ŵasalile jemanjajo kuti, “Mundosye likobili, ana cidindo ni ngope jajili pa likobiliji ja ŵani?”

Jemanjajo pakwanga ŵatite, “Ya Kayisala.”

Yesu ni ŵatite, “Yambone, apeleceje kwa Kayisala yayili yakwe ya Kayisala ni kupeleka kwa Mlungu yakwe ya Mlungu.”

M’yoyo jemanjajo ŵalepele kwapata Yesu magongo pameso pa wāndu wosope, mmalomwakwe ŵasimonjile ni yaŵatite kajanje Yesuwo ni ŵasoŵile cakuŵeceta. (Luka 20:23-26)

Ndaŵi ni katema makuga gakulekanganalekangana ga dini galinjilile kutenda matala gakuti ŵapate magongo Yesu nambo ŵalepele pakuŵa ndaŵi syosope ŵalakwewo ŵajangaga mwalunda.

Kaneko pangali jwaŵasacile kwawusya soni ŵalakwewo yiwusyo. (Mateyu 22:46)

Mwasoni wāndu ŵala ŵatyosile pa malopo ni ŵapite kumtemela ni acakulungwa ŵa ŵakutaga mbopesi kuti akapate litala lyakwakumulila Yesu ni kwawulaga. Cangacimanya kogoya! Ŵakutaga mbopesiŵa ni ŵaŵapelekaga mbopesi pa malo gakupelecela mbopesi ga ku Nyumba ja Mlungu, nganamanyililaga kuti mundu jwakusaka kumwulagajo ni jwaŵaliji ngopolelo sisyesyene sya mbopesisyo.

Pulani jakusisika ja Mlungu jaliji jili jisigele panandi kwanilisigwa.

CITENDO 58

MWENYE AKUKAMULIGWA

Lyaliji ligulo lya lisiku lya cindimba
ca pasaka, malaŵi gakwe
ngondolo syejinji cisiwulajigwe.

Atamose kuti Yesuwo ŵayimanyililaga kuti
nombenawo cawulajigwe pa lyele lisikulyo,
ŵalakwewo pamo ni ŵakulijiganya ŵawo ŵaliji
ali mkupitilisya kutenda cindimba, ni kulyaga
ngonelo jakumalisya yimpepe ni ŵakulijiganya
ŵawowo. Pandaŵi jaŵalyaga yakulya ya
liguloyo Yesu ŵajigele mkate, ŵamtogolele
Mlungu, ŵawugaŵenye ni kupeleganya kwa
ŵakulijiganya ŵawowo; ŵajigele soni finyo ni
kujiŵika mu kapu ni kwapa ŵakulijiganyawo
kuti amwe mwakupocelangana. Yesu ŵasalile
ŵakulijiganyawo kuti pacalyeje mkatewo
akumbucileje cilu ca Yesuwo nambo soni kuti
finyojo jakumbusyeye ya myasi ja Yesuwo
jaciijitigwe pakusaka kupanganya Malangano
Gasambano gakwamba kululucila kwa ulemwa.

Pakaticilo ŵalakwewo ŵajigalile ŵakulijiganya
ŵawo ku Mgunda wine wakolanjigwa
Gesemani; ligongo lyakuti ŵalakwewo
ŵayimanyililaga yindu yakogoya yosope
yayicatendecile ŵalakwewo, Yesuwo
ŵapopesile kwa Atati ŵawo.

Kaneko mwakusatendela jwaciswamba,
acakulungwa ŵa dini ŵayice pampepe
ni likuga lya ŵandu lili lijigele yida,
Yesu ni ŵasalile jemanjajo kuti,

“Ana une ndili jwaciswamba
jwakogoya pamkwika kwangune
mli mjigele mawupanga ni yibonga
kukungamula? Ana ligongo cici
nganimungamulaga panaliji m’Nyumba
ja Mlungu? Naliji ndili mkwiganya
m’majumbamo lisiku ni lisiku. Nambo
yeleyi yikutendegwa kuti Malemba
ga ŵakuloceya gakwanilisigwe.”

Payagambile kutendegwa yeleyi yinduyi,
ŵakulijiganya ŵawo wosope ŵatisile ni
kwaleka ŵalakwewo jika. (Mateyu 26:55-56)

Yesu ŵakundile ŵanduwo kuti ŵakamule
ŵalakwewo ni kwataŵa kwawula nawo ku
nyumba ja jwamkulungwa jwa ŵakutaga
mbopesi. Kweleko acimlongola ŵa Ayuda
ŵaliji ali agumbalene. Ŵandu ŵajinji
ŵaŵaliji kweleko ŵanamanile Yesuwo
yindu yejinji mwakwalambucisya.

Kaneko jwamkulungwa jwa ŵakutaga
mbopesi jwajimi ni kwawusya
Yesuwo kuti, “Ana ngamjanga cine
cilicose? Ana umboni wenu wa
yosope yakumnamanilayi uli wamti
uli?” Nambo Yesu ŵagambile kuti jii,
ngajanga cine cilicose. Jwamkulungwa
jwa ŵakutaga mbopesi jula
jwawusisye soni kuti, “Ana mmweji
mli Mesiya, Mwanace jwa Mlungu?”

Yesu ŵajanjile kuti, “Elo,” soni
cimcimwona Mwanace jwa Mundu ali
atemi kumkono wamlyo wa Mlungu
Jwamacili Gosope soni cimcimwona
ali mkwika m’mawunde.”

Ndaŵi jijojo jwamkulungwa jwa
ŵakutaga mbopesi jula jwapapwile
yakuwala yakwe ni jwatite, “Ana pelepa
tukusaka soni umboni wine?” Mlipikanile
mwacimsyene kunyosya kwakumnyosya
Mlungu. Sambano pelepa mkuti uli?

Jemanjajo wosope ŵakamulene
yakwawulaga Yesuwo pakuŵa
ŵajigalaga kuŵa ŵakulemwa.

Kaneko ŵane mwa jemanjajo
ŵatandite kwasunila mata Yesuwo,
ŵataŵile kungope, ŵapatile yibagela
kaneko ni ŵawusisye kuti, “Mloceye!”
Asilikali ŵajigele Yesuwo ni kutanda
kwapata.. (Maliko 14:56,60-65)

Nganya ja magambo ja Ayuda jalamwile
kuti Yesu awulajigwe, nambo nganakola
macili gakutendela yeleyi pajikajawo
ni akaŵe nganya ja Aloma jili jilamwile
pakuŵa ni jajakwete wele ulamuswiwo.

CITENDO 59

MWENYE AKUGAMULIGWA KUTI ALI JWAKULEMWA

Kwaliji kumasikusiku Yesu paŵajigaligwe ni acakulungwa ŵa mpingo pamo ni likuga Iya ŵandu kutyocela ku nyumba ja jwamkulungwa jwa ŵakutaga mbopesi kupitila m'misewo ja ku Yelusalemu mpaka ku nyumba ja ucimwene ja Pontiyo Pilato, bwanamkubwa jwa ku Loma.

Acakulungwa ŵa mpingo ŵala ŵasakaga kuti Pilato ŵawulaje Yesu.

Ndaŵi jijojo jemanjajo ŵatandite kwanamanila Yesu kuti, "Aju munduju aŵele ali mkwasokonasya ŵandu ŵetu pakwasalila kuti akapelekaga msongo wawo ku boma ja ku Loma nambo soni akuti jwalakweju ali Mesiya, mwenye.

[Ali amasile kwawungunya Yesuwo] Pilato ŵagalawucile acimlongola ŵa ŵakutaga mbopesi ni likuga lyosope Iya ŵandu lila ni ŵatite, "Une nganinaciwona cakulemwa cilicose mwa munduju!" (Luka 23:2,4)

"Jemanjajo ŵajanjile kuti, "Akaŵe kuti nganaŵa jwakulemwa, uwe ngamkanituyika najo kwa ŵalakwe."...

Kaneko Pilato ŵajinjile m'nyumba, ŵaŵilasile Yesu ni kwawusya kuti, "Ana mmwejo mwenye jwa Ayuda? ... Ana mlemwisye cici?"

Yesu ŵajanjile kuti, "Ucimwene wangu nganiwuŵa wa cilambo capasi. Ukaŵe wa cilambo, nikuti ŵakutumicila ŵangu akalimbene ni Ayuda pakusaka kwalekasya kuti akangamula une. Nambo sambano ucimwene wangu uli wakutyocela malo ganepo."

Pilato ŵawusisye kuti, "Sambano mkugopolela

kuti mmwejo mwenye?"

Yesu ŵajanjile kuti, "Aŵecete yakuwona kuti une mwenye. Yakuwona, kwa lyele ligongoli ni Iyanapagwile soni kwa lyele ligongoli ni Iyanayicile pa cilambo capasi kukutendela umboni wa yakuwona. Jwalijose jwali mbali jacilungamo akusambikanilaga une."

Pilato ŵawusisye kuti, "Ana yakuwona ni yapi?"

Ali amasile kuŵeceta yeleyi, Pilato ŵakopwece soni kwawula kwaŵaliji Ayuda kula ni ŵatite, "Nganguciwona cakulemwa cisyesyene mwa jwalakweju cakwenela kuwulajigwa."

(Yahaya 18:30,33,35-38)

Nambo ŵandu ŵala ŵapitilisye gumila kuti,

"Amkomele pa msalaba!
Amkomele pa msalaba!"

Pilato ŵaŵecete nawo soni jemanjajo kaatatu kuti, "Ligongo cici? Ana alemwisye cici jwalakweju? Pangali cilicose canacisimene mwa jwalakweju cakwenela kuwulajigwa. M'yoyo cingambe kumpa cilango ni kumgopola."

Nambo jemanjajo ŵapitilisye gumila mnope kuti ŵakomele Yesu pa msalaba, gumila kwawoko ni kwapikani. (Luka 23:21-23)

Pilato ŵamanyilile kuti Yesu ŵaliji ŵangali ulemwa, nambo ligongo lyakuti ŵajogopaga acimlongola ŵa mipingo pamo ni likugalyo, ŵalamwile kuti Yesu awulajigwe.

CITENDO 60

MWENYE AKUM'WECA UCIMWENE

Pilato wapele Yesu cilango malingana ni lilamusi lyekulungwa lya Ciloma: kwaputa nambo soni kwakomela pa msalaba. Wākulemwa wākwapulaga ni yikoti yayisyano yakutema. Yaka 700 yamunyuma, Ambuje wamsalile Yesaya jwakulocesya kuti alembe maloŵe gakuti:

“Nawupelece mgongo wangu kwa wosope wawambutile une, majeje gangu kwa wosope wawambutile ndewu syangu nambo soni nganisisa ngope jangu pakunyosya une ni kusunila mata.” (Yesaya 50:6)

Ngani Syambone sikutusalila uwe yayatendegwe Ambuje ali waputile.

Wane mwa asilikali wa bwanamkubwa wājigele Yesu ni kwawula nawo ku likulu lyawo ni kwaŵilanga asilikali wane wosope.

Wākwapwile Yesu ni kwaweca mkanjo wecejewu. Wapanganyicisye cisoti celewu, camiŵamiŵa ni kwaweca walakwewo mu mtwe mwawo nambo soni wapele citela mmyala mwawo kuŵa mpela simbo. Kaneko jemanjajo watindiŵalile walakwewo kwine ali mkwanyosya ni kwagumila kuti, “Moni, Mwenye jwa Ayuda!” Jemanjajo wasunile mata walakwewo, kwasumula simbo jila ni kwakwapula najo mu mtwe. (Mateyu 27:27-30)

Asilikali wala nganamanyililaga ngopolelo sya cisoti camiŵa caŵawecice Yesu mu mtwe cila. Miŵa sila syaliji mbuŵa jimo ja kulweseka kwakwayice pa cilambo pano ligongo lya ulemwa wa Adamu. Mwenye jwamswela jwa lumbili jwayice kukutyosya ulemwa wa kulweseka kwetu.

Jemanjajo paŵamasile kwanyosya Yesu, wawusile walakwewo mkanjo ula ni kwaweca soni yakuwala yawo. Kaneko wājigele kwawula nawo kuti akakomele pa msalaba. (Mateyu 27:31)

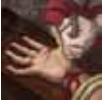
Wapali soni wāndu wawili wawiyi wawaliji wākulemwa wawājigele yimpepe ni Yesu. Jwalijose wamtesile kuti ajigale msalaba wakwe kwawula nawo ku malo kwakusiŵakomelaga wāndu pa msalaba.

Asilikali wa Cilomawo ali mkuguba pelete mwakusengwa, wamkamwile mundu jwine jwa kumpoto kwa Africa kuti atwicile msalaba wa Yesu. Kaneko jemanjajo wājendaga kupitila m' misewu jegumbale ni wāndu ja msinda wa Yelusalemu kusa kwa msindawo mpaka kuja kwika kwitumbi lyakolanjigwa Gologota, kumpoto kwa Litumbi lya Moliya, kwaŵaweceta Ibulahima jwakulocesya yakupunda' 1900 yamunyuma kuti,

“Mwanangu, Mlungu msyene ni jwacapelece mwanace jwa ngondolo jwakupeleka mbopesi jakutinisyajo.” (Jenesesi 22:8).

Jaliji ndaŵi jakuti mwanace jwa ngondoloju awulajigwe.

CITENDO 61

MWENYE AKUMKOMELA PA MSALABA

Komelwa kwa pa msalaba cili cindu cakutesya woga caŵaŵisile kuŵa cida cakwawulajila ŵandu. Konjecesya pa kutesya soni ni ululu wekulungwa, asilikali ŵa Ciloma ŵakwapulaga ŵandu ŵakulemwawo ali makonope mkaniŵakomele pa msalaba kapena pa citela ni misomali m'makono ni m'makongolo mwawo.

Jemanjajo ali ayice pa malo gakolanjigwa Cikalakasa, ŵakomele Yesuwo pampepe ni ŵaciswamba; jumo ku mkono wamlyo, jwine ku mkono wamciji. Yesu ŵatite, "Atati, ŵakululucile ŵanduŵa, pakuŵa ngakumanyilila yakutenda."

Asilikaliwo ŵagaŵene yakuwala ya Yesuwo pakutenda mayele. Wandu ŵagambile kwima ni kulolelaga, atamose kuti ŵakulamulila ŵaliji mkwanyosya ŵalakwewo. Jemanjajo ŵatite, "Jwalakweju jwakulupusyaga ŵandu ŵane, mumlece alikulupusyeye msyene naga ali Mesiya Jwokusaguligwa jwa Mlungu" (Luka 23:33-35)

Naga Yesu akalikulupusyeye msyene, mkaniyikomboleka kutukulupusya uwe. Ŵandu ŵala nganamanyililaga kuti ŵaliji mkukwanilisya yaŵaŵecete Ambuje kwa Dawudi, jwakulocesya:

"Jemanjajo ŵambowele makono ni sajo syangu. Ŵandu ŵaliji mkundolecesya ni kunyosya une. Ŵagaŵene yakuwala yangu ni kutenda mayele pakugaŵana yakuwalayo. ... Wosope ŵaŵambweni une, wanyosisye; kundukana nambo soni ŵapukunyisye mitwe jawo ali mkuŵeceta kuti, 'Kwende twalole Ambujewo alikulupusyeye asyene.

Twalole Ambujewo amkulupusyeye

jwalakwejo pakuŵa akusamnonyela!"

(Masalimo 22:16-18,6-8)

Cakulinga ca cikulupusyo ca Mlungu cakwanilisi gwe m'matala" gosope. Mlungu jwapelece mwanace jwakwe jwa ngondolo jwali Issa, petumbi yakwe lilyolyo lyaŵaŵecete jwakulocesya lbulahima kuti, "Mlungu msyene ni jwacapelece mwanace jwa ngondolojo, soni Ambuje cacipeleka.

Ana mkukumbucila yaŵatite pakumpeleka mbopesi mwanace jwa ngondolo jwamkambako jwangalemwa pa sasu, pa malo gakupelecela mbopesi pakusaka kumwombola mwanace jwakulemwa jwa lbulahima? Sambano mwanace jwa Mlungu jwangalemwa jwapelecegwe mbopesi pa msalaba wacitela pakusaka kuyiwombola yisukulu ya lbulahima. Mlungu jwayisunjile yisukulu ya lbulahima, nambo nganamsunga Mwanace jwakwe jumopejo, nambo kumpeleka ligongo lyetuwe wosope" (Aloma 8:32).

Pakuŵa Mlungu jwacinonyele cilambo capasi mwakuti ŵampelece mwanace jwakwe jumopejo, kuti jwalijose jwakumkulupilila jwalakwejo akasajonasika nambo akole umi wangamala. (Yahaya 3:16)

Mlungu ŵampelece Mesiya ni cakulinga cokusaka kumwombola jemanja ku ndamo syakusakala syamwalasisye kutyocela kwa acinangolo ŵenu. Kumwombolako nganamwombola jemanjamwe ni silifa kapena golide. Mlungu jwatuwombowele uwe ni myasi ja mtengo wapenani ja Mesiya, jwali jwangali ulemwa, mwanace jwa ngondolo jwangali ulemwa. (1 Petulo 1:18-19)

Mwelemu ni mwaŵamtendele jemanja kuŵa ŵakwenela kwa Mlungu.

CITENDO 62

MWENYE MESIYA

Mlungu pakusaka kwanilisya nganisyo syakwe syakwakulupusya wându, Ambuje Yesu syatesile soni ligongo lya ulemwa. Walakwewo wâlwecece ligongo lyetuwe, ni wâpocele cilango catukajenele kupocela uwe.

Adamu pa lisiku lya wâkasile lilamusu lya Mlungu lila, Mlungu jwamanyisye jemanjajo kuti lisiku line Mesiya cacilitusula lijoka. Mlungu jwaliji ali amsalile Satana kuti,

“Mesiya cacitusula mtwe wenu, ni cimciluma cindende cakwe.” (Jenesesi 3:15)

Jele ngani jakusawusya jakalalalaji jakwamba Satana kuti caciluma cindende ca Mesiya jikulocesya ya soni ni yipwetesi yacaciyiwona Mwanace jwa ngondolo jwa Mlungu pa msalaba panda wî ja wâamkomelaga ligongo lya ulemwa wetu” (Yesaya 53:5).

Wându wâ wâkomele Yesu pa msalaba nganamanyilila mapulani gakusisika ga Mlungu.

Pangali wâkulumulila wâ jele nda wîjijo wâ wâmanyililaga ya yeleyi, paku wâ akayimayilile yeleyi, ngamkani wâkomela pa msalaba Ambuje wâ lumbili. Paku wâ utenga wakwamba msalaba uli wakulo wêla kwa wându wâkuwa, nambo kwetuwe wâkutukulupusya, gali macili ga Mlungu. (1 Akolinto 2:8; 1:18)

Msalaba wa Yesu wâwu wîsile sikati ja wându wâcismwamba wâwîli wâla.

Jumo mwa jemanjajo jwa wâamkomele pampepe ni Yesu jula jwatandite kwanyosa Yesu kuti: “Ana mmwe nga wâ Mesiya? Mlikulupusye mwasyene

pampepe ni uwe wâkwe!”

Nambo jwacismwamba jwine jula wâamjamwice mjakwejo kuti, “Ana ngamkusimumjogopa Mlungu, paku wâ nombe uwe tukupocela cilango cakwe cicoco? Uwe tukupocela cilango cakulungamika, cakwenela ni ulemwa wetu. Nambo aju munduju nganalemwa kalikose.” Kaneko jwalakwejo jwasalile Yesu kuti, “Yesu, akangumbucile pacakayice mu ucimwene wawo.”

Yesu wâamjanjile jwalakwejo kuti, “Ngumsalila yakuwona kuti lelojino cimka wê ni une ku Mtendele” (Luka 23:39-43)

Jwacismwamba jwandanda jula jwasakaga kuti amkulupusye ku yipwetesi ya pa cilambo pano. Nganijuganisyaga kuti Mesiya awe m’ malo mwa jwalakwejo

Jwacismwamba jwaa wîli jula nombenajo jwanyosisye Yesu. Nambo pajwasigele panandi kuwa, jwagalawice mtima. Jwasakaga kuti Ambuje amkulupusye jwalakwejo ku ucimwene wa Satana. Jwasakaga ku wâ mlukosyo jwa mu Ucimwene wa Mlungu, naga Mwenye akamjigale jwalakwejo. Kwanga kwa Yesu kwaliji kwangakayicila kwakuti:

“Lelojino cimka wê ni une ku Mtendele” (Luka 23:43)

Kaneko ligulo lilyolyo, wâcismwamba wâwîli wâla wâwile. Jumo jwapite Kumoto, jwine jwapite Kumtendele. Ana cacalekangenyê jemanjaji cicici?

Jumo jwa wîsile cikulupi cakwe mwa Mwenye Mesiya, nambo jwine ngana wîka.

CITENDO 63

MBOPESI JAKUMALISYA

Jaliji ndaŵi jamuusi, Yesu ali cakomele pa msalaba kwa ma awala gatatu. Cilambo catesile cipi cekulungwa. Muusi waliji mpela cilo. W̄andu w̄aŵayiwonaga yeleyi yili mkutendegwa, w̄atesile woga. Litumbi lyosope lyatesile bata. Gali gapite ma awala gatatu, Yesu w̄agumisile kuti,

“Mlungu jwangu, Mlungu jwangu, ligongo cici mundesile une?” (Mateyu 27:46)

Pa malo gakupelecela mbopesi ga pa msalabago, Mwanace jwa Mlungu jwatesile woga pakuyiwona kuti alekangene ni Mlungu kwinani. Mu jele ndaŵi jacipiji, yayaliji yakusisika pameso pa w̄andu, Mlungu jwajigele ulemwa wetu wosope ni kuwuwika pa Mwanace jwakwe jwamswela. Yesu w̄aŵele mbopesi jakumalisya jakupesya ulemwa.

Mpela mwayaŵelele kala, sambano jino ni msogolo, ulemwa wosope wa pa cilambo capasi w̄awuwisile pa Yesu, Mlungu jwakwinani jwajenele kuwuwona ulemwawo ligongo meso gakwe gali gambone pakulolecesya yakusakala.” (Habakuku 1:13) Kwa ma awala gatatu, kutumbila kwa Mlungu ligongo lya ulemwa kwakolele pa mbopesi jakwe jakutinisya. Mpela mwanace jwa ngondolo ali mkumpeleka mbopesi pa malo gakupelecela mbopesi, mwanace jwa ngondolo jwa Mlungu jwakolecegwe pa msalaba pasikati pa kwinani ni cilambo capasi, soni pasikati pa Mlungu ni mundu. Jwampaka kalakalajo jwapilile kuja kwinjila Kumoto mmalo mwetuwe mundaŵi jakwe mwakuti uwe ngatukwenela kukupilila Kumotoko mpaka kalakala.

Kaneko ni yatendegwe

W̄alakwewo ali amanyilile kuti w̄apocele cilango cakajenele kupocela w̄akulemwa soni kuti w̄akwanilisye yakulocesya yayalembegwe

m’Malangano Gakala, Yesu w̄atite, “Yimasile!”

Kaneko w̄ajinamile pasi ni w̄awile. (Yahaya 19:30)

Jele ndaŵijo likatani lya ku Nyumba ja Mlungu lyapapwice sikati kutyocela kwinani mpaka pasi. Cilambo capasi catenganyice soni maganga gakasikaga. (Mateyu 27:51)

Kwa yaka yejinji, ngondolo syawulajigwaga ni kusitinisya pa malo gakupelecela mbopesi ga m’Nyumba ja Mlungu. Yesu ali awile, Mlungu jwapapwile likatani lyalyasiw̄aga ku cipinda cakusosegwa kwaŵamisilaga myasi caka cilicose pakusaka kutyosya ulemwa. Pakupapula likatani, Mlungu jwasimicisye kuti *Yimasile! Ngongole ja ulemwa jipelecegwe jakwanila! Mwanace jwangu jwa ngondolo akopwesye myasi jakwe jeswela ligongo lya ulemwa wa w̄andu w̄a pa cilambo capasi. Ngasingunda soni kupesya ulemwa ni myasi ja cinyama. Mwanace jwangu jwapamtima ali mbopesi jakumalisya. Pakuŵa wosope w̄aŵamkulupilile jwalakwejo, mlango wa kwinani uli wewuguce kwa jemanjajo!*

(Aŵalanje buku ja Ahebeli mu Malangano Gasambano.)

Yaka 700 yamunyuma, Yesaya jwakulocesya jwalembile kuti,

W̄amkomele pa msalaba ligongo lya kwimucilila kwetu, w̄amjonasile ligongo lya ulemwa wetu. Jwalakwejo jwaputigwe kuti yikwanilane ni wosopewe, soni w̄amkwapwile kuti tupole ku yilwele yetu. Wosopewe tusokonecele mpela ngondolo. Tulesile matala ga Mlungu ni tukukuya matala gatukugasaka, nambo Ambuje w̄amtwicile jwalakwejo ulemwa wa wosopewe. (Yesaya 53:5-6)

Yimasile!

כִּי הָאֵלֹהִים הָיָה וְלֹא חָשַׁב לְשׂוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוָה
אֵלֶּיךָ יְהוָה וְלֹא אֶתֶּן עֵצָה וְלֹא אֶתֶן
עֵצָה וְלֹא אֶתֶן עֵצָה וְלֹא אֶתֶן עֵצָה וְלֹא אֶתֶן עֵצָה

CITENDO 64

MWENYE AKUSICIGWA

Yesu wâ ku Nasaleti wâwile. Pakusaka kulupilila kuti awile, msilikali jwajigele upanga wakwe ni jwatotile Yesuwo mu mbalati, myasi ni mesi yakopwece.

Wakulijiganya wâwawo nombenawo wâsakaga ali awile. Paganisya kuti Yesu akakombolece kwagonjesya Aloma ni kutamilisya Ucimwene wawo pa cilambo capasi pano, wakulijiganyawo wâliji mkanaŵe kupikanicisya maloŵe ga Yesuwo gakuti cacijimuka ku wawe pa lisiku lyatatu.

Mitembo ja wându wâwakomelaga pa msalaba wâgambaga kujijasila ku citutu kusa kwa msindawo kapena mwilembe lyakwasika wându wâjinji. Nambo nganiyiwâ myoyo ni mtembo wa Yesu. Yaka 700 yamunyuma, Yesaya jwakulocesya jwalembile kuti,

“Wâsakaga kuti wâsice mwilembe lya wându wâkulemwa, nambo soni wâkusicila....” (Yesaya 53:9)

Mlungu jwalinganyisye kala kuti mwanace jwakwe casicigwe mwilembe lyawucimbicimbi.

Pakwaswele, jwayice mundu jwine jwakusicila jwa ku Alimateya lina lyakwe Yusufu, jwaŵaliŵisile jika kuŵa jwakulijiganya jwa Yesu. Jwapite kwa Pilato ni kuŵenda mtembo wa Yesu, Pilato ni wâmkundisye kuti awujigale. (Mateyu 27:57-58)

Yesu mkanawe, Yusufu jwa ku Alimateya pamo ni Nikodemo mjakwe wâliji wâkumkuya Yesu Mesiya nambo jwalijose nganamanyililaga. Jemanjaji wâjogopaga acimlongola wâ dini. Nambo paŵayiweni yaŵatite Yesu pakulaga pa msalaba pala, nganakola

soni woga. Myoyo wâjigele mtembo wa Yesu, wâwujogesye ni wâwukulunjile mu sanda ni kuwutaga mule jakwanga makilo 35, mawuta gakwe galagala ga mtengo wapenani gakutendekasya kuti mtembo ukawola gana kujigala wându wâlunda pakwamba ya ndondwa gaŵampele Yesu ali likandi gala. Kaneko wâwusicile mtembo ula m’malembe gasambano ga Yusufu. Wâyingalamulile liganga lyekulungwa pa mlango wa lilembelyo ni wâjawulaga kumangwawo. Kusicigwa kwa Yesuko kwaliji kwa kucimbicika kwakwenela Mwenye.

Kundaŵi kwakwe acimlongola wâ dini wâla wâpate kwa Pilato ni wâtite.

Wâkucimbicika, tukukumbucila kuti mundu jwawunamiju mkanawe jwatite, ‘Cinjijimuka ku wawe gali gapite masiku gatatu.’ Sambano aŵice lilamusu lyakuti asilikali alondeleje lilembelyo mpaka pa lisiku lyatatu, kutendela kuti caciyika wâkulijiganya wakwe kukwiŵa mtembowo ni kwasalilaga wându kuti jwalakwejo ajimwice ku wawe. Kutuloŵesya kwamti myiyi mpaka kuŵe kwekulungwa kulekangana ni kwandanda kula.”

Pilato wâjanjile kuti, “Mjigale asilikali ni mjawule nawo mkatende yakomboleka yiliyose kuti lilembelyo liŵe lyana wâkulilondela.” M’yoyo wânyakwice ni wâjile kwaŵika asilikali kuti alondeleje lilembelyo ni kuŵika cidindo pa liganga lyaŵawugalile pelembe lila. (Mateyu 27:63-66)

Ana pa jele ndaŵiji yatendegwe yicici ni mtembo wa Yesu ula mkati mwa lilembe mula?

Pangali.

CITENDO 65

LILEMBE LYANGALI KANDU

Kutyocela pandaŵi jaŵatesile ulemwa Adamu, ciwa ciŵele cili mkutulumulila mpela Mwenye jwanggalwe pa ŵandu ŵakwe. Yikaŵe kuti Yesu ŵatesile ulemwa, ciwa cikacitendekasisye cilu ca Yesu nombenaco kutanda kuwola, kununga soni panandipanandi kutanda kusanduka luwundu. Nambo yaka 1,000 yamunyuma, Dawudi jwakulocesya jwalembile kuti,

“Ngasimumkunda jwamswela jwenu kuti awole” (Masalimo 16:9-10)

Ciwa ni lilembe yaliji yangali macili pa mundu jwaŵaliji jwangali ulemwa. Pa lisiku lyatatu Yesu ali awile ni kusicigwa, kundaŵindaŵipe kwa Lyamlungu, acakongwe ŵajinji ŵayice kumalembe kula kukupeleka ucimbicimbi wawo. Mwacisisimucisya kwatesile cisukunya cekulungwa pandaŵi jalyayikaga lilayika kutyocela kwinani, kutukusya liganga lila ni kutamila. Asilikali ŵala ŵakomwece, nambo lilayika lila lyasalile acakongwe ŵala kuti,

“Mkajogopa, ngumanyilila kuti mkwasosa Yesu, ŵaŵakomelwe pa msalaba ŵala. Ŵalakhewo nganaŵa amuno! Ajimwice ku ŵawe mpela mwaŵaŵecetele kuti yicitendegwa. Myice mlole pawaliji mtembo wawo. Sambano, mnyakuce mkasalile ŵakulijiganya ŵa Yesu kuti ŵalakhewo ajimwice ku ŵawe...”

Acakongwe ŵala ŵawutwice kutyocela ku malembe kula ali akamwilwe ni woga nambo soni ali ŵakusengwa mnope kwawula kwaŵaliji ŵakulijiganya ŵa Yesu ŵala kukwasalila maloŵe ga lilayika gala.

Paŵajawulaga, jemanjajo ŵawonegene ni Yesu, ŵalakhewo ni ŵatite, “Moni.” Jemanjajo ŵawutucile ŵalakhewo, ŵakamwile sajo syawo ni kwalambila. (Mateyu 28:5-9)

Ndaŵi jijojo, asilikali ŵala ŵayice mu msinda mula ni kwasalila acimlongola ŵa dini ŵala yayatendegweyo. M’yoyo acimlongola ŵala ŵawonjile asilikali ŵala mbiya syejinji ni kwasalila kuti,

“Mjileje kuti, Ŵakulijiganya ŵa Yesu ŵayice pakaticilo kukwiŵa mtembo wa Yesuwo uwe ali mlugono.” (Mateyu 28:13)

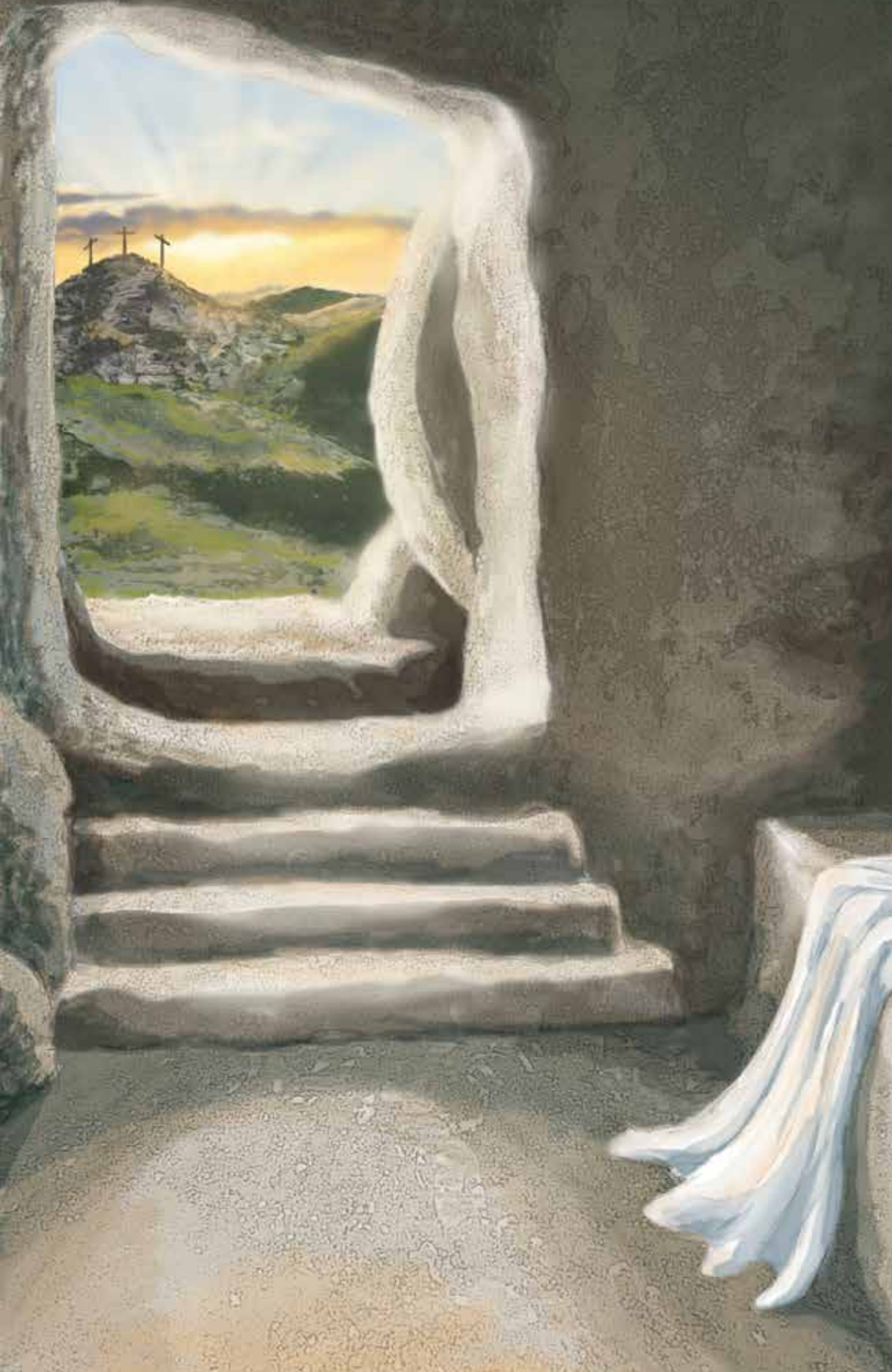
Nambo unamiwo nganiwukamucisya pakusisa yakuwona. *Mwilembemo mwaliji mwangali cilicose!*

Ligongo lya ciwa cawo, Yesu ŵatuwombwele uwe ku ngongole jetu ja ulemwa. Ligongo lya kusicigwa kwawo, ŵalakhewo ŵajinjile mwilembe. Ligongo lya kwimuka kwawo ku ŵawe, Yesu ŵacigonjesye ciwa ni akuŵecetaga kuti,

“Mkajogopa! Une ndili jwandanda nambo soni jwakumalisya. Une ndili cijumi jwanawile jula. Mlole, une ndili cijumi mpaka kalakala! Une ngamulile makiyi ga ciwa ni malembe.” (Ciwunukuko 1:17-18)

Pakuŵa kwa ŵandu wosope ŵacakulupilile Ngani Syambonesi, ciwa ciciŵe mlango wakumwugulila jwalakwejo ku malo ga Mwenye jwakuŵeceta kuti,

“Ligongo lyakuti Une ndili cijumi, nombe jemanja cimciŵa cijumi.” (Yahaya 14:19)

CITENDO 66

MALOWÊ GA WAKULOCESYA

Pa lisiku lyaŵajimwice Yesu ku ŵawe, ŵalakwewo ŵawonecele kwa ŵakulijiganya ŵawo ŵajinji: kandanda kwa acakongwe, kaneko kwa Petulo, kaneko kwa ŵandu ŵawili ŵaliji pa ulendo...

Lisiku lilyolyo, ŵawili mwa ŵakulijiganya ŵa Yesu ŵaliji pa ulendo wakwawula ku Emawusi, mamayilosu 7 kutyocela ku Yelusalemu.

Mwacisisimucisya Yesu asyene ŵayice ni ŵatandite kwenda nawo jemanjajo. Nambo Mlungu jwatendekasisye jemanjajo kuti akamanyilila Yesu. Ŵalakwewo ŵawusisye jemanjajo kuti, "Ana yamkuŵecetana pamkwendayi yikuti uli?" Ŵajimi panandi, ngope syawo sili mkuwoneka syacanasa. Kaneko jumo mwa jemanjajo lyakwe Kiliyopasi jwajanjile kuti, "Ŵalakwe akwenela kuŵa jikape ŵanganapikana yayitendegwe mu Yelusalemu m'masiku gagapitega."

Yesu ŵawusisye kuti, "Yamti uli?". (Luka 24:13,15-19)

Ŵandu ŵaŵaliji pa ulendo ŵala ŵasalile Yesu yaŵayembeceyaga kuti Yesu ŵa ku Nasaleti ŵaliji Mesiya jwakagonjesye amagongo ŵawo. Nambo ŵakomele pa msalaba! Nambo sambano lilembe lila lyangali mundu. *Yeleyi ngatukuyipikanicisya!*

Kaneko Yesu ŵatite kwa jemanjajo, "Jemanja ŵandu ŵakuloŵela! Mkusayiwona kusawusya kulupilila yosope yaŵalembile ŵakuloceasyae m'Malemba. Ana nganalocesya mwakupikanika kuti Mesiya caciyiwona yipwetesi yosopeyi mkanajinjile mu ucimwene wakwe?"

Kaneko Yesu ŵaŵalanjile jemanjajo yaŵalembile Musa ni yosope yaŵalembile ŵakuloceasya, ni ŵasalicisye yosope yakwamba ŵalakwewo kutyocela m'Malemba gosope.

Pajele ndaŵiji ŵaliji ali aŵandicile ku Emawusi kumbesi kwa ulendo wawo. Yesu ŵatesile mpela akupelenganya, nambo jemanjajo ŵaŵendile Yesu kuti, "Agone kunokuno ni uwe, pakuŵa kukuswa." M'yoyo jemanjajo ŵapite kumangwawo ni Yesuwo.

Ali atemi pasi kuti atande kulya, Yesu ŵajigele mkate ni ŵawupele upile. Kaneko ŵawugaŵenye ni kwapa jemanjajo. Ndaŵi jijojo, jemanjajo meso gawo gawugwice ni ŵamanyilile, kaneko ŵalakwewo nganawoneka soni.

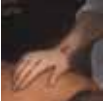
Kaneko ŵatandite kuwusyana kuti, "Ana mitima jetu nganijjocaga moto paŵeceteje ni kutulondecesya Malemba tuli mkwenda mwitala mula?" (Luka 24:25-32)

Ndaŵi jijojo ŵanyakwice ni kuwutucila ku Yelusalemu kukwasalila ŵakulijiganya ŵala kuti, "Ambuje ali cijumi! Ŵalakwewo ali Mesiya jwagaŵecete Malemba kuti caciyika jula! Ŵalakwewo ali mwanace jwa ngondolo jwa mbopesi! Ŵalakwewo ali Ambuje!

Kumbesi kwakwe utenga wa ŵakuloceasya wawonece kuti waliji wakuwona.

Wakuwona kusyesyene.

CITENDO 67

KUCENGA KWA UKAWONECE WA CILU

Lyaliji Lyamlungu muusi, wákulijiganya wa Yesu wálijji yimpepe m'nyumba matanga gali ciwugalile. Mwacisisimucisya Yesu wawonecele m'nyumbamo ni wátite,

"Mtendele uwe ni Jemanja!"

Yesu ali awécete yeleyi, walosisye jemanjajo makono gawo ni mu mbalati mwawo. Wákulijiganyawo wasangalele mnope pawaweni Ambujewo. (Yahaya 20:19-20)

Tomasi, jumo mwa wákulijiganya 12 wa Yesu wala ngana wa m'nyumbamo pampepe ni acimjakwe wala lyele ligulolyo. Kaneko wákulijiganya acimjakwe wala wamsalile jwalakwejo kuti, "Uwe twaweni Ambuje!"

Nambo Tomasi jwasalile acimjakwewo kuti, "Cingulupilile naga ndili namuwani m'makono mwa wapowe le mula soni kwinjisyala cala cangu mwa wapowe lemo, nambo soni kwinjisyala mkono wangu mu mbalati mwa wapowe le mula."

Cili cimasile cijuma, wákulijiganya wa Yesu wala wálijji soni m'nyumba, nambo soni Tomasi wálijji papopo. Atamose kuti matanga galiji ciwugalile, Yesu wájinjile ni wájimi pasikati pawo ni wátite, "Mtendele uwe ni jemanja!"

Kaneko walakwewo wátite kwa Tomasi, "Mjinjisyala cala cenu apa nambo soni mlole makono gangu. Mnyakule mkono wenu ni mwice mu mbalati mwangumu, mlece kayicila ni mkulupilile."

Tomasi wátite kwa walakwewo, "Ambuje wangu nambo soni Mlungu jwangu!"

Kaneko Yesu wasalile Tomasi kuti, "Mkulupilile ligongo lyakuti mumbweni une; wana upile wandu wosope wanganayiwona nambo akulupilile." (Yahaya 20:24-29)

Gali gapite masiku gane 40, Ambuje caciwonecela kwa wákulijiganya wawo mwacisisimucisya, caciwecetana nawo kaneko caciso wa. Cilu ca Yesu cacajimwice ku wawe cila cicipitaga m'mapupa ni mwakwanguya mwanga wa mpaka ganicisya. Paku wa walakwewo ali wandanda kola cilu camti mpela celeco, nambo ngasa wa wakumalisya.

Mpela mwatwapagwile m'cilandanyo ca mundu jwa pa cilambo capasi, m'yoyo tucikola ukawonece wa mundu jwakwinani.

Paku wa ciwa cayice kupitila mwa mundu, m'yoyo soni kwimuka ku wawe kuciyika kupitila mwa mundu. Paku wa jwalijose jwakutyocela mwa Adamu caciwa, m'yoyo mwa Mesiya jwalijose caci wa cijumi. (1 Akolinto 15:49,21-22)

Ana mkusayipikanicisyaga yakuti Jemanja mli wandu wakulemwa soni kuti wangali litala lililyose lyakutamila mu ucimwene wa Mlungu? Ana mkusakulupililaga kuti Ambuje Yesu Klistu wawile m'malo mwenumwe, ligongo lya ulemwa wenu ni kwimuka ku wawe kucigonjesya ciwa ligongo lya mmwejo? Naga yili m'yoyo, Mlungu akuti ngani nganim wa wa soni wa Adamu. Mlungu akusamwona kuti mli wakulungama mwa Mesiya. Lisiku line nomwe wakwe cimcipocela ukawonece wine wa cilu cenu mpela mwatendele walakwewo. Nambo mli wangali ma wasi ga misomali.

CITENDO 68

KUTYOKA

Adamu ulamusi wawo wawupelece kwa Satana, nambo Yesu wawusumwile pakola macili gakumlamulila Satana ni misimu jakusakala, mbungo ni matumbela, yilwele ni sala, nambo soni ulemwa ni ciwa. Yesu wáloysisye kuti akwete ulamusi usyesyene. Atamose acakulungwa dini ni asilikali pa watawile wálakwewo, kwalagasya ni kwakomela pa msalaba, wákundile jemanjajo kuti atende yeleyo.

Ali ni ligongo lyakwe Ambuje Yesu mkanajawule ku nyumba ja Atati wawo wáwecete kwa wákulijiganya wawo kuti:

“Ulamusi wosope wa yindu yayili kwinani ni pa cilambo capasi uli mmyala mwangu. M’yoyo mjawule ni mkatende jemanjajo kuwa wákulijiganya ni, mkabatisye mu lina Atati, Iya Mwanace ni Iya Msimu Wáswela ni mkajiganye kuti akulupilile yosope yanamlamwile. Nditu une cinjiwa ni jemanja ndawi syosope mpaka ndawi jacicimala cilambo capasi” (Mateyu 28:18-20)

Yesu wásalile soni wákulijiganya wawo kutii,

“Ngumpa lilamusi lyasambano lyakuti, ‘Mnonyelaneje jwine ni mjakwe mpela yanatite une pakumnonyela Jemanja.’ Pakutenda m’yoyo wandu wosope cacimanyilila kuti Jemanja mli wákulijiganya wangu.” (Yahaya 13:34-35)

Gali gapite masiku 40 Yesu ali ajimwice ku wawe, wálakwewo wasongangenyé wákulijiganya wawo Petumbi Iya Olifi kusa kwa msinda wa Yelusalemu. Wákulijiganyawo wasakaga kumanyilila kuti ana wálakwewo caciyika soni

cakaci pa cilambo capasi pano.

Yesu wájanjile kuti

“Nganiyiwa yakwenela kwa jemanja kumanyilila ndawi ni lisiku Iya wawisile Atati ni macili gawo. Nambo cimcipocela macili pacaciyika Msimu Wáswela pa jemanja ni cimciwa mboni syangu ku Yelusalemu, ku Yudeya kosope mpaka ku Samaliya ni kumbesi kwa cilambo capasi.”

Yesu ali amasile kuweceta yeleyi, wájigaligwe kwawula kwinani jemanjajo ali mkulola, liwunde ni Iyawunicile wálakwewo. Jemanjajo waliji mkulolecesya kwinani wálakwewo pa wajawulaga, mwacisisimucisya acalume wawili wawale yakuwala yeswela wajimi pambali pa jemanjajo ni watite,

“Acalume wa ku Galileya, ligongo cici mgambile kwima ni kulolecesyaga kwinani? Yesu wakwe wawawa, wájigaligwe kwawula kwinaniwa, caciyika soni mpela yamkuti pakwawona ali mkwawula kwinaniyi.”

Kaneko wákulijiganyawo wawujile ku Yelusalemu... (Masengo 1:7-12)

M’yoyo kwinani ndawi jakwanile jakuti wawece ucimwene wawo wa lumbili ni wawucimbicimbi.” (Masalimo 8:5; Ahebeli 2:9).

CITENDO 69

CISANGALALO CAKULOSYA KUPUNDA PA NGONDO

Agambe ganicisya ayi yinduyi; Aukawonece wambone. Mitundu jakulekanganalekangana, nyimbo, cisangalalo ni acimalayika wangaŵalanjika ali mkuŵecetana jwine ni mjakwe kuti; Mwenye akwika kumangwakwe! Nambo cawonece mwakulekangana ni kalakala. Jwaŵamgumbile mundu m'cilandanyo ca Mlungu cawoneceje mwaŵelele mundujo mpaka kalakala!

Msinda wosope wakwinani wagambile kuŵa jii.

Mwacisisimucisya jii jila jasandwice kuŵa masegwe ni kwapikanice nyimbo ni malipenga, kaneko kwapikanice malowe gali mkwenesya kuti:

Awugule yipata yosope! Soni awugule matanga gosope,

Ni amkunde *Mwenye jwa lumbili* kuti ajinjile

Ana *Mwenye jwa lumbili* ni nduni?

Jwalakwejo ali Ambuje, jwakulimbangana nambo soni jwamacili, Ambuje wanganonja pa ngondo!

Ana *Mwenye jwa lumbili*?

Ambuje wamaciligosope-jwalakwejo ni jwali *Mwenye jwa lumbili*! (Masalimo 24:7-8,10)

Yipata yosope yawugwice, kwini ni kwapikanice mkokomo wacisangalalo; ni jwajinjile jwakupunda pa ngondo, ngondolo ja Mlungu, jwangali woga pa ngondo, Mwanace jwa Mundu-Yesu! Ali mkwenda sikati ja wandu wakusengwa kwawula ku Mpando wa Ucimwene wa Atatigwe, ni akugalawuka kulola mtundu wa wanace wa Adamu wawukulupwisye, kaneko ni akutama pasi.

Amalisyeye masengo gakwe

Kaneko yiwumbe yakwinani yikutanda kwimba nyimbo jasambano jakumlumba Mlungu ligongo lya Mwenye jwawo jwasambano:

“Walakwe ali wakwenela ... pakuwa walakwe wawulajigwe soni myasi jawo jawombwele wandu wa ngosyo syosope kutyocela mbali syosope sya cilambo capasi.” (Ciwunukuko 5:9)

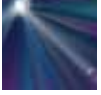
Kaneko malayika ga Mlungu gawusyungulile mpando wa Ucimwenewo ni kutanda kumlambila Mlungu gali mkuti,

“Wakwenela walakwe ngondolo ja Mlungu, jajawulajigwe kuti capocela lumbili ni ucimbicimbi!” (Ciwunukuko 5:12)

“Lelojino pa cilambo capasi, wajinji mwa wanace wa Adamu ali ciwela mu ukapolo wa Satana soni ali watawigwe ni unyolo wa ulemwa ni ciwa. Nambo ukoto upali, pakuwa kupitila m'ciwa cakwe, kusicigwa ni kwimuka kwakwe ku wawe, Ambuje Yesu wapundile pa ngondo ja yele yipwetesiye. Kwa wosope wakusamkulupilila jwalakwejo, jwalakwejo akwasalila kuti”.

“Une ndili litala, yakuwona ni umi. Pangali mundu jwampaka ayice kwa Atati, naga jwalakwejo ngakupitila mwa une.” (Yahaya 14:1-3,6)

CITENDO 70

MWENYE AKUWUJILA

Agano masikugano, wându wâpacilambo ali kalikiliki ni yindu yangali masengo nambo soni dini syawunami, *Mwenye jwa Lumbili* caciwujila pa cilambo capasi, nambo ngaŵa pa bulu, kapena kuti camnyosye ni kum'weca cisoti camiŵa.

Mwenye jwaŵajimwice ku waweju, jwalocesye ya Yahaya ya lyele lisiku lya msogololi kuti,

Nakuweni kwinani kuli kuwugwice haci jeswela jili jijimi pasogolo pangu, jwakwela jwakwe akukolanjigwa kuti Jwakulupicika nambo soni Jusyesyene. Jwalakwejo akusagamula mwacilungamo ni kuputa ngondo. Meso gakwe gali mpela lilamba lyamoto soni pa mtwe pakwe pana yisoti yejinji yawucimwene.... Lina lyakwe lili Liloŵe lya Mlungu. Asilikali wâkwinani ali kumkuya jwalakwejo ali akwesile haci syeswela soni ali awete yakuwala ya nguwo syakutililika, syeswela nambo soni syacasa.... Pa mkanjo pakwe nambo soni pa ciga pakwe jwalembile lina lyakwe kuti: **MWENYE JWA ACIŴENYE SONI AMBUJE ŴA ACAMBUJE.** (Ciwunukuko 19:11-14,16)

Mwenyejo pacaciyikaga, liloŵe licilindima kutyocela kwinani kuti:

"Ucimwene wapacilambo capasi uli ucimwene wa Ambuje wêtu ni Mesiya jwakwe, jwalakwejo ni jwacacilamulila mpaka kalakala!" (Ciwunukuko 11:15)

Amagongo ŵa Mwenyejo cacinyelenyenduka pameso pa jwalakwejo. Kaneko jwalakwejo cacimtaŵa Satana ni kumlosya cilambo cakusakalaci kuti boma jacilungamo jikusawonekaga uli. Jeleji jiciŵa ndaŵi jakumalisya ja cilambo capasi.

Ambuje caciŵa Mwenye jwa pa cilambo capasi cosope. Pa lyele lisikuli paciŵa pana Ambuje wampepe, soni lina lyakwe lili lyeswela. (Mneneri Sakaliyah 14:9)

Pa lisiku lyagamula, Ambuje Yesu ni wacaciŵa wâgamula.

Watemu pa citengu cawo ca ucimwene cakuwoneka mpela moto cana yitungulu ya lilamba lyamoto soni lusulo lwamoto luli mkujilima kutyocela pali wâlakwewo. Malayika gejinji mnope gali mkwatumicila wâlakwewo. Kaneko nganya jamagambo jatandite gamula magambo soni mabuku gawunukuligwe.

(Mneneri Daniyele 7:9-10)

Satana ni ucimwene wakwe wa cipi caciponyegwa m'nyasa jamoto wa maganga ga sulufule, (Ciwunukuko 20:10) soni kumbesi kwakwe, mtwe wa lijoka caciwukasa mpaka kalakala.

Nambo mlukosyo jwa ucimwene wa lilanguka, Mlungu cacapanganyicisya jemanjajo "Kwinani ni cilambo capasi casambano".... Jemanjajo caciŵa wându wâkwe, soni Mlungu msyene ni jwacaciŵa ni jemanjajo ni caciŵa Mlungu jwawo. Mlungu cacipukuta misosi m'meso mwa jemanjajo. Kuciŵa kwangali ciwa, kudandawula kapena kulila" (Ciwunukuko 21:1,3-4).

Kumbesi kwakwe, lipopelo lya wându wosope wâkusamnonnyela Mwenye jwawo licipikanika mpaka kalakala lyakuti:

"Ucimwene wawo uyice, kusaka kwawo kutendegwe pa cilambo capasi pano mpela mwayiŵelele kwinani!" (Mateyu 6:10)

Ana lyeleli ni lipopelo lyenu? Ana mwamtindiŵalile *Mwenye jwa Lumbili*?

Ana jwalakwejo ali Mwenye *jwenu*?

Sungala

Ngumsalila jemanja yakuwona, jwalijose
jwakulipikana liloŵe lyangu ni kumkulupilila
jwaŵandumile une, cacipocela umi wangamala
soni ngasapocela cilango; jwalakwejo
ajombwece kutyocela ku ciwa kuja ku umi.

— YESU ALI MWENYE JWA LUMBILI (YAHAYA 5:24)

Jwalakwejo jwaliji pa cilambo capasi pano,
atamose kuti cilambo capasi capanganyigwe
kupitila mwa jwalakwejo, nambo cilambo
capasi nganicimmanyilila jwalakwejo. ... Nambo
kwa wosope ŵaŵampocele jwalakwejo,
ŵaŵalikulupilile lina lyakwe, jwapelece
lilanguka kuti aŵe ŵanace ŵa Mlungu.

— UTENGA WAMBONE (YAHAYA 1:10,12)

KUŴA WAKUSENGWA MPAKA KALAKALA

Wandu ŵa misingu josope akusanonyela ndangatanga sya cinonyelo ni ngondo, ngani syasikwete mbesi syakusangalasya. Wandu akusasala syele nganisi ligongo Mlungu jwali jumopejo jwaŵisile sala jakusaka kupikana ni kola yindu yambone mu mtima mwa mundu ni cakulinga cakuti jwalakwejo awombolege ku unyolo wa misimu jakusakala. Kaneko ni kola cisangalalo ca mu mtima kwampaka kalakala. Nambo ngani jakwamba

Mwenye jwa lumbili nganijiŵa jagamba ganicisya..

Ngani jagamba kulembegwa mwakusaka kusangalasya ŵandu nganijiŵa jilembegwe ni ŵakulocecsya ŵakwana 40 mu yaka yakupunda 1500 nambo buku ja Mlunguji jwalembile yisyesyene yakwe. Yitendo yayili mu jele bukuji yikulosya kuti yili yakuwona kupitila mu kulocesya kwejinji kwakutendegwe mjele bukuji nambo soni ŵandu ŵakuwungunyawungunya yindu yakalakala akusapata umboni wakwe. Nambope buku ja Mlungu jwalembile yisyesyene yakwe.

Mkombosi jwagamba kulitendela nganaŵa jwagaŵanya mbili, nambo Yesu ŵatesile yeleyo. Kutenda yakulilandanicisya nganikuŵa kututyocesye ulemwa

ni soni, konjecesya pelepo nganituŵa tupite nayo kwa Mlungu ni kutupa mtima wagumbala ni cinonyelo cakwe, cisangalalo, ni mtendele Yesupe ni ŵampaka atende yeleyo.

Pakwanilisa Malemba ga ŵakulocecsya Yesu Mesiya atesile yakomboleka kuti yisukulu ya Adamu yikole umi wangamala pamepepe ni Mwenye jwawo jwaŵagumbile cilambo capasi. Nambo ngaŵatu wosope cacitama nawo mu wele Ucimwenewo.

Mpela mwajwatendele Mlungu pakwapa Adamu lilamusi limpepe ni kwaŵicila lilamusilyo pa langulangu,

soni kuti Adamuwo atameje mu mgunda wapacilambo capasi, m'yoyo soni Mlungu apelece lilamusi kwa yisukulu ya Adamu iyakuti akakombolece kwinjila mu msinda ŵakwinani:

Pangali cindu cesakale cacikajinjile kwini, atamose jwalijose jwakusatenda yindu yakusakala kapena yacinyengo, nambo kwa ŵelepewo ŵaŵalembegwe mena gawo m' buku ja ŵandu ŵa umi ja ngondolo ja Ambuje. (Ciwunukuko 21:27)

Buju ja ŵandu ŵa umi ja ngondolo ja Ambuje jili kawundula jakwinani ja lina lya mundu jwalijose, kutandila ndaŵi ja Adamu, aŵele ali mkukulupilila mu litala lya Mlungu lyacikulupusyo. *Mwenye jwa lumbili* nganijiŵa jwacisisye ŵalakwe ni liŵasa lyawo kuti akulupilileje mwa jwalakwejo kapena kuti akulupilileje mwa yindu yajwatesile pakwakulupusya jemanja m'myala mwa Satana, ulemwa, ciwa ni moto.

Paciŵa pangali ŵandu ŵakwimucilila mu Ucimwene wa Mlungu, nambo pakuŵa mwenyejo jwangasaka kuti jwalijose mwetuwe akajasice, jwalakwejo akusawugala buku jakwe ni maloŵe gakwaŵilanga ŵandu kuti ayice, kwatetela ni cilanga

"Jwalijose jwajimkwete njota, ayice kwangune, soni jwalijose jwakusaka ayice kuti ajigale mesi galulele gakupeleka umi. Ngumtetela jwalijose jwakugapikana maloŵe gakulocecsya gagali m' bukuji: naga jwalijose akonjecesya cilicose mu jele bukuji, Mlungu cacimjonjecesya jwele mundujo yipwetesi yayilembegwe mu buku ajino. ... jwalijose jwakusaŵicila umboni wa gele Maloŵega akusati, Elo ngwika sampano . . ."

Elo yiŵe m'yoyo, Ambuje Yesu ayice!" (Ciwunukuko 22:17-20)

Adamu paŵalemwisye, ana ŵamjanjile Mlungu kuti cici pajwayice kwa ŵalakwewo mu mgunda mula ni kwaŵilanga ŵalakwewo? Mwa soni Adamu ŵajanjile kuti,

“Napikene ŵalakwe mu mgunda muno, ni naliji ni woga.” (Jenesesi 3:10)

Nambo sambano, ana ŵane mwa ŵanace ŵa Adamu akusajipocela uli ngani jakuti Mlungu msyene jwayice kwa jemanjajo? Jemanjajo akusajanga mwakusengwa kuti,

“Elo yiŵe m’yoyo! Ayice kwetuwe Ambuje Yesu! (Ciwunukuko 22:20)

Ana kwele kucengaku kwayice uli? Ana ligongo cici ŵandu ŵane ngakogopa kuja kuwonecela pameso pa jwagamula jwa cilambo capasi? Ligongo cici ngakogopa kuja kuwonegana ni mwenyejo meso ni meso?

Ligongo jemanjajo akusakulupilila ngani ja mwenyejo ni utenga wakwe, Yesaya, jwakuloceya jwalembile kuti,

Ana nduni jwaŵakulupilile utenga wetu? ... uwe wosope tuli mpela ngondolo syakusokonecela, tulesile kuya litala lya Mlungu ni kutanda kuya litala lyatukusaka. Nambope Ambuje ŵawuŵisile ulemwa wetu wosope pa jwalakwejo. (Yesaya 53:1,6)

Yesaya jwalembile ngani ja mwenyejo mwakata mu mbuŵa sitatu:

1. Uwe tukwene cakusawusya.

“tulesile kuya litala lya Mlungu ni kutanda litala lyatukusaka.”

2. Mlungu akwete ukalinganye wakwe,

“Ambuje ŵawuŵisile ulemwa wa ŵandu wosope pa mtwe pa mwanagwawo.”

3. Uwe tukwenela kusagula.

“Ana nduni jwakulupilile utenga wetu??”

Ana mkumkulupilila mwenyejo?

Uwe tukusakomboleka kulupilila umboni wa mundu, nambo umboni wa Mlungu uli wekulungwa kupunda ligongo lyakuti wle umboniwo uli wakwe wa mlungu wakwamba mwanace jwakwe. ...

Jwalijose jwangakumulupilila Mlungu nikuti akumjigala Mlungujo mpela jwawunami, pakuŵa jwalakwejo ngakukulupilila umboni wa Mlungu wapelece ligongo lya mwanace jwakwe. Awu ni umboni wakwe: Mlungu atupele uwe umi wangamala, wele umiwu uli mwa mwanace jwakwe. Jwaŵampocele mwanace jwana umi; jwanganampocele mwanace jwa Mlungu, jwele mundujo nganakola umi.

Ngumlebela yele yinduyi ŵamkukulupilila mu lina lya Mwanace jwa Mlungu ni cakulinga cakuti m’manyilile kuti mkwete umi wangamala. (1 Yahaya 5:9-13)

Elo, komboleka kuyimanyilila yeleyi; mwenyejo ngakusagamba kumleka kuti mgambeje kuyiganicisya.

Ana mjigalawucile dini ja ŵandu ni kukulupilila umboni wa Mlungu? Naga yili m’yoyo nikuti cimcitama ni mwenyejo mpaka kalakala.

... soni mli ŵakusengwa

NGANI JAKUSAKALA

Patukuwâlanga ndandililo ja buku ja mwenyejo jikutusalila kuti, Mwenye jwa cilambo capasi jwapanganyisye mundu m'cilandanyo cakwe. Jwapanganyisye wându mu ucimbicimbi wakwe, jwalakwejo jwapanganyisye wându kuti awe cipanje cakwe cakusaguligwa, acimjakwe wapamtima, alukosyo waswela wa mu ucimwene wakwe wa lilanguka; nambo yeleyi mkaniyitendegwe pakwenela kuwa ndawi jakulinjigwa.

Mlungu jwalinjile Adamu panandi nambo yakuyicisya yakwe yaliji yipwetesi yekulungwa. Mlungu jwasalile Adamuwo kuti komboleka kulya yisogosi yine yosope ya mu mgundamo nambo Mlungujo jwalekasisye Adamuwo kuti akasaka wa cisogosi ca m'citela cimpepe, celepeco akasalya. Ana Mlungu jwasalile Adamuwo kuti cicitendekwecela cici naga cakase lyele lilamusili?

Ana Mlungu jwasalile Adamu kuti atande kupopela, kulijima yakulya ni kutenda yindu yambone mnope ni cakulinga cakuti yisumane ni yitendo yakusakala ya pa umi wawo? Iyayi, Mlungu jwatite, "Pacimcigamba kulya cele cisogosi nditu, cimciwa." (Jenesesi 2:17).

Uwe tuyimanyi yayatendegwe. Mundu jwasagwile ungampikanila mkugumba jwakwe, jwali Mwenye jwa cilambo cosope, Adamu ni Hawa walemwisye, nambo ana jemanjaji wawile lisiku lilyolyo? Iyayi, ana sambano Mlungu jwagopolelaga cici pajwawecete kuti, "Pacimcigamba kulya cele cisosgosi Nditu cimciwa?"

Ana malingana ni Malemba ciwa cigopolela kuti cici?

Alole pa cipikacapo, ana pa lujambipo cikutendegwa cici? Ana lujambilyo pacilupacuka yiciwa uli? Ana lujambilo lucipitilila kola umi kapena iyayi?

Lujambilo komboleka kuwonekaga kuti luli ciwela umi nambo pakupita kwa ndawi lucijumula pakuwa lulekangene ni lipata lya umi.

Ciwa cigopolela kuti kulekangana. Jeleji jili ngani jakusakala.

Adamu ni Hawa pa wasagwile kutenda yakusaka mtima wawo, mmalo mwakutenda yakusaka Mlungu mpela mwalukusa wela lujambi lwalulekangene ni citela. Ulongo wawo ni Mlungu wawile, jemanjajo nganasaka soni kuti awe ni Mlungu; walinjilile kuwa. Adamu ni Hawa wawile mu usimu.

Ulemwa wenu umlekangene ni Mlungu soni ligongo lya ulemwa wenuwo jwalakwejo amtundumalile mwakuti ngasampikanila soni jemanja amta panandi. (Yesaya 59:2)

Adamu ni Hawa watandite kuwa mwakuwonecela, atamose kuti masamba ga lujambi lwetemece ngagakusajumula ndawi jijojo; m'yoyo soni yilu yawo nganiyiwujila ku luwundu pa lisiku lilyolyo lya walemwiselyo. Nambo jemanjajo watandite kalambala; ciwa caliji m'magongo jwawo jwanganakombola kumtila.

Nambo ngani syakusakala syajendelecele. Yasosegwe kuti Mlungu jwakulupusye Adamu ni Hawa ligongo naga jwalakwejo akatende ngatenda m'yoyo jemanjajo waliji pa cogoyo cakulekangana ni Mlungu kwampaka kalakala, akajile kwaponya ku "Moto wangasima

wa wawulinganyisye kuti akamponye Satana ni malayika gakwe" (Mateyu 25:41).

Pana wāndu wāne wākusanyosya ni kayicila kuti kwana moto wangasima, ku Jahena kwakuti misimu ja wāndu wā ulemwa jiciponyegwa ku gele malogo mpaka kalakala. Ana nambo yili yindu yambone kunyosya yindu yangatukuyipikanicisya? Uweji nganituwā tuyipikanicisye yindu yakwayana ni umi wangamala pakuwā yeleyo yili mbali jine ja awuno wumi wuno. Wāndu wānyosisye Nowa pawāpanganyaga combo ni kwatetela jemanjajo yakwamba cikumba cakogoya ca mesi cacayikaga. Nambo mlango wa comboco pawagambile kuwugaligwa, mesi ga cikumba gala ni kutanda kwika wānduwo wātandite kucipikanicisya cilungamo cakwamba ngani ja wāwecetaga Nowa ja wājinyosyaga jemanjajo jila. M'yoyo soni wāndu wā awuno m'beleko wuno nombenawo cacipikanicisya yakwamba ku moto wangasima ali akuyice ku motoko.

Cacipocela cilango cakogoya campaka kalakala nambo soni cacitopolegwa pameso pa Mlungu ni kwatyosya m'macili ni ukulu wa Ambujewo. (2 Atesalonika 1:9)

Mwenyejo ngasakunda kuti ulemwa upitilile konanga cilambo cakwe mpaka kalakala. Ulemwa cili cindu camacili gakonanga mnope kupunda cindu cine cilicose pa cilambo pano soni ni wawuli ndandililo ja yakusakala yosope.

Mpela mwayaŵelele ni ulwele wakwambucisya, ulemwa wa Adamu wajendelecele kwa wosopewe soni mpela mwayaŵelele ni lujambi

lwalwapacukwice m'citela lula nikuti lujambilo pampepe ni kalikose kakali mwelemo kajumwile, m'yoyo soni uwe wosope tuli wākulemwa kupitila mu ulemwa wa watesile Adamu pakuwā uweji tuli lujambi lwakutyocela mwa Adamu.

Adamu pa watesile ulemwa, ulemwawo wajinjile m'cilambo capasi ni wajinjisye ciwa pa cilambo, ciwaco cajendelecele kwa wāndu wosope ligongo lyakuti wāndu wosope wālemwisye. (Aloma 5:12)

Tuwujile panandi mundaŵi ja Musa, wāndu wākwete nganisyo syakusakala mpela syakwete wāndu lelojino, jemanjajo wāganisya kuti naga akutenda yambone yejinji kupunda yindu yakusakala nikuti Ambuje cacatendela jemanjajo canasa pa lisiku lya Kiyama. Pakusaka kwalosya jemanjajo kuti nganisyo

syawosyo sili syangalumbana, Mlungu jwatulwice ni kwika kwa jemanjajo Petumbi lya Sinayi ali m'moto ni jwapele jemanjajo malamusi likumi kuti agakuyeje. Jwalijose jwa wātendaga ngagakuya gele malamusiga cenene jwajigaligwaga kuwā jwakulemwa nambo soni jwakwenela kuwulajigwa.

malamusi likumiga gali mpela ligalasi lyakulilolela. Naga akulola pegalasi ali aŵilile, ligalasilyo likusilyakamucisya wālakwe kuti apawone pamalo papali peŵililepo, nambo ligalasilyo nganiliwā liswejesye pa malopo. Mwakulandana ni yeleyi nombe nago malamusi nganigayika kwetuwe kuti galakwego ni gampaka gatukamucisye kuti tuwē wāgoloka pameso pa Mlungu, nambo malamusi gayice kwetuwe kukutulosya kuti wosopewe pameso pa Mlungu Jwamaciligosope tuli wākulemwa soni

nganituwā wākwenela kuja kutama mu Ucimwene wakwe. Uwe tuli wāndu wākulemwa wākwenela cikamucisyo ca Mesiya jwamswela mtima.

Pakuwā wosopewe tuli wākulemwa soni tuli wākupelembela pameso pa Mlungu. (Aloma 3:23)

Cakusakala mnope ni cakuti uwe ngatukusalinda yitendo yetu malingana ni mlingo wakwe wa Mlungu wawuli wambone mnope. Nambo ngani jambone mnope jili jakuti pana mundu jumo ja wākombwele kutenda yeleyi, jwalakwejo lina lyakwe Yesu.

NGANI JAMBONE

A AMBUJE ali wambone mnope soni ali wacilungamo ni canasa. Cilungamo cigopolela kuti camuko cisyesyene malingana ni malamusi cipepecegwe kwa une ligongo lya ulemwa wangu. Canasa cigopolela kuti camuko cangapocele ligongo lya ulemwa wangu nganicipecegwa kwa une.

Ana mpaka yikombolece wuli kuti Mlungu mpaka kupeleka cilango kwa ulemwa wangu nambo ni nganjamuka namsyene ulemwawo? Kwanga kwa cele ciwusyoci kuli mwa Yesu Mesiya jwaŵayice kukutuwombola uweji.

Mundaŵi ja Malangano Gakala Yesu mkanayice Mlungu jwapelece lilamusi lyakwamba mbopesi jakupesya ulemwa ni cakulinga cakusaka kwakulupusya wandu wakwe ku lilamusi lyakwamba ulemwa ni ciwa. Mlungu jwakundaga kuti myasi ja cinyama cangali ulemwa jikombolece kulipa magambo ga ulemwa wa mundu. Mwelemu ni mwajwatendelaga Mlungu pakupeleka camuko ku ulemwa mwangamjamuka mundu jwalemwisyajo.

Nambo ana ngondolo mpaka jiŵe jakwanila kwinjila m'malo mwa mundu? Iyayi, myasi ja cinyama jagambaga kulosya yisyesyene yayasosegwaga ni cilungamo.

Ana myasi jampaka jikombolece kwawombola wandu wosope wapacilambo capasi mpaka jiŵe jamti uli?

Myasi ja mundu jwali jwangali ulemwa jawwumi wampaka kalakala ni jampaka jikombolece kutyosya ulemwawo; maloŵe gagagumbile cilambo gayice ni kuŵa jwele mundujo.

"Pandanda pasyesyene lyapali liloŵe... liloŵelyo lyasandwice kuŵa mundu ni lyatamaga sikati jetu. Uwe twaluweni lumbili lwakwe, lumbili lwa jumopejo, jwaŵayice kutyocela kwa Atati, mwagumbalilwa ni canasa ni cilungamo." (Yahaya 1:1,14)

Myasi ja ngondolo jagambaga kuwunicila ulemwa, nambo Yesu ni wali, "ngondolo jakutyocela kwa Mlungu, jakutyosya ulemwa wapacilambo capasi!" (Yahaya 1:29)

Ana mkwakumbucila Abele? Mlungu jawuwisile ulemwa wa Abele pa ngondolo, ngondolojo jagambile kuŵa cakutyocesya ulemwa wa abele kwa ndaŵi jamnono nambo Yesu ni wakusatyosya ulemwa wetu mpaka kalakala. Mlungu jwatwicile walakwewo ulemwa wetu wosope.

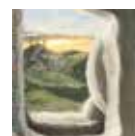
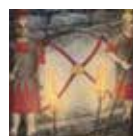

Ngondolo jawulajigwe ni kujitinisya, mmalo mwa Abele pa malo gakupelecela mbopesi cacaliji citusitisi ca Yesu waŵapelece mtengo usyesyene wa ulemwa wa wandu. Ali ni ligongo lyakwe mkanawe kuwa Yesu wagumisile kulosya kugonjesya kuti, "Yimasile!" (Yahaya 19:30)

Cilungamo cikwanilisigwe nambo soni canasa cipali.

Ngani Jamboneji ni jajikusatukulupusya naga tuli tukulupilile... kuti Yesu waŵile ligongo lya ulemwa wetu, mpela yayitite pakulembegwa. Walakwewo wasicigwe, nambo palisikulyatatu walakwewo wajimwice ku wawe, mpelayayitite pakulembegwa

(1 Akolinto 15:2-4)

Mganicisye ya Ibulahima ni mwanace jwawo. Ana ligongo cici Mlungu jwatumisye jemanjajo kukupeleka mbopesi kwitumbi lyakwakutalika lyaŵalisagwile?

Mlungu jwaŵicile cile malo gakuti Mwanace jwakwe akawile ligongo lya ulemwa wa ŵandu ŵapacilambo capasi.

Ana ligongo cici Ibulahima ŵalipele litumbilyo lina lyakuti "AMBUJE cacipeleka?" Ligongo pa lyele litumbili ni paŵapelece Mlungu mbopesi jakwe jakwanila nambo soni jakumalisya.

Ana Mlungu jwapelece cici mmalo mwa mwanace jwa Ibulahimā? Jwapelece mwanace jwa ngondolo jwamkambako. Ana Mlungu apelece cici kuti amkulupusye jemanja ku cigamulo? Ampelece Isa, Mwanace jwa ngondolo jwa Mlungu.

Ana mkusacijogopa ciwa ni cigamulo? Naga mkuŵika cikulupi cenu cosope mwa Isa kuŵa Mkulupusyo jwenu, ngamkwenela kogopa ligongo

Mlungu jwapocele mbote jakwanila kutyocela kwa jwalakwejo ligongo lya ulemwa wenu ni ŵamjimwisye jwalakwejo ku ciwa kuti aŵe cijumi.

Sambano mkumbucile ya Adamu ni Hawa. Ulemwa ni soni syawo yatendekasisye jemanjajo kuwala masamba ga mkuju kusaka kulisisa kwa Mlungu. Mwacilungamo ni canasa cawo, Mlungu jwalosisye jemanjajo ulemwa wawo ni jwawecice mapende ga yinyama yayapelecegwe mbopesi. Koposya myasi kwa yinyama yalosisye yayaliji yakusosegwa kusisa ulemwa wawo, nambo soni mapende ga yinyamago yalosisye yayaliji yakusosegwa kusisa soni syawo.

Wosopewe tukusagaŵana ulemwa ni soni kutyocela kwa acinangolo ŵetu. Wosopewe nganituŵa wakulungama pameso pa Mlungu. Nganituŵa ŵakwenela kutama najo. Ngani jambone ni jakuti Isa Mesiya jwajigele ulemwa ni soni syetu pa msalaba pala. Mundaŵi ja cipi jila, jwalakwejo jwalekangene ni Mlungu kwakwaliji kwakwenela kuŵa kwetuwe. Kaneko jwawile. Nambo ligongo lyakuti jwalakwejo jwaliji jwangali ulemwa, lilembe ngamkanilikwanisya kumsunga jwalakwejo.

Ligongo lya ciwa ni kwimuka ku ŵawe kwa Isa, Mlungu ŵampelece jwalakwejo kuti amswejesye ni kum'weca jemanja, pakucenganya ulemwa wenu ni kulungama kwakwe.

Wosopewe tuli ŵasakale ligongo lya ulemwa.

Pandaŵi jatukulosya yitendo yetu yakulungama, yikuŵaga yesakale yangali masengo. (Yesaya 64:6)

Ndili jwamgumbalilwe ni kusengwa mwa Ambuje Mlungu jwangu, pakuŵa jwalakwejo ambwecice yakuwala ya kulungama ni kumbweca mkanjo wacilungamo. (Yesaya 61:10)

Mlungu ŵamtesile mundu jwangali ulemwajo kuŵa jwamgumbalilwe ni ulemwa ligongo lyetuwe, ni cakulinga cakuti kupitila mwa jwalakwejo tuŵe ŵakulungama mwa Mlungu. (2 Akolinto 5:21)

Pa lisiku lya cigamulo, ana cimcijima pameso pa Mlungu ni yitendo yakusakala yenu yakwamba dini syenu?

Ana kapena cimcijima pameso pa Mlungu ni yitendo yakulungama ya Mesiya?

KWITICISYA KWA WĀLAKWE KU YAKUSAKA YA MWENYEJO

Agambe kuganicisya kuti wawojo akwenda jikape kupitila mu ukweti, ana campaka asace ali asimene naco ni cici, ngondolo kapena lisimba?

Mwenye jula pakwika kwakwe kwandanda jwakolanjigwaga kuti, *Ngondolo*. Jwayice mwakulinandiya ni cakulinga cakusaka kwakulupusya wāndu wawulemwa. Nambo pakuwujā kwakwe mwenyejo cacikolanjigwa kuti *Lisimba*. Jwalakwejo caciyika ni lumbili lwakwe

kukwagamula wākulemwa wosope wānganapesya ulemwa wawo.

Ana Yesu pacaciwujā cimcinyadila pameso pa Mwenye jwali Mesiya jwenu, kapena cimcitetemela ni woga pameso pa Mwenye jwali jwagamula? Kwanga kwakwe kugonile pa yamkuti kapikane ni kuwukamulicisya masengo utenga wa Mlungu.

Yesu paŵatandite kwendajenda ni kwiganya maloŵe gawo gandanda galiji gakuti, “Mgalawuce mtima ni kulupilila Ngani Syambone.” (Maliko 1:15)

“Maloŵe gakuti mgalawuce mtima gagopolela kuti kucenga nganisyo pa yindu yamkukulupilila ni kutanda kulupilila yisyesyene yakwamba Ucimwene wa Mlungu. Yigopolela kuti kuleka kulupilila yawukusaka mtima ni kutanda kulupilila litala lya Mlungu.

“Kulupilila Ngani Syambone” yigopolela kuti mtande kulupilila mwa Mesiya jwaŵawile ligongo lya ulemwa wenu ni kwimuka soni ku wāwe kuti ampe mmwejo umi wine wasambano. Nambo ana kulupilila mwa mundu jwine kukugopolela kuti cici?

Odi nagopolele gele maloŵega kupitila mu ngani jakutyocela kungapililolyuŵa kwa Aflika jakwamba acakongwe wāŵili Fatu ni Bintu.

Acakongwe wāŵiliŵa wosope wākwete ulwele wā meso. Fatu wāpite ku cipatala, kweleko Adokotala wāpele mtela wakuti akatajeje mmesomo. Mwakuti meso gawo gala gaposile. Bintu wāpite kwa jwamtela wacikuda, jwalakwejo jwatikitile mtela wakwe mmeso mwa jwamkongwejo; mesogo gatesile ng’ala mwakuti mpaka jwalesile kulola.

Fatu ni bintu wosopewo wāliji wāndu wāwākwete cikulupi, wosopewo wāpite kwa jwaŵamkulupililaga malingana ni cikulupi caŵakwete ni jwele mundujo, nambo akuweni kulekangana kwa yakuyicisya yakwe.

Kuŵeceta ya umi wangamala jwalijose akusakulupilila mwa cindu cinecakwe kapena mundu jwine jwakwe. Wājinji akusaŵika cikulupi cawo pa dini ja acinangolo wāwo, wāne akusakamulana ni wāndu wākwete cikulupi cakuti umi wa mundu ukusamalaga pa lisiku lyakumsika jwalakwejo mwilembe. Wāne akusakola ngopolelo sine syakwayana ni umi, ciwa ni umi wangamala nambo pambesi pa yosopeyi ciwusyo caciyika cili cakuti; ana mwasagwile kulupilila cilungamo?

Une natesile kala cisagula cangu kuti, ngusinamkulupilila Mwenye jwangu jwaŵaŵecete kuti,

“Jwalijose jwali kumbali jakulupila cilungamo jwalakwejo akusambikanila une.” (Yahaya 18:37)

Jwalakwejo ni jwangusaka kuti cindameje najo mpaka kalakala soni ni jwali, mundu jwaŵanonyele une ni kulipeleka ni umi wakwe ni cakulinga cakusaka kungulupusya.” (Agalatiya 2:20).

Jwalakwejo nganagamba kuŵa Mwenye wamba!
Nambo ni jwali Mwenye jwangu

Mundu jwandanda jwagumbigwe kuti alosye cilandanyo ca Mlungu, nambo cele cilandanyoco cajonasice ligongo lya ulemwa. Yesu Klisitu, “Cilandanyo ca Mlungu jwangawoneka ni meso” (Akolose 1:15) jwayice kukumpa mmwejo umi wasambano ni kuwucisya ucimbicimbi wa Mlungu mwenumwe.

Naga mkulupilile mwa Yesu Mesiya jwa lumbili, nikuti pameso pa Mlungu nganimwâ soni mbali ja Adamu nambo mli mbali ja Mesiya, mmwejo mli mlukosyo jwakunonyelegwa jwa kwini soni mli mwanace jwakunonyelegwa jwa Mlungu. Mli cipanje capantima ca Mlungu, caŵaciwombwele ni myasi jwa mwanace jwakwe.

Mpela membala jwasambano jwa mwiŵasa lya Mlungu, mkukomboleka sambano jino kutanda kumkolanga Mlungu kuti Atati, nambo payili yalulele yejinji pakusaŵa pana soni udindo wekulungwa.

Mpela ŵanace ŵakupikanila, mkakangalaga kumbila kuwujila ku yakusakala yamwatendaga kalakala pamwatamaga mu ujinga. Nambo mŵeje ŵaswela mpela mwaŵelele ŵaŵamsagwile jemanja, pakuŵa nombenawo ali ŵaswela. M'yoyo jemanja mŵeje ŵaswela mu yosope yamkutenda. (1 Petulo 1:14-15.)

Mpela jwakwakuya Yesu mkwenela kuti mŵeje mundu jwakululuka, jwacinonyelo, ni kwapopelela ŵane wosope kupwatika ŵele ŵamkusimwengana nawo. Yeleyo ni yatwalamuligwa ni Yesu.

Pakutenda yeleyi ŵandu wosope cacimanyilila kuti jemanja mli ŵakulijiganya wangu, naga jemanja mkunonyelana jwine ni mjakwe.” (Yahaya 13:35)

Pacimŵeje mli mkwapikanila ni kutenda yakusaka ŵalakwewo, msimu wa Ambuje Yesu wawayice mu mtima mwenu pamwakulupilile Utenga wambone ciwumkamucisye kuti mgonjesye ulemwa ni kulosya ndamo syawo syakulungama.

Msimu Ŵaswela akusatutendekasya kola yisogosi ya wele mtunduwu pa umi wetu: cinonyelo, mtendele, kupilila, canasa, umbone mtima, cikulupi, kuwusimana mtima, ni kuligosa. (Agalatiya 5:22-23)

Mpela mwanace jwa Mwenye mkwete cakulinga casambano pa umi wenu. Kuti mumcimbicisyeje jwalakwejo, mmanyiilile kuti mmwejo mli kasembe jwakwe ku cilambo ca ŵandu ŵa ulemwa m'yoyo mumtumericileje mwakwenela ku cilambo kwamliko. Lisiku line cimcimwona jwalakwejo meso ni meso soni mmwejo “Cimciŵa mpela jwalakwejo.” (1 Yahaya 3:2) nambo mkanijiyice jele ndaŵijo apanopano komboleka kuŵecetanaga najo ndaŵi ni katema, mumlungebe mu yosope yakumpa. Mpopeleje ni kumlumba jwalakwejo pampepe ni acimjenu ŵakumnonyela ni kuganonyela maloŵe gakwe. Mŵalanjeje maloŵe ga Mlungu lisiku lililyose (mtandê ni buku ja Luka, Yahaya, Masengo ga ŵandumetume ni buku ja Aloma). Msimu Ŵaswela ni ŵali mwalimu jwenu, soni Baibulo ni lyalili yakulya ya msimu wenu soni ni cacili cida cakulicenjelela kwa Satana, pakuŵa Satana jwangasaka kuti mmwejo ganisyeje, kuŵeceta ni kutenda yindu mpela Yesu. Pamkulimbicila kuŵalanga Malemba ga Mlungu ni pacimpunde kola macili mu umi wenu.

Ngusinaganonyela maloŵe gakupitila mcitusitisi gagali m' buku ja Masalimo gakuti; mpela mwajikusawutucila mbaŵala pakusaka kumwa mesi m'lusulo. Msimu wangu nombenawo ukuwutukawutuka kwasosa ŵalakwe, O Mlungu. (Masalimo 42:1)

Ana mpaka mkombole kuŵeceta m'yoyo?
Cisagula cili cenu.

Paul D. Bramsen
resources@rockintl.org

Kakonjecesya yine ni yine

Mlungu wamkulupwisye mundu kupitila m'canasa cakwe pamwagambile kulupilila soni nganimwa mtesile kalikose kakonjecesya; yeleyi yagambile kuwa mtuka wakutyocela kwa Mlungujo. Cikulupusyo nganiciwa mbote jakupata ligongo lyakuti uweji tutesile yindu yambone, ali ni ligongo lyakwe pangali atamose jumo mwetuwe jwampaka anyade ligongo lya yeleyi. Uweji tuli wakutyocela mu ukombosi wa Mlungu. Jwalakwejo atugumbile soni cenene kupitila mwa Yesu Mesiya kuti tukombolece kutenda yindu yambone mnope yajwatupanganyicisye kuti tutendeje kutandila kundanda kusyesyene kwa cilambo capasi.

M'yoyo pakuwa uweji tuli wakulungama pameso pa Mlungu kupitila m'cikilupi, uweji tukwete mtendele wakutyocela kwa Mlungu ligongo lya yawatesile Yesu Klistu Ambuje wetu kwetuwe. Ligongo lya cikilupi cetu Mesiya atujigalile uwe agano malo gano gagagumbele ni yambone yejinji yayili yangawajilwa kwa uweji, soni mwakusengwa tukwembeceya kuja kutama nawo mu Ucimwene wa Mlungu.

Kutyocela m'Malangano Gasambano
(Aefeso 2:8-10; Aloma 5:1-2)

MWENYE JWA LUMBILI

YIWUSYO YAKUTYOCELA MU NGANI.

MBUŴA JANDANDA. MALANGANO GAKALA

Mndandanda wa yiwusyo yakuyicisyayi ukwete ciwusyo cimpepe kapena yiŵili yakwamba yitendo 70 yayili mkatimu. Kwanga kwakwe kuŵicigwe kumapeto kwa ngani jilijose m'citendo cine cilicose. Aŵe ŵagopoka kopela yele yiwusyoyi ni kuja kukamulicisya masengo pakuŵalanga Bayibulo mmakuga mwawo mwawo. Naga akusaka kumanyilila yejinji komboleka kutusimana pa: www.one-god-one-message.com

Nambala ja citendo. Yiwusyo yakwe

- 1 • *Mwenye jwa Lumbili* jwajigele ndaŵi jelewu mnope kuti akwanilise mapulani ni yakusaka yakusaka yakwe. Ana yeleyi yikumsalila cici yakwamba jwele mwenyeju?
- 2 • Asale mbuŵa siŵili sya Bayibulo. Ana syele mbuŵasi sikulekangana uli?
- 3 • Ana mkusimkulupilila mbuŵa jandanda ja maloŵe ga Mlungu (Jenesesi 1:1)? Ligongo cici mkusimkulupilila kapena ngamkusimkulupilila?
- 4 • Atamose Mlungu pajwaliji jika nambope jwalakwejo nganaŵa jika, ana mkupikana cici kupitila kupitila mgele maloŵega?
- 5 • Ana mpaka tulijiganye cici yakwamba Mlungu kupitila mu yindu jajwapanganyisye?
- 6 • Asale gane mwa matala gaŵapanganyisye Mlungu kuti mundu aŵe jwakulekangana ni cinyama?
- 7 • Ana ligongo cici Mlungu nganijwawusya Adamu naga akusaka kuja kutama mu Mgunda wa Edeni?
- 8 • Ana ulemwa ni cici? Ana Mlungu pakwasalila Adamu jwasalile kuti cikatendecela cici naga ŵalakwewo ngakumpikanila jwalakwejo? Ana lina line lya ciwa lili lyakuti uli?
- 9 • Mpela Adamu, Hawa nombenawo ŵagumbigwe m'cilandanyo ca Mlungu. Ana yeleyi yigopoleta kuti cici?
- 10 • Ana cakwikasya mnope lung'wanu kwinani ni cici?
- 11 • Ana ulemwa wajinjile uli pa cilambo capasi?
- 12 • Ana Ambuje ŵatite cicitendegwa cici kwa Adamu naga Adamuwo calye cisogosi ca m'citela cakumanyisya yambone ni yakusakala? Ana Satana jwatite uli pakuŵeceta ya cele citelaco?
- 13 • Ana ulemwa wajinjile uli sikati ja mtundu wa ŵandu?
- 14 • Ana cakuyicisya candanda ca ulemwa caliji cici? Ana Adamu ni Hawa paŵalemwisye cacajinjile m'malo ga ucimbicimbi wawo ni kwalecela soni caliji cici?
- 15 • Ana Adamu ni Hawa pawagambile kwalemwecesyamba Ambuje cacatyosile kapena kuwa m'cilu mwawo caliji cici? Ana akulandana uli ni lujambi lwalupacukwice m'citela mwakwe? (Alole soni citendo ca peji 160)
- 16 • Asale gane mwa matala gagayice ligongo lyakulwesegwa gatatendekasisye kuti cilambo cino cisokonecele?
- 17 • Ligongo cici ŵalakwe akuganisya kuti pulani jakusisika ja Mlungu jakwete mkati mwakwe Mesiya jwacacikola mamagwe nambo ngasakola mbeju ja babagwe?

18 • Ana Mlungu jwatesile cici pakusaka kuwunicila ulemwa ni soni sya Adamu ni Hawa? Ana Mlungu jwatesile cici pakusaka kwalosya jemanjajo kuti jwalakwejo ali Mlungu jwacilungamo, jwacanasa ni jwambone mtima?

19 • Ana ligongo cici Mlungu jwatopwele Adamu ni Hawa mu Mgunda wa Edeni?

20 • Ana ulemwa wa Adamu ni Hawa wakwayiye uli wânace wâwawo? Ana ulemwa wa Adamu ni Hawa ukutukwaya camti uli uweji ni maŵasa getu? (alole soni pa peji 161)

21 • Ana Mlungu mpaka akunde ngondolo jamti uli kuti jiwe m'malo mwa mundu jwakulemwa?

22 • Ana maloŵe gakuti kuliswejesya gagopolela kuti uli? Ana ligongo cici Mlungu akusasaka kuti ciwa cijinjile m'malo mwa ulemwa?

23 • Ana Mlungu jwatesile cici ni ulemwa wa Abele? Ana cacasawisye ni mbopesi ja Kayini caliji cici?

24 • Ana kupesya ulemwa kugopolela kuti cici? Ana Mlungu jwasakaga kuti Kayini atende cici? Ana m'malomwakwe Kayiniwo wâtesile cici?

25 • Ana cikumba comesi cacatendegwe pa cilambo pano mundaŵi ja Nowa cikutujiganya cici pakuweceta ya kuwusimana mtima kwa Mlungu ni cigamulo cakwe?

26 • Ana cindu candanda caŵatesile Nowa pampepe ni liŵasa lyawo ali nakopokape m'combo cila caliji cici?

27 • Ana sanja ja ku Babele jikutulosya cici yakwamba dini jawunami?

28 • Ana yindu yiŵili yekulungwakulungwa yaŵalumbile Mlungu kuyitenda kwa Ibulahima, naga ŵalakwewo akumkulupilila Mlungu ni kumkuya mu yitendo yakwe yaliji yicici?

29 • Ana ligongo cici Mlungu jwakululucile Ibulahima ni Sala ku ulemwa wawo ni kwakolanga jemanjajo kuti ali ŵagoloka mtima?

30 • Ana ciwusyo caŵawusisye Isaki mwanagwawo Ibulahima paŵaliji pa ulendo wakwawula kwitumbi kukupeleka mbopesi kula caliji camti uli?

31 • Mlungu jwaliji juli jwalumbilile Ibulahima kuti cacatenda Isaki, mwanagwawo Ibulahimawo kuŵa nangolo jwa mtundu wasambano wa wându. Sambano pakuŵa Ibulahima wayimanyililaga kuti Mlungu jwangalambusya, ana sambano ŵalakwewo ŵaganisya kuti Mlungu catende cici naga ŵalakwewo akumpeleka mwanagwawo kuŵa mbopesi jakutinisya pa malo gakupelecela mbopesi?

32 • Ana ligongo cici Ibulahima ŵalipele litumbilyo lina lyakuti Ambuje cacipeleka? Ana pa lyele lisikulyo ngondolo jawile m'malo mwa mwanagwawo Ibulahima?

33 • Ana Mlungu jwakwanilise uli kulumbila kwaŵalumbilile Ibulahima?

34 • Naga tukulinjilila mwamacili pakugapikanila malamusi ga Mlungu, ana mpaka tukombolece kuja kwinjila ku mbepo? Ana ligongo cici malamusi likumi gala gali mpela ligalasi lyakulilolela? Ana gele malamusiga gakutulosa cinawuli kuti uweji tukusosegwa Mesiya?

35 • Ana ligongo cici mbopesi sya yinyama syalepele kutyosya kwene ulemwa wa cilambo capasasi?

36 • Asagule kulocesya kumpepe kutyocela mu mpukutu wa Maloŵe ga Mlungu kwakukulosya kuti Mesiya caciyika.

MWENYE JWA LUMBILI

YIWUSYO YAKUTYOCELA MU NGANI.

MBUŴA JAAŴILI. MALANGANO GASAMBANO

- 37 • Ligongo cici Mlungu jwakamulicisye masengo wāndu mcece kuti alembe Utenga Wambone wakwamba Yesu Mesiya m'malo mwakamulicisya masengo mundu jumpepe?
- 38 • Ana ligongo cici Lilayika Gabuliyele lyakolasile Yesu kuti ali mwanace jwa Mlungu?
- 39 • Ana lina lyakuti Yesu ligopolela kuti cici?
- 40 • Ana camkusacinonyela mnope pakuweceta yakwamba kupagwa kwa Yesu ni cici?
- 41 • Lilayika lyasalile wākucinga yilango wāla kuti, "Mesiya ampagwile sikati jenu; jwali Klistu Ambuje." Ana ligongo cici wākucinga yilangowo wāliji wākusengwa ni jele nganiji?
- 42 • Ana yaliji yakwenela kuti wāndu wālunda wāla amlambile mwanace jwakolanjigwa kuti Yesu? Ligongo cici akwanga kuti elo kapena iyayi?
- 43 • Ana Yesu wāliji wākulekangana uli ni wānace wāne?
- 44 • Ana utenga wa Yahaya, jwakulocecsya waliji wakulekangana camti uli ni mawutenga ga wākulocecsya wāne wā munyuma? Ana ligongo cici Yahaya wāwecete ya Yesu kuti, "Alole mwanace jwa ngondolo jwa Mlungu, jwajikusatysya ulemwa wa wāndu?"
- 45 • Awālanje soni cele citendoci ni asale cindu cakutyocela m'Malemba cakwamba Msimu wa Mlungu, ni Atati wākwini.
- 46 • Ana ligongo cici Satana jwalingaga Yesu kuti alemwe?
- 47 • Yesu ali awālasile kutyocela m'malemba ga Yesaya, jwakulocecsya wātite, "Lelojino malembaga gakwanilisigwe pamkugapikanapa!" Ligongo cici mkuganisya kuti yeleyi yasakalisye wāndu wāwāpikanagawo?
- 48 • Ana Yesu wāliji mkono wa Mlungu pa wāliji pa cilambo pano, mu litala lyaci? Ana ligongo cici misimu jakusakala jajogopaga Yesu?
- 49 • Yesu pa wājilekasisye mbungo jamacili kuti, "Mjile jii, soni mwe bata!" wākulijiganya wawo wātite, "Ana jwele munduju nduni? Jwakuti atamose mbungo ni matumbela yikumpikanila? Ana mmwejo mkuganisya kuti Isa mpaka awe nduni?"
- 50 • Ligongo cici acakulungwa wā dini wālambucisya ga Yesu kuti akumnyosya Mlungu?
- 51 • Yesu wātite, "Une ndili kwimuka ku wawe soni ni jwandili umi. Jwalijose jwakukulupilila mwa une cacikola umi atamose ali awile." Ana mpaka tuyimanyilile camti uli kuti wālakwe wā wāwecetaga yakuwona?
- 52 • Ana Yesu wāsalile kuti cici wāndu wāwāyice kukusosa yakulya yine lisiku lyakuyicisya wālakwewo cipelecele yakulya kwa wāndu wājinji wāla?
- 53 • Alole soni m'cele citendoci ni asale cindu cimpepe ca wāwecete Yesu cacasimonjesye wālakwe.
- 54 • Wākulocecsya wākolangaga Yesu kuti ali, "Mwanace jwagoloka mtima." Nambo Yesu pakuweceta ya asenewo wālikolangaga kuti, "Lilanguka lya cilambo capasi." Ana Yesu Mesiya akulekangana uli ni wākulocecsya?

- 55 • Ana wâkulijiganya wâ Yesu wâganisyaga kuti Mesiya cacitendaga cici? Ana jwalakwejo jwayice kutenda cici?
- 56 • Ana ligongo cici Yesu wâjinjile mu Yelusalemu ali akwesile pa mwanace jwa bulu m’malo mwakuyika pa haci jamacili ja pa ngondo?
- 57 • Ana ligongo cici acimlongola wâ dini wâlepelaga kwapata Yesu magongo kupitila mu yakuweceta yawo?
- 58 • Ana ligongo cici jwamkulungwa jwa wâkataga mbopesi ni acimlongola wâ Ciyuda wâwâecete kuti Yesu akwenela kuwulajigwa?
- 59 • Ana ligongo cici Pilato wâgamwile yakuti Yesu awulajigwe?
- 60 • Asilikali wâwâecice Yesu cisoti ca miwâ ca Ucimwene, ana syele miwâsi sikutukumbusya cici uweji?
- 61 • Ana kulocesya kwa lbulahima kwakwanilisigwe ni Yesu? Ana wâlakwe ali wâ mtengo waci pameso pa Mlungu?
- 62 • Wâwiyi wâwâili wâwâkomelwe yimpepe ni Yesu wâala, lelojino jwine ali ku moto (kulekangana kwamtundu ni Mlungu kwampaka kalakala) jwine ali ku mbepo (kutama ni Mlungu mpaka kalakala) ana cacatendekasisye kwele kulekanganaku ni cici?
- 63 • Yesu pawaliji pa msalaba kusa kuli kutesile cipi, ana AMBUJE wâtwicile cici Yesuwo? Ana ligongo cici Yesu wâtwite “Yimasile!”? Ligongo cici Mlungu jwapapwile likatani lya m’Nyumba ja Mlungu?
- 64 • Ana wâkulijiganya wâ Yesu wâkumbucile soni kulumbila kwawalumbile Yesu? Ana acakulungwa wâ dini wâkusakala wâala wâkumbucile yeleyi?
- 65 • Ana acakongwe wâala pawayice ku malembe kula kundawi kwa lisiku lya Mlungu wâkusimene kuti kwana cici? Ana acakulungwa wâ dini wâatesile cici pawayiweni kuti mwilembe mula mwangali kalikose? Ana naga une ngukulupilila mwa Yesu ngondolo jakutyocesya ulemwa wa wându, jwawawile ligongo lya ulemwa wangu ni kwimuka ku wâwe. Ana cacindendekasye une kogopa ciwa ni cici?
- 66 • Ana ligongo cici Ambuje Yesu wâsalile wându wâwâili wâwâjendaga ulendo wawo petala lya ku Emawusi kuti ali wându wâkulowela?
- 67 • Mesiya jwamjimuce ku wâwe jula pawawonecele m’cipindamo, Tomasi wâtwite kwa wâlakwewo, “Ambuje wângu soni Mlungu jwangu!” Ana Tomasi wâwâecete yakuwona kapena iyayi pakwakolanga wâlakwewo kuti Ambuje wangu soni Mlungu jwangu? Ligongo cici akuganisya m’yoyo?
- 68 • Ana Yesu pawajigaligwe kwawula kwinani wâalamwile wâkulijiganya wâwâo kuti atende cici?
- 69 • Ana *Mwenye jwa Lumbili* ni nduni? Ana mkuganisya kuti jwalakwejo ali jwamti uli?
- 70 • Ana mwenyejo pacaciwâja cimciwâ wâkusengwa kapena cimciwâ wâwâga? Ligongo cici cimciwâ wâkusengwa kapena wâwâga?

MWENYE JWA LUMBILI MALOŴE GAKUMALISYA

Pakutenda yitendo: ¹Buku ja 'Alice in the wonderland' wājigopolele m'yiweceto yakwana 200, nambo Buku jeswela kapena mbuwa ja bukujo wājigopolele m'yiweceto yakupunda 2,500.

²Wandu wakamula masengo gakuwukula pasi kusosasosa mbili syakala, mbili syakwendelecela, kwanilisigwa kwa yakulocesa ni ngani syakuwona syakuwilisyawilisya syangapikanika cenene syasyalembegwe mu yaka yakwana 2,000.

Citando Ca 2: ³Mwenye 'nganagamba kupanganya wandu ni kucilolela cilambo cakwepe, nambo soni jwalakwejo ni jwaŵalembile ni kujilolela buku jakwe..

Mabuku ga Nyasa ja Njete gakusimicisya ya Maloŵe ga Mlungu ga m'buku ja Malangano Gakala ga lelojino kuti gaŵe gakulandana ni gagapali mkanijiŵe ndaŵi ja Mesiya. Maloŵe ga Mlungu ga m'mabuku ga Malangano Gasambano gakusimicisigwa ni mabuku gejinji gakalakala, gejinji mwa mabukugo gakusimicisya kutyocela mundaŵi jangalikangana ni cityocele Mesiya. Yakusaŵeceta wāndu yakuti wāndu wāgajonasile ni kugasokonasya Malemba gasyesyene nganiyikola umboni usyesyene. Alole, m'buku ja Mlungu Jumo, Utenga Umo, ndime jataatu.

www. One-god-one message.com

Citando Ca 5: ⁴Pakulolecesa m'masengo ga Mlungu m'masiku 6 gaŵapanganyaga cilambo, alole, m'buku ja "Mlungu Jumo, Utenga Umo" ndime ja 8.

Citando Ca 6: ⁵Pakuwa Mlungu ali jumo, nambi ligongo cici jwatite, "Kwende tupanganye wāndu m'cilandanyo cetu...?" Kwanga kwakwe kukuwonecela mu mkamulano wakwe. M'Malemba ga Mlungu, liloŵe lyakuti "Mlungu" m'cihebeli akusatiga Elohimu, lyalikulosya kuti ali wājinji. Liloŵe lya "jumo" m'maloŵe gakuti "Mlungu ni jumo" akusatiga Ekadi lyalikusalosya mkamulano wawo. Mu umi wangamala, Mlungu mkanapanganye malayika kapena mundu, Mlungu jwasengwaga ni mkamulano wa msyenejo ni Maloŵe gakwe, Mwanace jwakwe kapena Msimu Wāswela. "Mlungu ali jwamkulungwa mwatukusaganicisyaga!" (Yobu 36:26)

Citando Ca 7: ⁶Yindu yiyoyo yapanganyicisye cilu, yosopeyo yikusimanigwa soni mu luwundu lwa pa cilambo capasi. Umboni ya yele yinduyi wāsayamsi nganawungunyeje mpaka lelojino. Nambo wāsayamsi wājinji aŵisile lunda lwawo pakusaka kumanyilila nganisyo sya mundu, lunda lwa wāndu wakusakulupilila kuti baibulo jjegamile pakumanyilila ni ciwunukuko (Liloŵe lya Mlungu).

Citando Ca 11: ⁷Yejinji yisyesyene yakwamba kwaŵatyocele Satana, mlole, buku ja "Mlungu Jumo, Utenga Umo", ndime ja 11.

Citando Ca 16: ⁸Naga nyasa ja moto, malo ga yipwetesi yampaka kalakala gakuwoneka kuti nganigaŵa malo gacilungamo kapena gambone kwetuwe, yikuwoneka kuti uwe nganitupikanicisya uswela usyesyene wa Mlungu, ukapanganyigwe wampaka kalakala wa mundu, ukulu wa ulemwa ni yakuwona yakwayana ni umi wangamala. Liloŵe lyakuti mpaka kalakala ligumbele mu nganisyo syetu pakuwa tukusayiwona kuti liloŵeli lijegamile pa ndaŵi. Liloŵe lyakuti mpaka kalakala lyangali ndaŵi. Mlungu jwaŵapanganyisye ndaŵi nganaŵa aŵalanjile ya ndaŵi (2 Petulo 3:8-9). Pangali kuŵalanjila ya yaka mu maloŵe gakuti mpaka kalakala. Mganicisye ya gele maloŵega kuti gali gampaka kalakala sambano. Pandaŵi jacacijinjila wāndu wawulemwa mu ucimwene wawo, caciwupikanicisya ulemwa wawowo.

Citando 17: ⁹Kuwombola kukusagopolela kuti kusuma soni pakupeleka mbiya syasikusosegwa. Mu ndime ja 18 jajikwamba ya Mlungu Jumo, Utenga Umo, mkulemba jwa nganiji jwalongoswele yeleyi ni ngani jakutyocela ku ucanda wakwe kuti: mpela mcanda jwakulila ku Kalifoniya, nakwete kapwa kamwana, nakalisyaga, kukasamalila ni kung'anda nako. Kanguyaga une mwakusyungulila ni kusengwaga pandaŵi janawujilaga ku nyumba kutyocela ku sukulu. Nambo kakwete cakusawusya cimo. Ndaŵi sine kakombolekaga kwawula ku majumba gakuwandikana nago, atamose kawujaga, mpaka lisiku line lyanganikawuja.

Nayice ku nyumba kutyocela ku sukulu, nambo kwaliji kwangali kapwa kangu kuti nganjingamile. Mpaka ndaŵi janajawulaga kugona, kaliji mkanikawuje. Kundaŵi kwakwe, baba wangu waganisisye yakwawula kwicinga kwakusasunjila yome ni mbwa kwa kandaŵi. Yinyama yangali acimsyene wayitotaga jakisoni kuti yiwe.

Napite kwakusasunjila yinyama kula. Yakuwona, kwaliji kwana kapwa kakaliji kakulandana ni ka une kala. Wandu wakamula mbwa sya mu msinda ni waŵakalokwete. Kapwako ngamkanikakomboleka kulikulupusya kasyene, naga jwalijose akatende ngajawula kukukakulupusya nikuti akakawuleje.

Napite kwakusasunjilaga yinyama kula, soni nasigele panandi kuti nakajigale. Nambo jwamkulungwa jwa tebulo ja pasogolo jwasalile une kuti naga ngusaka kujigala kapwa kanguko ngwenela kulipa. Kwaliji kwangajenela kuti mbwa sigambeje kwenda mu msewo syangali msyene.

Nalipile mtengo waŵasakaga ni wambucisye kapwa kangu. Ana kapwako kaliji kakusengwa uli pakuyiwona kuti kakulupwice ku ciwa soni kuti kawujile mmyala mwa mundu jwaŵakasamalilaga. Kapwako kawombolege. Yitendo yangu yantatendaga panaliji jwacinandipile yikusandendekasya kumbucila yindu yine ya awuno umi uno ni kundendekasya kulepela kola nganisyo sisyesyene syakwamba umi awuno. Mpela wandu wakwimucilila, wandu wawulemwa wakwenela kupocela cilango, uwe nganitikola ukombosi wine uliwise wakuliwambasya ku cilango cacikwika ligongo lya ulemwa wetu; kutuwambasya ku lilamusu lyakwamba ulemwa ni ciwa.

Uwe tukusosegwa Mesiya jwampaka akombolece kutuwombola.

Citando Ca 23: ¹⁰yili yakomboleka kuti Mlungu jwakundile mbopesi ja Abele pakutenda yaŵatesile Abelewo pakuyilandanya ni yayatendegwe mundaŵi ja Musa, Solomoni ni Eliya: “Moto wakolele kutyocela kwa Mlungu ni kutinisa mbopesi syawo pampepe ni mawuta gagaliji pa malo gakupelece mbopesi.” (Lefitiko 9:24; 2 Mbili 7:1; 1 Aciwanye 18:38).

Citando Ca 30 & 61: ¹¹Maloŵe gakuti Moliya gagopolela kuti, Jwakusaguligwa jwa Mlungu. Welewu uli upande wakuti kumbesi kwakwe ni pawatawigwe msinda wa Yelusalemu wawuli pa malopo mpaka lelojino, Petumbi lya Moliya pali pa malo gakuti kalakala pakwete papatawigwe Nyumba ja Mlungu, jaŵataŵile Mwenye Solomoni (2 Mbili 3:1). Mwakuwandikana ni gele malogo pana soni malo gane gakananjigwa kuti, “Cikalakasa ca mtwe” (Luka 23:33).

Citando 36: ¹²Pa cilambo cosope capasi m’Baibolope ni mwagapali maloŵe yigala gakuocesya gagakwanilisigwe kulocesya kwaŵalocesye wakulocesya yakwamba yindu yayicitendegwa msogolo yayakwanilisigwe mu mbili ja pa cilambo capasi, lyeleli lili limo mwa matala gaŵagakuyiye Mlungu pakusaka kulosya cilungamo mu utenga wakwe. Mlungupe ni jwampaka akombolece kutenda yeleyi “Kutenda yindu yakusogolo kutyocela kundanda kwakwe, kutandila kundanda kusyesyene ni kulosya yayikwika msogolo” (Yesaya 46: 10) Yesu Mkuylupusyo watite, “Yeleyi ngumsalila cile mkaniyitendegwe ni cakulinga cakuti paciycitendegwapo cim’manyilile kuti Une ni Jwandili” (Yahaya 13:19). Alope yakwayana ni jele nganiji pa mtwe wakuti, Mlungu Jumo, Utenga Umo, mbuŵa ja 5.

Citando 41: ¹³Liloŵe lyakuti Klistu lili ciŵeceto ca Cigiliki nambo liloŵelyo m’Cihebeli akusatiga Mesiya gopolela kuti Mesiya Jwakusaguligwa.

¹⁴Ndandililo ja yindu ya mbili ja cilambo capasi jikutandila m’caka caŵapali Yesu Mesiya, mwacilandanyo lbulahima wাপagwile myaka yakupunda 2000 BC kapena kuti Yesu mkanapagwe.(yaka 2000 Yesu mkanapagwe) Ajino buku jino, jajikolanjigwa *Mwenye jwa lumbili*) jalembegwe mu m’caka ca ca 2011 AD kapena kuti Yesu ali apali (myaka yakupunda 2011 Yesu ali apagwile) Maloŵe gakuti AD gali cidule ca maloŵe ga Cilatini gakuti Anno Domini gagagopolela kuti Caka ca Ambuje. Wandu wajinji akukamulicisya masengo maloŵe gakuti BCE gagagopolela kuti (Mkanijiyice ndaŵi ja yindu wamba) ni cakulinga cakusaka kwatyosya Yesu mu yitendoyi nambope mbili ja cilambo capasi jikwamba yakupagwa kwa Yesu Mesiya.

MWENYE JWA LUMBILI

MALOŴE GAKUMALISYA

Citando Ca 43: ¹⁵Ana jweleju ngaŵa m'misili jwa matabwa jula? Ana jwalakweju ngaŵa mwanagwawo Maliyamu soni ngaŵa ni jwali mkulugwawo Yakobo, Yusufu, Yudasani ni Simoni? Ana acalumbugwe ngaŵa tuli nawo panopano?" M'yoyo jemanjajo ŵasakalice nawo Yesuwo." (Maliko 6:3) Ligongo lyakuti Yusufu nganaŵa babaŵawo Yesu ŵasyesyene, Yesu ŵaliji pa ulongo ni acalongo acimjawo kupitila mu ulongo wakupitila mbali ja mamaŵawo. Yesu ŵaliji Mwanace jwa Mlungu nambo soni ŵaliji Mwanace jwa Mundu. Alore ngani syakumalisya 19 (Citando 52).

Citando Ca 43 & 58: ¹⁶Caka cine cilicose pa cindimba ca pasaka Ayuda ŵakumbucilaga yayatendecekwele jemanjajo mundaŵi ja Musa jemanjajo paŵaliji acikapolo ku Iguputo. Acinangolo ŵawo ŵawuleje ngondolo ni kupaka myasi ja ngondolosyo mu mafelemu ga pa milango ja nyumba syawo pakuŵa Mlungu jwasalile jemanjajo kuti, "Pacinajiwone myasi, cinampite jemanja." (Ekisodo 12:13). Cilo ca lyele lisikulyo Mlungu jwapite mciwulaga ŵanace wosope ŵandanda kupagwa ŵa nyumba jilicose jajaliji jangali myasi pa felemu ja mlango wakwe. Mlungu jwakumulicisye masengo lyele litalali pakusaka kwawombola ŵandu ŵakwe mu ukapolo mwaŵatemi kwa yaka 400.

Citando Ca 45: ¹⁷Jele mbali ja kwinaniji uwe nganituŵa tujipikanicisye cenene makamaka pakusaka kuŵeceta ya Utatu wa Mlungu. Nambope jwalakwejo ali Mlungu: cindu cimo catukusacimanyilila cili cakuti kaŵe ka cindu cine cakwe nambo mwa cinduco muli mwana mbuŵa sitatu, cilambo cosope cino cigumbele ni yindu yitatu mu cindu cimpepe mpela: Ndaŵi; mundaŵi mwana kala, ajino ndaŵijino ni kusogolo. Malo; mcilewu, mcijipi ni msingu. Mundu; msimu, umi ni cilu. Ma atomu; ma elektiloni, mapulotoni ni manyuloni. Lyuŵali nombe nalyo lili yindu yitatu mu cindu cimpepe, tukusalikolangaga lyuŵa lisyesenelyo kuti lyuŵa, kuŵala kwakwe tukusakulongaga soni kuti lyuŵa nambo soni tukusawukolangaga mtukuta wakwe kuti lyuŵa nambotu lyuŵalyo ni limpepe. Yeleyi yili yimpepe ni Ambuje Mlungu ŵetu ŵali Atati ŵampaka kalakala, Mwanace jwampaka kalakala, ni Msimu wampaka kalakala. Mpela mwaliŵelele lilanguka lyakutyocela ku lyuŵa, m'yoyo soni Mwanace, jwali maloŵe ga Mlungu, ni Msimu Ŵaswela wosopewo ali ŵampepe. M'yoyo "AMBUJE ali ŵamo" (Detulonome 6:4) alore soni Citendo 4 ni Yakonjecsya 5 (citendo 6).

Naga akusaka kumanyilila yejinji yakwamba ukulu wa Mlungu ni umpepe wa Yesu pakwamba umundu ni ukulu wakwe aŵalanje One God-One Message.com mbuŵa 9 ni 17. Kutu akombole kumanyilila yejinji, Aŵalanje utenga wambone wakulembegwa ni Yahaya

Citando Ca 47: ¹⁸Maloŵe gakuti Mesiya gacusagopolela kuti Jwokusaguligwa, Kalakalako ku yilambo yakungokopolyuŵa naga ali mkusaka kum'weca mundu ucimwene, jwaktaga mbopesi kapena jwakulocesya jwayikaga ni kumpungulila mundujo mawuta pa mtwe pakwe, ni cakulinga cokusaka kumsagula mundujo kuti yilosye kuti jwalakwejo ni jwali jwokusaguligwa kuŵa Mwenye jwasambano jwa wele ucimwenewo. Yesu nganasaguligwa ni mundu jwalijose nambo ŵasaguligwe ni Msimu Ŵaswela asyene. (Alore citendo ca 45).

Citando Ca 52: ¹⁹Yesu pakuŵeceta ya asyenewo ŵatiga ŵalakwewo ali Mwanace jwa Mundu. Kutandila kalakala ŵalakwewo aŵele ali Mwanace jwa Mlungu, nambo ŵayice ni kuŵa Mwanace jwa mundu. Mpela mwanace jwa Mlungu ŵalakwewo ali liloŵe lyalyaliji ni Mlungu kutandila pandanda pasyesyene (Yahaya 1:2; Jenesesi 1:3), nambo ŵalakwewo ŵaŵele Mwanace jwa Mundu pakuŵa ŵaliji liloŵe lyalyasyucile kuŵa mundu, mundu jwaŵasaguligwe ni Mlungu kuti aŵe Mesiya-Jwagamula-Mwenye jwa cilambo cosope (Yahaya 1:14; Daniyeli 7: 13-14).

Citando Ca 56: ²⁰Afalisi ŵaliji ŵandu ŵamwikuga lya Ciyuda lyalyaliji lyakujikuyicisya mnopo dini jawo, ŵane mwa jemanjajo ŵapopelaga kakwana ka 6 pa lisiku, ŵalijimaga kulya kwa myesi jitatu pa caka, ŵapelekaga mbuŵa ja calikumi cawo kwa ŵandu ŵakulaga. (Luka 18:9-14) nambo yeleyi yaliji msyungu wawaliji wangali masengo. Jemanjajo ŵajikuyicisya dini jawo nambo nganam'manyililaga kapena kumnonya Mlungu.

MWENYE JWA LUMBILI

MALOWÊ GAKUMALISYA

Citando 68: ²¹Kwa wosope wakukulupilila mwa Ambuje Yesu Klistu, kusinguligwa ni litalapelyo lyakulosya kuti atesile cisagula cakwakuya walakwewo. Kumtiwisya m'mesi ngakukusatyosya ulemwa wa mundu nambo kukusalosya cilandanyo ca mundujo ni ciwa ca Yesu waWawilile pa msalaba, kusicigwa kwawo mwilembe ni kwimusicigwa ku wawe. Kusinguligwa kukusalosya soni kuti umi wakalakala utyosile ni uyice wine wasambano kupitila mwa Yesu Mesiya.

Galiji mkanigamale masiku gejinji cikwelele Mwanace jwa Mlungu kwawula kwini, Msimu wa Mlungu wayice kukutama mu mtima mwa mundu jwalijose: jwamlume, jwamkongwe nambo soni mwanace jwaWakulupilile Ngani Syambone. Buku ja Masengo ga Wandumetume m'Malangano Gasambano jikulondesya ngani jakusangalasya yaWatesile Msimu Waswela pakwapa macili wakulijiganya wa Yesu, pakusaka kulosya masengo ga Yesu ni kutendekasya kuti utenga wawo umanyice kwa wawu wosope. Litala lya Mlungu lyakwakulupucisya wawu nganilicenga. Naga mkutenda cisagula cakukulupilila utenga wa Yesu, kwiticisya kuti mmwejo mli wakulemwa wamwaliji kwakutalikangana ni Mlungu Jwamswela soni kuti mwaliji wangali litala lyakulikulupucisya ku cilango ca ulemwa ni kulupilila kuti Yesu watwicile ulemwa wenu pa msalaba, wasicigwe ni wajimwice ku wawe, nikuti nombe mmwejo cimcipocela mtuka wa Msimu Waswela. Yeleyi yigopolela kuti Mwenye jwa cilambo capasi caciyika kukutama m'mitima mwenu. Caciwa Ambuje wenu wasambano, Atati wenu soni caciwa mjenu. Malemba ga Mlungu gakuweceta kuti, "Sambano nomwe wakwe mpikene yakuwona, Ngani Syambone syakuti Mlungu akusakulupusya. Pacimcikukulupilila Mesiya, cacimtenda mmwejo kuwa wakwewakwepe pakumpa Msimu Waswela, waWasalile kalakala kuti cacimpa wala. Msimuwa cacimpa cilosyo ca Mlungu cakuti cacitupa uwe cilicose caWatusalile kuti catupe soni kuti atusumile uwe kuwa wawu wakwe. Lyeleli ni limo mwa magongo gakututendekasya uwe kuti tumlumbeje Mlungu jwetu jwa lumbili" (Aefeso 1:13-14). Mlungu ali Mwenye jwamkulungwa jwakusimonjesya soni cacikola liwasa lyekulungwa nambo soni lyakusimonjesya lyaliciwa mpaka kalakala. Ana mmwejo cimcisimanigwa kweleko?

ROCK INTERNATIONAL JIKWAPILA

KANEMA JA

MWENYE *jwa* LUMBILI

kuwecetana liloŵe kwa liloŵe ni *Mwenye jwa Lumbili*

Alosyeje jele kanemaji m'majumba gawo, m'magulu mwawo, m'masukulu m'makuga, m'maholo ni m'nyumba syakuloceŵa ma ung'asi gakulekanganalekangana mu yiweceŵo yakukanganalekangana. Kwa wandu wamisingu josope ni ndamo syakulekanganalekangana..

MBUWA 1 CITENDO 70 GAWO LA SEWERO 15

MBUWA JANDANDA: MALANGANO GAKALA: MWENYE AKULOCEŴA YA PULANI

JAKWE JAMSOGOLO

1 hour 47 minutes

1. Maloŵe gakutandila	<i>Citendo 1-3</i>	~ 10:40
2. Mkupanganya jwa cilambo ni cilengedwe	<i>Citendo 4-9</i>	~ 19:04
3. Kutanda kwa ulemwa	<i>Citendo 10-15</i>	~ 15:10
4. Ulemwa, kulweseka ni cilanga ca Mlungu	<i>Citendo 16-19</i>	~ 11:57
5. Litala lyakupelecela mbopesi	<i>Citendo 20-24</i>	~ 14:58
6. Kwimucilila kwa mundu ni kulupicika
kwa Mlungu	<i>Citendo 25-27</i>	~ 9:05
7. Kuwandicila kwa pulani ja Mlungu	<i>Citendo 28-32</i>	~ 14:04
8. malamusi ni wakuloceŵa	<i>Citendo 33-36</i>	~ 12:20

MBUWA JAAWILI 2: MALANGANO GASAMBANO: MWENYE AKUKWANILISYA

PULANI JAKWE

1 hour 55 minutes

9. Kwinjila kwa Mwenye	<i>Citendo 37-42</i>	~ 20:16
10. Ndamo ja Mwenye	<i>Citendo 43-47</i>	~ 15:32
11. Ulamusi wa Mwenye	<i>Citendo 48-51</i>	~ 14:02
12. Cakulinga ca Mwenye	<i>Citendo 52-56</i>	~ 15:24
13. Kulipeleka kwakwe kwa mwenye	<i>Citendo 57-61</i>	~ 14:50
14. Mbopesi ja Mwenye ni kupunda kwakwe	<i>Citendo 62-65</i>	~ 13:53
15. Utenga Wambone wa mwenye ni Lumbili
lwakwe	<i>Citendo 66-70</i>	~ 18:26
<i>Jwamkulungwa ali Mlungu jwetu (nyimbo M'Cialabu)</i>	<i>Credits</i>	~ 2:45